

***ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: Θέατρο**

Τίτλος: Θέατρο

Τάξη: Β΄ Γυμνασίου

Γνωστικό αντικείμενο: Νεοελληνική λογοτεχνία

Συμβατότητα με το νέο ΠΣ: Προβλέπεται διδακτική ενότητα με αυτό το θέμα

Είδος διδακτικής πρακτικής: project, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία,

Προτεινόμενη διάρκεια: 20-24 ώρες

Εισαγωγικό σημείωμα:

Η πρόταση που ακολουθεί αποτελεί ένα πλαίσιο ενδεικτικών δραστηριοτήτων. Παρέχεται, δηλαδή, στον εκπαιδευτικό η δυνατότητα να επιλέξει και να αξιοποιήσει από το δεδομένο υλικό ό,τι εξυπηρετεί τους στόχους της διδασκαλίας του και ανταποκρίνεται στο επίπεδο και τη σύνθεση μιας συγκεκριμένης σχολικής τάξης. Συγκεκριμένα, προτείνεται σε αδρές γραμμές μια πορεία διδασκαλίας καθώς και συγκεκριμένο υποστηρικτικό υλικό. Το παράρτημα που συνοδεύει το διδακτικό σενάριο περιλαμβάνει αφενός εικονικό υλικό με θέμα το θέατρο και αυθεντικά κείμενα (κριτικές θεατρικών έργων,) και αφετέρου αποσπάσματα θεατρικών έργων, ολόκληρα θεατρικά έργα προς επεξεργασία, σημειώσεις για τη θεωρία θεάτρου καθώς και ποικιλία θεατρικών δραστηριοτήτων ειδικά για πολυπολιτισμικές τάξεις.

Σκοποθεσία:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του θεατρικού λόγου.
- Να γνωρίσουν σημαντικούς Έλληνες και ξένους θεατρικούς συγγραφείς.
- Να προβληματιστούν γύρω από τη σχέση λογοτεχνίας και θεάτρου.
- Να συνειδητοποιήσουν τη δομή ενός θεατρικού έργου.
- Να κατανοήσουν τη σημασία των δραματουργικών στοιχείων (χώρος, χρόνος, χαρακτήρες, σύγκρουση).

* Το συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο σχεδιάστηκε από τα μέλη της Δράσης 9.2

- Να κατανοήσουν τη λειτουργία των θεατρικών συμβάσεων.
- Να αντιληφθούν τη σχέση ανάμεσα στο θεατρικό προϊόν και το πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο παράγεται.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η θεατρική παράσταση αποτελεί ένα σύνθετο καλλιτεχνικό προϊόν στο οποίο συμβάλλουν πολλές τέχνες.
- Να κατανοήσουν ότι η παράσταση (ως αποτέλεσμα μιας ορισμένης σκηνοθεσίας) είναι ερμηνεία του θεατρικού έργου.
- Να αναπτύσσουν τη φαντασία, την παρατηρητικότητα, τη μνήμη και την κριτική σκέψη.
- Να δημιουργούν και να αναπτύσσουν ρόλους που πηγάζουν από φανταστικές ή πραγματικές καταστάσεις και να θίγουν κοινωνικά, ηθικά ή άλλα ζητήματα.
- Να κατανοούν και να ερμηνεύουν το κοινωνικό και φυσικό τους περιβάλλον μέσα από τη δημιουργία δραματικών καταστάσεων, τοποθετώντας τον εαυτό τους σε σχέση με τους άλλους.

Δεξιότητες

Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίζουν τα στοιχεία από τα οποία συντίθεται μια θεατρική παράσταση και να τα σχολιάζουν.
- Να συγκρίνουν ένα θεατρικό έργο με ένα λογοτεχνικό αφήγημα και να εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές.
- Να εντοπίζουν το κεντρικό διακύβευμα-σύγκρουση σε ένα θεατρικό έργο.
- Να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των σκηνών στο πλαίσιο της συνολικής δραματουργίας του θεατρικού έργου.
- Να καλλιεργήσουν τις δικές τους ικανότητες δραματικής έκφρασης, μέσα από τη χρήση δραματικών τεχνικών και συμβάσεων.
- Να δοκιμάσουν να σκηνοθετήσουν το δικό τους «θεατρικό συμβάν» σε δεδομένες συνθήκες.

ΥΛΙΚΟ

A. Κείμενα

Ξένια Καλογεροπούλου (2009) , *Οδυσσεβάχ*, Κέδρος

Άντον Τσέχωφ (2005), *Ο βυσσινόκηπος*, Κέδρος

Γεώργιος Χορτάτσης, *Κατζούρμπος* (απόσπασμα, Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γενικού Λυκείου)

Μολιέρος, *Ο Αρχοντοχωριάτης* (απόσπασμα, Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γενικού Λυκείου)

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, *Βασιλιάς Ληρ*, (απόσπασμα, Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γενικού Λυκείου)

Ιάκωβος Καμπανέλης, *Αυτός και το πανταλόνι του* (απόσπασμα, παράρτημα σελ.38)

Γιάννης Τζήκας, *Κανείς δεν είναι ξένος*, *Θεατρικό για παιδιά με θέμα την ξενοφοβία και το ρατσισμό*. (παράρτημα σελ. 39)

“Μία συγγνώμη...” Πρωτότυπο θεατρικό έργο από την ομάδα του Α1 του Ενιαίου Λυκείου «Πρότυπο Αθηνών» Υπεύθυνη καθηγήτρια: Χρυσουλάκη Βιργινία (παράρτημα σελ. 71)

B. Οπτικοακουστικό υλικό

<http://www.youtube.com/watch?v=xtbnz8Tu7Kk> Απόσπασμα από το θεατρικό έργο του Τεννεσσή Ουίλλιαμς "Λεωφορείον ο Πόθος".

Ερμηνεία: Μελίνα Μερκούρη, **Σκηνοθεσία:** Κάρολος Κουν, **Μετάφραση:** Νίκος Γκάτσος, **Μουσική:** Μάνος Χατζιδάκις, Ηχογράφηση: 1954

<http://www.youtube.com/watch?v=XQkh-xEI4Po> Απόσπασμα από το θεατρικό έργο του του Άντον Τσέχωφ «**Ο Βυσσινόκηπος**»

Μετάφραση: Χρύσα Προκοπάκη, **Σκηνοθεσία:** Στάθης Λιβαθινός, **Ερμηνεία:** Μπέττυ Αρβανίτη, Γιάννης Φέρτης, Κώστας Γαλανάκης, Στέλιος Ιακωβίδης, Βασίλης Καραμπούλας, Πηνελόπη Μαρκοπούλου, Δημοσθένης Παπαδόπουλος Τζίνη Παπαδοπούλου, Δημήτρης Παπανικολάου, Μαρία Σαββίδου, Μαρίνα Συμεού, Άρης Τρουπάκης

<http://www.youtube.com/watch?v=XDR5sO6XJm0&feature=related> Απόσπασμα από το θεατρικό έργο του Ιάκωβου Καμπανέλλη, «**Το μεγάλο μας τσίρκο**».

Ερμηνεία: Κώστας Καζάκος, Τζένη Καρέζη

<http://www.youtube.com/watch?v=KEE3q33hTpc> Απόσπασμα από την τραγωδία του Σοφοκλή «Οιδίπους Τύραννος»

Μετάφραση: Κ. Χ. Μύρης, **Σκηνοθεσία:** Σπύρος Α. Ευαγγελάτος, **Σκηνικά-κοστούμια:** Γιώργος Πάτσας, **Μουσική:** Γιάννης Αναστασόπουλος

Διανομή: **Οιδίπους:** Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης **Ιοκάστη:** Καρυοφυλλιά Καραμπέτη, **Κρέων:** Νίκος Αρβανίτης, **Τειρεσία:** Μάνος Βακούσης, **Εξάγγελος:** Θανάσης Κουρλαμπάς, **Ιερέυς:** Νικόλας Παπαγιάννης, **Άγγελος:** Κώστας Ανταλόπουλος, **Θεράπων:** Σωτήρης Τσακομίδης

<http://www.youtube.com/watch?v=SA7Acen6SvM> Απόσπασμα από το θεατρικό έργο του Φόλκερ Λούντβιγκ, «Μια γιορτή στου Νουριάν»

Συντελεστές:

Μετάφραση_Διασκευή: Βασίλης Κουκαλάني **Σκηνοθεσία:** Παντελής Δεντάκης, Βασίλης Κουκαλάني, **Σκηνικά_Κοστούμια:** Αλεξάνδρα Σιάφκου, Αριστοτέλης Καρανάνος, **Μουσική:** Κώστας Νικολόπουλος

Διανομή:

Κύριος Νουριάν: Βασίλης Κουκαλάني

Πιρούζ: Πέτρος Σπυρόπουλος

Μπάμπης Παπαδάκης: Γιώργος Δάμπασης

Γιάννης: Μιχάλης Τιτόπουλος

Δώρα: Ηρώ Μπέζου

Αϊσέ: Πολυξένη Ακλίδη

<http://radio-theatre.blogspot.com/> (RADIO-THEATRE Ιστότοπος απ' όπου μπορείτε να αντλήσετε ηχογραφημένο υλικό από θεατρικές παραστάσεις)

Γ. Εικονικό υλικό

Αφίσες από διάφορες αφίσες θεατρικών έργων (παράρτημα σελ. 11)

Δ. Κριτικές θεατρικών έργων (παράρτημα σελ. 31)

Ε. Προτάσεις για θεατρικές δραστηριότητες (παράρτημα σελ. 21)

ΣΤ. Σημειώσεις για τη δομή ενός θεατρικού έργου (παράρτημα σελ. 17)

Αναλυτική περιγραφή των φάσεων υλοποίησης του project

Α΄ φάση: Πριν από την ανάγνωση

(4-5 διδακτικές ώρες)

Η ομάδα συζητά για τις εμπειρίες της σχετικά με το θέατρο.

Ο εκπαιδευτικός προβάλλει αφίσες από διάφορες θεατρικές παραστάσεις ως αφορμή για συζήτηση (Παράρτημα, σελ.11). Οι μαθητές μιλούν για τις εμπειρίες τους αναφορικά με το θέατρο, για τις παραστάσεις που έχουν παρακολουθήσει, για την πιθανή συμμετοχή τους σε θεατρικές ομάδες. Στη συνέχεια οι μαθητές παρακολουθούν αποσπάσματα από θεατρικές παραστάσεις και συζητούν για τη **δομή** ενός θεατρικού έργου (σημειώσεις σχετικά με το θέμα παρατίθενται στο παράρτημα στη σελ. 17) . Στο σημείο αυτό μπορούν να εισαχθούν θεατρικές δραστηριότητες οι οποίες είναι ειδικά επικεντρωμένες στο θέμα διαπολιτισμικότητα, διαφορετικότητα και ανθρώπινα δικαιώματα. Κάθε δραστηριότητα συνοδεύεται από στόχους και οδηγίες, συχνά και από εναλλακτικές δραστηριότητες και παιχνίδια. Ωστόσο, δεν αποτελούν πανάκεια ή αυστηρό τρόπο δράσης με τα παιδιά και τους νέους. Οι παραλλαγές και ο εμπλουτισμός τους είναι θεμιτά (Τέτοιου είδους δραστηριότητες μπορεί να βρει ο εκπαιδευτικός στο παράρτημα, σελ. 21). Η υλοποίηση, βέβαια, τέτοιων δραστηριοτήτων καλό είναι να διατρέχει όλο το πρόγραμμα και να μην περιοριστεί μόνο στην αρχική του φάση. Τέλος, σ' αυτή τη φάση προτείνεται και γνωριμία των μαθητών με το κειμενικό είδος της «Κριτικής θεάτρου» (παράρτημα, σελ. 31).

Β΄ φάση: Ανάγνωση

Ανάγνωση του πρώτου κειμένου και εντοπισμός των βασικών χαρακτηριστικών ενός θεατρικού έργου. (2 διδακτικές ώρες)

Η τάξη περνά στην ανάγνωση του πρώτου κειμένου. Όλοι οι μαθητές διαβάζουν αρχικά το ίδιο κείμενο (οποιοδήποτε από τα προτεινόμενα αποσπάσματα ή οποιοδήποτε κείμενο επιλέξει ο εκπαιδευτικός για να υλοποιήσει τους στόχους που ο ίδιος έχει θέσει) και στη συνέχεια καλούνται να συζητήσουν μέσα στην ομάδα για τα παρακάτω σημεία:

- ✓ Ποιο είναι το είδος του θεατρικού έργου;
- ✓ Ποιος είναι ο χώρος που διαδραματίζεται κάθε σκηνή;
- ✓ Ποιος ο χρόνος;
- ✓ Ποια είναι τα πρόσωπα και ποια τα χαρακτηριστικά τους;

- ✓ Ποια η σχέση μεταξύ των προσώπων;
- ✓ Ποιο είναι το θέμα της σκηνής;
- ✓ Δίνει ο συγγραφέας σκηνογραφικές οδηγίες;
- ✓ Ποια είναι η εποχή που ζει και γράφει ο συγγραφέας και πώς τα χαρακτηριστικά αυτής της εποχής αντικατοπτρίζονται στο έργο;

Κάθε απάντηση πρέπει να βασίζεται στο κείμενο στο οποίο οι μαθητές κάνουν συνεχώς παραπομπές. Μέσα στην ομάδα ο κάθε μαθητής κρατά σημειώσεις και βασίζει τις απαντήσεις του στις παρατηρήσεις όλων των μελών της ομάδας. Στο τέλος του τετραώρου οι μαθητές πρέπει να έχουν απαντήσει προφορικά και γραπτά στα παραπάνω θέματα.

Η ανάγνωση παράλληλων κειμένων

(10 ώρες)

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα επιλέγει ένα ολοκληρωμένο θεατρικό έργο. Σημειώνουμε εδώ πως στο παράρτημα προσφέρονται δύο θεατρικά έργα με θέμα το ρατσισμό και την ξενοφοβία που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν.

Η ανάγνωση γίνεται στο σπίτι και στο σχολείο. Στο σχολείο, επίσης, οι μαθητές συζητούν μέσα στην ομάδα, ανταλλάσσουν απόψεις, κρατούν σημειώσεις και λειτουργώντας συμπληρωματικά ετοιμάζονται να δώσουν μια πιο ολοκληρωμένη εργασία. Οι ερωτήσεις που προηγήθηκαν για την εξέταση του αρχικού κειμένου μπορούν να αποτελέσουν ένα πρώτο βοήθημα για την ανάγνωση που ξεκινά.

Ορισμένες δραστηριότητες στις οποίες θα πρέπει να ανταποκριθούν οι μαθητές είναι οι εξής:

- Περιληπτική απόδοση του θεατρικού έργου.
- Ανάλυση της δομής του έργου και παρουσίασή του στην ολομέλεια της τάξης.
- Μετατροπή μέρους του θεατρικού κειμένου σε αφηγηματικό.
- Αλλαγή σκηνών και τέλους στο θεατρικό έργο.
- Πρόσθεση ή αφαίρεση χαρακτήρων από το θεατρικό έργο.
- Δημιουργία αφίσας.
- Συγγραφή θεατρικής κριτικής για παράσταση που παρακολούθησε η τάξη.
- Έρευνα στο διαδίκτυο για την εποχή, τον χρόνο, τον τόπο στον οποίο τοποθετείται το θεατρικό έργο.

Γ΄ Φάση: Μετά την ανάγνωση (2-6 διδακτικές ώρες)

Ατομικές δραστηριότητες

Στο στάδιο αυτό ο κάθε μαθητής καταθέτει γραπτά τις προσωπικές παρατηρήσεις του από τα δύο προηγούμενα στάδια διδασκαλίας και αναλαμβάνει την εξής δραστηριότητα:

- ✓ Επιλογή ενός ρόλου, ταύτιση μ' αυτόν και συγγραφή ημερολογίου από τη δική του οπτική γωνία.

Ομαδική δραστηριότητα

- ✓ **Άσκηση δραματοποίησης**

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των 5-6 ατόμων και καλούνται να προετοιμάσουν και να παρουσιάσουν στην τάξη μια σκηνή που διαδραματίζεται ανάμεσα σε έναν έφηβο και τους γονείς του. Κάθε ομάδα θα καθορίσει το θέμα του διαλόγου, τα πρόσωπα (όνομα, φύλο, ηλικία, επάγγελμα/ ασχολία, ιδιότητα, επιθυμίες, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κτλ.) που θα πάρουν μέρος στη σκηνή, το χρόνο και τον τόπο, όπου εκτυλίσσεται ο διάλογος, τη δράση των προσώπων και την πιθανή κατάληξη της ενδεχόμενης σύγκρουσης..

Θεωρούμε σκόπιμο να προετοιμάσουμε τους μαθητές για τη σκηνή της σύγκρουσης με κάποιες ασκήσεις που θα τους διευκολύνουν να περάσουν από τον πραγματικό κόσμο στον πλαστό κόσμο του Δράματος και να "μπουν" σταδιακά στους ρόλους τους. Προτείνονται ενδεικτικά οι παρακάτω ασκήσεις.

- **α) Τα πρόσωπα μάζ μιλούν για τον εαυτό τους :**

Κάθε μαθητής/τρια υποδυόμενος/η το ρόλο που επέλεξε αυτοπαρουσιάζεται φροντίζοντας να δώσει τα χαρακτηριστικά στοιχεία του ρόλου του/ της. Οι υπόλοιποι μαθητές μπορούν, αν θέλουν, να κάνουν διευκρινιστικές ερωτήσεις.

- **β) Περιγράψω το δραματικό χώρο**

Ο χώρος παίζει ιδιαίτερο ρόλο στη δραματική σκηνή. Καθορίζει τις κινήσεις των προσώπων και ορισμένες φορές ακόμα και την εξέλιξη της δράσης. Ειδικότερα ο εσωτερικός χώρος, ανάλογα με τη διαμόρφωση και το ύφος του, είναι ενδεικτικός για τα πρόσωπα που τον κατοικούν. Μπορεί να δείξει την οικονομική κατάσταση, το γούστο, τις προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντά τους κτλ. Η άσκηση που ακολουθεί, λοιπόν, έχει ως στόχο να βοηθήσει τους μαθητές να φανταστούν το χώρο, όπου ζουν τα πρόσωπα τα οποία θα υποδυθούν, ώστε να διεισδύσουν ευκολότερα στους ρόλους τους.

Κάθε ομάδα προσπαθεί να φανταστεί και να καθορίσει το χώρο όπου θα εκτυλιχτεί η σκηνή της σύγκρουσης. Τα μέλη της ομάδας σε συνεργασία μεταξύ τους καταγράφουν σε ένα χαρτί τα χαρακτηριστικά έπιπλα ή αντικείμενα που οριοθετούν και αποδίδουν τη φυσιογνωμία του χώρου. Δεν πρόκειται για απλή καταγραφή αλλά για μια όσο το δυνατόν λεπτομερειακή περιγραφή ορισμένων χαρακτηριστικών αντικειμένων, π.χ. στενόμακρο πλαστικό τραπέζι σκεπασμένο με ένα λουλουδάτο τραπεζομάντηλο στο κέντρο της τραπεζαρίας. Όταν τελειώσει η εργασία αυτή, οι ομάδες διαβάζουν τις περιγραφές που ετοίμασαν. Είναι σαφές ότι η άσκηση αυτή δεν εισάγει απλώς τους μαθητές στο "δραματικό" χώρο, αλλά παράλληλα τους παρέχει τη δυνατότητα να ασκήσουν την περιγραφική τους ικανότητα. Καλό παράδειγμα για την περιγραφή του χώρου αποτελεί το απόσπασμα από το έργο του Ιάκωβου Καμπανέλλη, *Αυτός και το πανταλόνι του* (απόσπασμα, παράρτημα σελ.38)

Η σκηνή της σύγκρουσης σε αυτοσχεδιασμό.

Κάθε ομάδα οργανώνει το χώρο όπου θα παιχτεί η σκηνή. Ύστερα τα πρόσωπα παίρνουν τις καθορισμένες θέσεις και ακινητοποιούνται. Με το σύνθημα του καθηγητή αρχίζει η σκηνή της σύγκρουσης με αυτοσχεδιασμό. Όταν τελειώσει η δράση, τα πρόσωπα μένουν ακίνητα. Η ακινησία είναι μια σύμβαση που σηματοδοτεί την αρχή και το τέλος της σκηνής.

Ανάλυση/ αξιολόγηση

Μετά την παρουσίαση κάθε σκηνής γίνεται συζήτηση στην οποία όλοι μπορούν να καταθέσουν τις εντυπώσεις τους, τις αντιδράσεις τους, τον προβληματισμό τους για τη σκηνή που παρακολούθησαν. Μπορούν ακόμη να καταθέσουν και τις προτάσεις τους για ενδεχόμενες αλλαγές που θα βελτίωναν τη σκηνή, Ο εκπαιδευτικός μπορεί να συντονίζει και να εμπλουτίζει τη συζήτηση θέτοντας ανάλογα με την περίπτωση διάφορα ερωτήματα. πχ. Σε ποιο βαθμό κατάφεραν οι μαθητές να προσαρμόσουν το λόγο τους στο ρόλο που υποδύθηκαν ; Ποιο πρόσωπο υποστήριξε την άποψή του με πιο ισχυρά επιχειρήματα ; Ποιο πρόσωπο προκάλεσε τη σύγκρουση ; Ποιες είναι οι βαθύτερες επιθυμίες των προσώπων που συγκρούονται ; Πώς μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τα πρόσωπα από τη συμπεριφορά τους ; Ποιες εναλλακτικές λύσεις υπάρχουν για τη λύση του προβλήματος ; κτλ.

ΠΗΓΗ:

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/education/dokimes/enotita_a1/01.html

Αξιολόγηση του project:

Αναμένεται οι μαθητές:

- Να είναι σε θέση να διατυπώσουν το κεντρικό διακύβευμα-σύγκρουση σε ένα θεατρικό έργο.
- Να εκφέρουν άποψη για μια θεατρική παράσταση δίνοντας έμφαση σε κάθε ένα από τα στοιχεία της.
- Να γράφουν ή να μετατρέπουν θεατρικούς διαλόγους προσθέτοντας σκηνικές οδηγίες.
- Να αναλύουν, προφορικά, γραπτά ή με δραματοποίηση, τους κεντρικούς χαρακτήρες ενός θεατρικού έργου.
- Να ερευνούν στο διαδίκτυο τα σχετικά με ένα θεατρικό έργο: τον συγγραφέα του, την εποχή του αλλά κυρίως τις παραστάσεις του και τις κριτικές που δέχτηκαν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Θ Ε Α Τ Ρ Ι Κ Η Ο Μ Α Δ Α (;) " Ο Χ Λ Η Ρ Ο Ι "

Η Μ Π Λ Ο Φ Α

ΤΗΣ ΜΙΝΑΣ ΠΕΤΡΟΥ - ΒΕΝΕΤΣΑΝΟΥ

9 - 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2007 ΘΕΑΤΡΑΚΙ ΟΧΛΗΡΩΝ, ΙΣΟΓΕΙΟ ΠΑΝ.ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΠΑΡΚΟ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ : Γ. ΚΟΝΤΟΡΙΚΟΣ / ΜΟΥΣΙΚΗ: Σ. ΔΙΑΦΑΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΜ. ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΣΗ : Δ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ / ΠΑΡΑΓΩΓΗ: "ΟΧΛΗΡΟΙ"

ΧΑΤΖΑΡΑ Φ.

ΚΟΝΤΟΡΙΚΟΣ Γ.

ΒΟΥΔΟΥ Π.

ΣΥΝΔΟΥΚΑΣ Δ.

ΔΑΔΑΜΟΓΙΑ Α.

<http://pskafidas.eu/archives/63>

41 ΜΕΡΕΣ

βασισμένο στο "Μπουμπουλίνας 18"
της Κίττυ Αραβνη

θέατρο κωφών Ελλάδος

πρωτότυπη μουσική: Κωνσταντίνος Β

17 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ - 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Παρασκευή, Σάββατο & Κυριακή, 21:15

Σαχτούρη 8-10, Ψυρρή (Πλ.Κουμουνδούρου)

τιμή εισιτηρίου: κανονικό 12€, φοιτητικό 8€

τηλ.κρατήσεων (μόνο sms): 6985785550 | τηλ.επικοινωνίας: 6945390799

<http://eyelands.gr/>

Μορφωτικός Εξωραϊστικός Όμιλος Νέου Ψυχικού
Θεατρική Ομάδα του Μ.Ε.Ο. «Επί Σκηνης»

**Γιώργου
Τζαβέλλα**

**Παραστάσεις: 16, 17, 18, 19 Απριλίου
& 24, 25, 26 Απριλίου 2010**

Ώρα: 8:30μ.μ.

**Αθλητικό Κέντρο
(Ρ. Φεραίου & Μπουμπουλίνας)**

Είσοδος ΕΛΕΥΘΕΡΗ

<http://episkinis.wordpress.com/>

Το μουσικό συγκρότημα **en:cardia** και η θεατρική ομάδα **Ja**
παρουσιάζουν την μουσικοχορευτική παράσταση:

Ου Έρωτας

ταξίδι αγάπης χωρίς επιστροφή

Του Χρήστου Ε. Καλλίπερος
συγγραφέα του βιβλίου
"Ένα πηλί μας άειπ για να σαλπάρουν..."

Πορεία

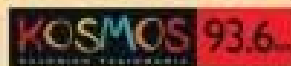
από 5 Μαρτίου 2012 και Κάθε Δευτέρα ώρα 21.00

για περιορισμένες εμφανίσεις

Γενική είσοδος 12€, εκλεκτό κρασί από Λήμνο και Σικελία κερασμένο.

Τρικώφων 3 & 3ης Σεπτεμβρίου 69, Πλατεία Βικτωρίας

Τηλ: 210 8210991 210 8210082

ΠΡΟΣΒΑΣΗ:

Μέσω μεταφοράς στο θέατρο Πορεία Στάση ΜΣΑΠ: ΒΙΚΤΩΡΙΑ
Λεωφόρος 054, 500, 605 (στάση Πλατεία Βικτωρίας) 85 (στάση Ιουλιανός)

www.en:cardia.gr

<http://camerastyloonline.wordpress.com/>

20
ΧΡΟΝΙΑ
Εσπερινή
Συμπροφή
Πολυγείας

ΔΩΔΕΚΑΤΗ ΝΥΧΤΑ

- ΟΥΪΛΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ -

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΕΟΡΔΑΙΑΣ

ΕΝΑΡΞΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ: 9:00 μ.μ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 | ΣΑΒΒΑΤΟ 26 (ΔΥΟ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ 6:00 & 9:00 μ.μ.) | ΚΥΡΙΑΚΗ 27

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 2 | ΣΑΒΒΑΤΟ 3 | ΚΥΡΙΑΚΗ 4 (ΔΥΟ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ 6:00 & 9:00 μ.μ.)

<http://www.perihoron.gr/>

ΘΕΑΤΡΟ ΑΘΗΝΑΙΟΝ

ΒΑΣ. ΟΛΓΑΣ 35 / ΤΗΛ. 2310 832 060 - 2310 832 063

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ . ΘΕΑΤΡΟ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΝΤΟΥΡΑΝΤ ΑΛΜΠΙ

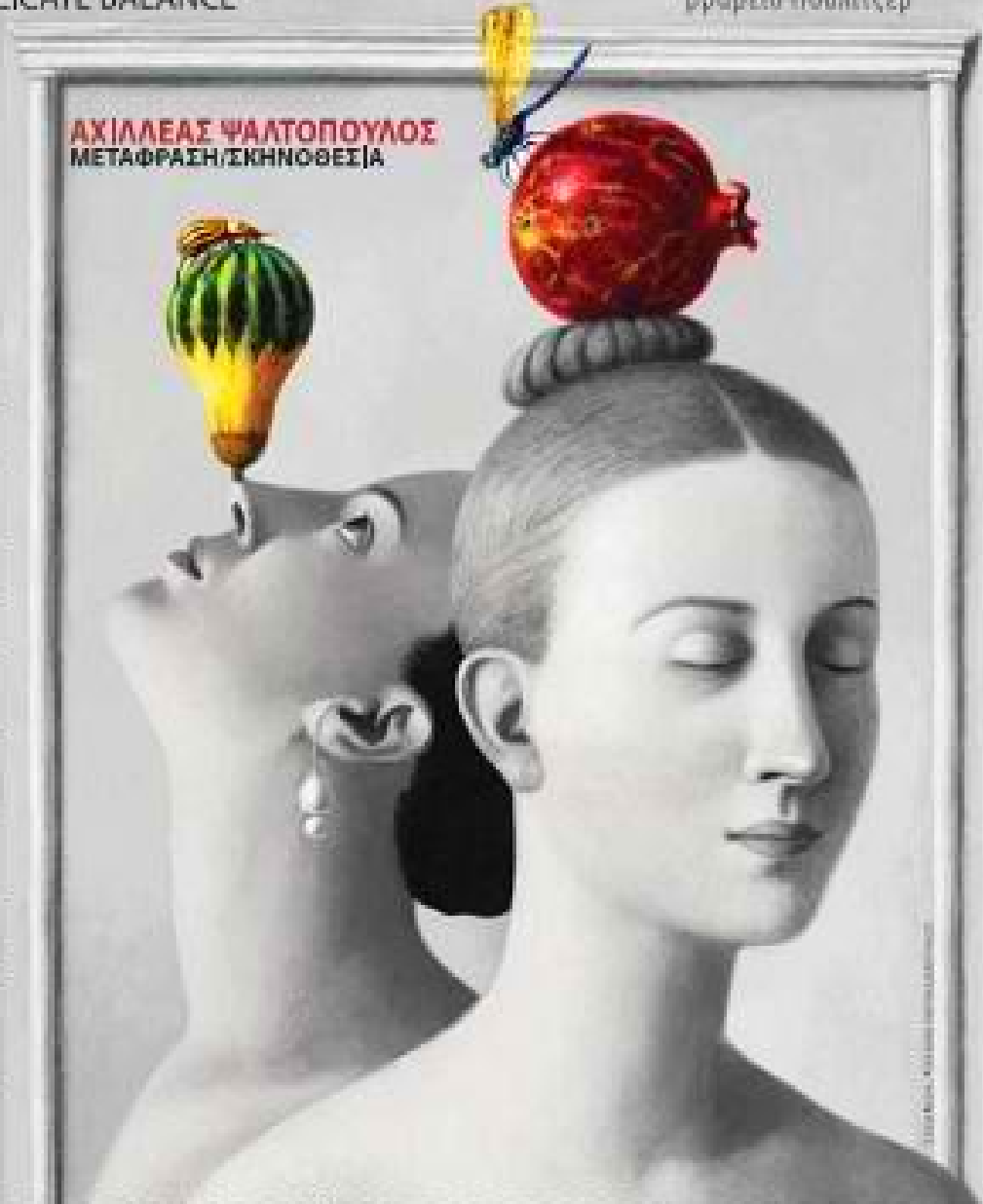
ΕΥΘΡΑΥΣΤΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ

A DELICATE BALANCE

βραβείο Πούλιτζερ

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΨΑΛΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ/ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ

Πίτες οι "επιτοχιμένες" οικογένειες μοιάζουν μεταξύ τους. Κορμπόν!

ΝΕΦΕΛΕΣ - ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ - ART ACADEMY

ΑΠΟ 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΠΑΡ. & ΣΑΒ. 21.00 - ΚΥΡ. 20.00

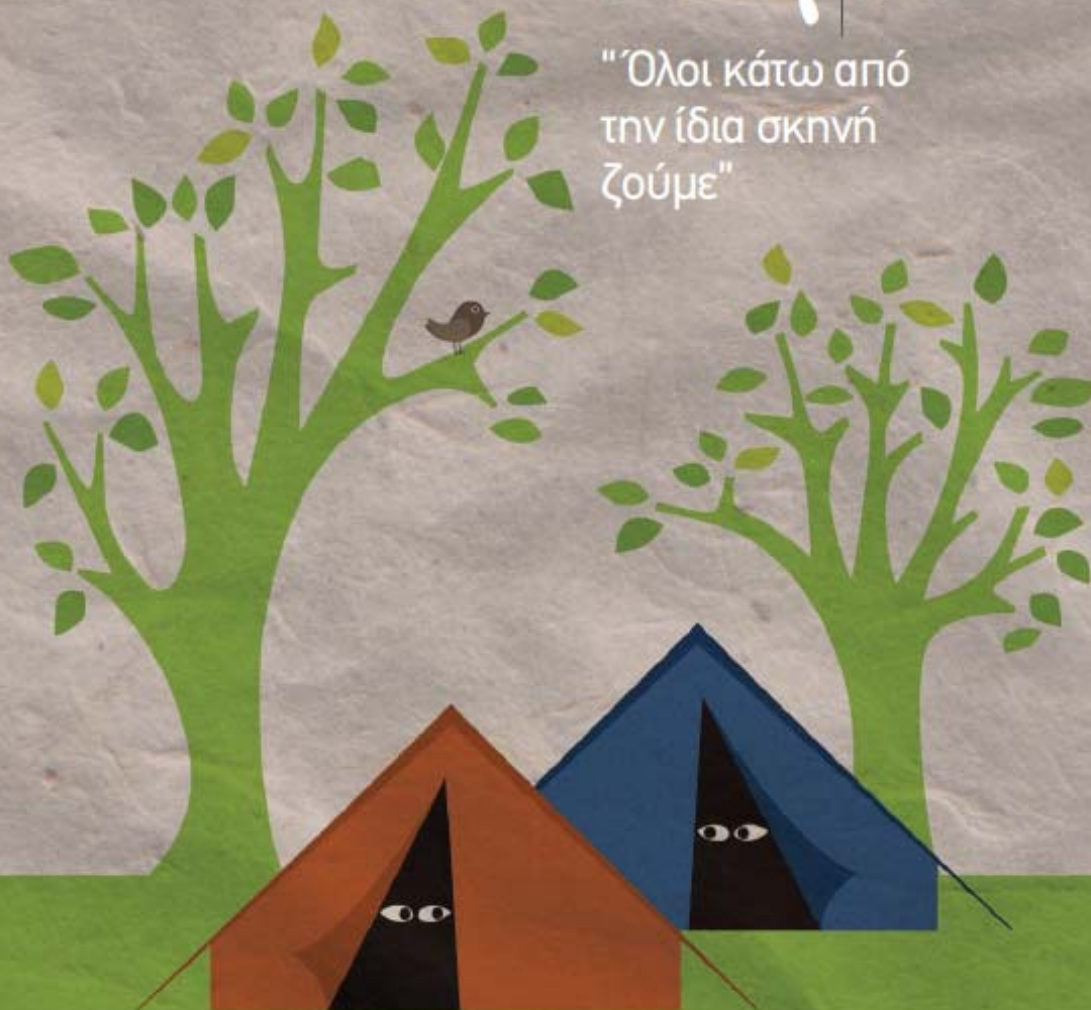
<http://www.avertotheatro.gr>

Ένα έργο του Volker Ludwig

Μετάφραση-Διασκευή | Βασίλης Κουκαλάκι
Σκηνοθεσία | Παντέλης Δεντάκης, Βασίλης Κουκαλάκι
Σκηνο-Κουισαύμα | Αλεξάνδρα Σάβκου, Αριστοτέλης Καρανάνος
Μουσική | Ασίβη Μέρμπερ
Φωτισμοί | Μένιος Αναστασίου
Διασκέδαση | Πολυξένη Ακλιδά, Γιώργος Δάμπασης, Βασίλης Κουκαλάκι,
_Ηρώ Μπέζου, Πέτρος Σπυρόπουλος, Μαρίλη Τσιπούλου

Μια γιορτή στου Νουριάν

"Όλοι κάτω από
την ίδια σκηνή
ζούμε"

TEXNUS: Προφορικές και οργανωμένες παρουσιάσεις 210 9340378, 210 9340378

Η παιδική σκηνή του Θεάτρου Πορεία παρουσιάζει
μια ανατρεπτική κωμωδία με πρωταγωνιστές μια μεικτή & πολύχρωμη παρέα!

Το Θεάτρο Πορεία | Τριανόνων 3-5 | 104 33 Αθήνα_Έδραση Βικαώρια ΗΕΑΠ | Τ: Τηλέφ. 210 8210991, 210 8210082 | Φ: 210 8210744 | Ε: info@poreia.theatre.com | www.poreia.theatre.com

<http://camerastyloonline.wordpress.com>

Η μελέτη της δομής του θεατρικού έργου

Για να μιλήσουμε για τη δομή του θεατρικού έργου μελετάμε τον τρόπο με τον οποίο ο συγγραφέας αφηγείται το υλικό του: Υπάρχει ενότητα δράσης; Υπάρχουν παράλληλες πλοκές; Εφαρμόζεται το κλασικό σχήμα «έκθεση – δέση – κορύφωση – κλιμάκωση (περιπέτεια) λύση»;

Μήπως το έργο ακολουθεί διάφορα κλισέ (στερεότυπα) περί δραματικής κατασκευής; Υπακούει μήπως σε κάποιους κανόνες τεχνικής; Πώς εκθέτει τα αρχικά δεδομένα, πώς δημιουργεί τη «δέση» του, πώς κορυφώνει και πώς λύνει τους κόμπους που έδεσε;

Μελετάμε πώς ο συγγραφέας χειρίζεται το στοιχείο του *χρόνου*: ποια είναι η χρονική διάρκεια της θεατρικής δράσης; (Σε κάποιες σπάνιες περιπτώσεις ο θεατρικός χρόνος ταυτίζεται με το χρόνο του θεατή.) Ποιος είναι ο ρόλος του παρελθόντος; Η «κρίση» υποφώσκει ήδη στην εναρκτήρια κατάσταση ή μήπως δημιουργείται στη διάρκεια του έργου; Η εξέλιξη της δράσης φαίνεται να επιταχύνεται, να επιβραδύνεται (με παρανοήσεις, παραγνωρίσεις, συμπτώσεις);

Μελετάμε το *σκηνογραφικό πλαίσιο* του έργου: Πόσοι χώροι συνθέτουν το συνολικό σκηνικό χώρο του έργου; Διακρίνουμε αντιθέσεις ανάμεσα στους διάφορους σκηνικούς χώρους; Ποια η λειτουργία τους σε σχέση με το σύνολο του έργου; Μήπως το έργο είναι γραμμένο για συγκεκριμένο θεατρικό χώρο;

Υπάρχει *σύγκρουση* οικογενειακή, κοινωνική, ιδεολογική; Σύγκρουση μεταξύ προσώπων ή σύγκρουση ενός χαρακτήρα με τον εαυτό του, ή σύγκρουση με τη μοίρα; Υπάρχουν *εμπόδια* στα οποία προσκρούει η βούληση του κεντρικού χαρακτήρα; (Η έννοια της *σύγκρουσης* θεωρήθηκε από πολλούς θεωρητικούς στο παρελθόν ως βασικό συστατικό του δράματος, η «ψυχή του δράματος»).

Υπάρχει φυσικότητα και αρμονία στην αλληλοδιαδοχή των σκηνών; Αν χωρίσουμε το σύνολο σε σκηνές, σύμφωνα με τις εισόδους και τις εξόδους των προσώπων, ποιες διαπιστώσεις μπορούμε να κάνουμε; Υπάρχει ισορροπία στην αλληλοδιαδοχή των τόνων (η χαλάρωση μετά την ένταση, κτλ.); Ποια η σχέση των μερών με το σύνολο; Είναι, δηλαδή όλες οι σκηνές του έργου απαραίτητες;

Ο συγγραφέας έχει φροντίσει τη λεγόμενη *θεατρική οικονομία*; Δικαιολογούνται με φροντίδα οι εισοδοί και οι έξοδοι των ηθοποιών; Η λύση παρουσιάζεται ως λογικό αποτέλεσμα των προϋποθέσεων που έχουν τεθεί;

Προοικονομείται η λύση του; Εμπεριέχεται κατά κάποιο τρόπο στα δεδομένα ή μήπως είναι απροσδόκητη, εξαιτίας απρόβλεπτων εξελίξεων; Υπάρχει από μηχανής θεός; Μήπως ο μύθος οδηγείται σε μια συμβατική, τεχνητή λύση;

Οι *διάλογοι* στηρίζονται σε δύο, τρεις ρόλους, σε σύνολα; Διαθέτουν ή όχι φυσικότητα; Υπάρχουν βουβά πρόσωπα που παρίστανται σε κάποιους διαλόγους άλλων προσώπων; Ποια η σημασία της παρουσίας τους; Αν γίνεται χρήση της στιχομυθίας, του μονολόγου, των κατ' ιδίαν, των παύσεων, ποια είναι η λειτουργία τους;

Το δραματικό πρόσωπο (ο «ρόλος»)

Το δραματικό πρόσωπο (ο ρόλος, ο χαρακτήρας), στο θεατρικό κείμενο, αποτελείται από τα στοιχεία που το συνθέτουν: λέξεις, παύσεις, χειρονομίες, μιμική, μεταμφίεση. Ορίζεται από τις πράξεις που διαπράττει (ή ίσως που δεν διαπράττει) και τα συναισθήματα που το διακατέχουν, από τη σχέση του με τον εαυτό του και με τα άλλα πρόσωπα του έργου.

Οι σκηνικές υποδείξεις

Παράλληλα με τους διαλόγους μελετάμε τις σκηνικές υποδείξεις του συγγραφέα, εάν φυσικά υπάρχουν τέτοιες. Συμπληρώνουν, εξηγούν ή μήπως ανατρέπουν το λεκτικό μέρος του θεατρικού έργου; Σε ποιο βαθμό φανερώνουν, αν φανερώνουν το πλαστικό όραμα του συγγραφέα; Πώς περιγράφεται, αν περιγράφεται, ο σκηνικός χώρος; Υποδεικνύεται η χρήση των φωτιστικών εφέ, των φωτισμών γενικότερα; Γίνεται αναφορά στο ηχητικό μέρος της παράστασης; Στη μουσική που τη συνοδεύει, στους θορύβους που ακούγονται, στα ακουστικά εφέ; Στις παύσεις; Γίνεται αναφορά στα σκηνικά αντικείμενα που χρησιμοποιούνται από τους ηθοποιούς (ή που τους πλαισιώνουν); Δηλώνεται η εξωτερική εμφάνιση των δραματικών προσώπων; (ενδυμασία, κόμμωση, γενειάδες κλπ.); Φαίνεται να αποδίδει σημασία ο συγγραφέας σε ορισμένα από τα στοιχεία της εξωτερικής εμφάνισης; Περιγράφεται το παίξιμο του ηθοποιού (η μιμική, οι χειρονομίες, οι εκφράσεις, η κινητικότητα του, οι τόνοι της φωνής, οι αποχρώσεις);

Υπάρχει, δηλαδή, και σε ποιο βαθμό, μια «προσκηνοθεσία» από τη μεριά του θεατρικού συγγραφέα;

ΠΗΓΗ: ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΟΥ, ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ, ΑΠΘ (Μερικές σημειώσεις για τη δραματολογική ανάλυση)

http://www.thea.auth.gr/gr/mathimata/pdfmathimata/winter%202011-12/dramatologia_i_notes.pdf

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι προτάσεις που ακολουθούν προέρχονται από το βιβλίο της Περσεφόνης Σέξτου «Πρακτικές εφαρμογές θεάτρου στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση», Εκδόσεις Καστανιώτης.

Οι εκπαιδευτικοί και οι θεατροπαιδαγωγοί μπορούν να επιλέξουν δραστηριότητες όπως είναι το θεατρικό παιχνίδι, οι δραματοποιήσεις το εκπαιδευτικό δράμα και οι γλωσσικές ασκήσεις, προκειμένου να ευαισθητοποιήσουν τα παιδιά γύρω από το θέμα των μεταναστών, των αλλοδαπών, των προσφύγων, των παλιννοστούντων και των μη γηγενών παιδιών που φοιτούν στα ελληνικά σχολεία. Υπάρχει πληθώρα παιχνιδιών και ασκήσεων που μπορείτε να εφαρμόσετε για γνωριμία, καλλιέργεια της ομαδικότητας, της συνεργασίας, της εμπιστοσύνης και της επικοινωνίας στην ομάδα.

Πιο κάτω ακολουθούν δραστηριότητες ειδικά επικεντρωμένες στο θέμα διαπολιτισμικότητα, διαφορετικότητα και ανθρώπινα δικαιώματα. Κάθε δραστηριότητα συνοδεύεται από στόχους και οδηγίες, συχνά και από εναλλακτικές δραστηριότητες και παιχνίδια. Ωστόσο, δεν αποτελούν πανάκεια ή αυστηρό τρόπο δράσης με τα παιδιά και τους νέους. Οι παραλλαγές και ο εμπλουτισμός τους είναι θεμιτά

Η ΑΠΟΣΚΕΥΗ

Μια βαλίτσα, ένας ταξιδιωτικός σάκος, ένα καλάθι, ένα κοφίνι, μια σχολική τσάντα, ένα μπαούλο, ένα χαρτόκουτο, ένα σημειωματάριο, μια μυστική τσεπούλα στο μπουφάν, όλα αυτά μπορούν να φιλοξενήσουν την ιστορία ενός παιδιού που ταξιδεύει, που αλλάζει τόπο και ταυτότητα.

- Συζητήστε με τα παιδιά της τάξης την επικαιρότητα, τις μετακινήσεις πληθυσμών, την τύχη των παιδιών που μεταναστεύουν και αποφασίστε από κοινού με ποιο θέμα θα ασχοληθείτε.
- Φτιάξτε την ταυτότητα του ήρωα, προσκαλώντας την ομάδα σας να απαντήσει στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ❖ Ποιος είναι αυτός ο χαρακτήρας;
 - ❖ Πού βρίσκεται;
 - ❖ Τι κάνει;
 - ❖ Τι προσωπικότητα είναι;

- ❖ Πώς συμπεριφέρεται σε συγγενείς, φίλους, συνεργάτες;
 - ❖ Ποια συναισθήματα εκφράζει;
 - ❖ Πού μεγάλωσε;
 - ❖ Πώς είναι η εμφάνιση, το περπάτημα, το ντύσιμο, η ομιλία του;
 - ❖ Ποια είναι η πολιτισμική του αναφορά σε σχέση με τη γλώσσα, τη θρησκεία, το φαγητό, τα έθιμα, την ιστορία, τη μουσική;
 - ❖ Σε ποια ιστορία παίρνει μέρος;
 - ❖ Τι ρόλο παίζει στην κοινότητα που ζει;
- Κατασκευάστε την αποσκευή. Μια βαλίτσα, ένα καλάθι, μια τσάντα χειρός, έναν επαγγελματικό φάκελο, μια σχολική τσάντα κ.α.
 - Συγκεντρώστε υλικά, αντικείμενα, μουσική, αναμνηστικά, μικροαντικείμενα που θα ταίριαζαν στον ήρωα που διαλέξατε, στο επάγγελμά του, στα ενδιαφέροντά του και στην κατάσταση στην οποία βρίσκεται.
Π.χ. ένα αποχαιρετιστήριο γράμμα, ένα βιβλιάριο τραπέζης, σύνεργα κηπουρικής, ιατρικά εργαλεία, γραπτά μηνύματα στο κινητό τηλέφωνο, ένα αγαπημένο φαγητό, φάρμακα, ημερολόγιο, αποδείξεις από λογαριασμούς, κάρτες μέλους σε συλλόγους, φωτογραφίες κ.τ.λ.
 - Τοποθετήστε τα αντικείμενα στην αποσκευή, παρατηρήστε τα καλά και με καταγιισμό ιδεών δημιουργήστε την ιστορία του

Μια ιστορία μπορεί να γραφτεί...
να δραματοποιηθεί...
να ζωγραφιστεί...
να τραγουδηθεί...
να γίνει ποίημα...
να γίνει χορός...
να γίνει διαμαρτυρία...
να γίνει κραυγή...
να φέρει ελπίδα...
να φέρει γέλια, δάκρυα και στεναγμούς...
να γεννήσει συνειρμούς...
να ξυπνήσει μνήμες...
να ταράξει τα έλη...

να γίνει η αρχή για πολλές άλλες ιστορίες, τόσες όσα και τα παιδιά που ταξιδεύουν.

Η ΚΑΡΕΚΛΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τις καταστάσεις που ζουν οι άλλοι άνθρωποι.
- Να αναλάβουν το ρόλο (μέσα από το δράμα) κάποιου/ων που ανήκει σε μειονοτική ομάδα.

Π.χ. Λέει ο συντονιστής του δράματος: «Για λίγο ο συμμαθητής σας (όνομα) θα παίζει το ρόλο του παιδιού από την Αφρική. Θα είναι ο Τούντε. Μπορείτε να κάνετε ερωτήσεις στον Τούντε σχετικά με τη ζωή του και τον ερχομό του εδώ. Φροντίστε οι ερωτήσεις σας να οδηγούν σε πληροφορίες που θα σας βοηθήσουν να καταλάβετε περισσότερα πράγματα γι' αυτόν και τη συμπεριφορά του.

Δείτε παρακάτω προτάσεις για την τεχνική αυτή.

Χωρίστε την τάξη σε μικρότερες ομάδες και δώστε σε κάθε μια ένα όνομα ξενικό, από διάφορους λαούς και πολιτισμούς από αυτά που συμπεριλαμβάνονται στην παρακάτω λίστα:

Αμαντού (αγόρι Γκάνα, Αφρική)
Μπίνθα (κορίτσι, Καλλιτσάλ, Ινδία)
Βίλμιαν (αγόρι, Ρότερνταμ, Ολλανδία)
Λάζμαν (αγόρι, Μπάνγκαλορ)
Μελίνα (κορίτσι, Αλβανία)
Ιρένα (κορίτσι, Σουηδία)
Τα (κορίτσι, Τιφλίδα, Γεωργία)
Τούντε (αγόρι, Νιγηρία)
Γκαλγκάλου (κορίτσι, Αιθιοπία, Αφρική)
Ρίκο (αγόρι, Αργεντινή)
Ρινού (κορίτσι, Μπαγκλαντές, Ινδία)
Ισμαελ (αγόρι, Μοντενέγκρο)
Μαρκ (αγόρι, Καλιφόρνια, Αμερική)

Μάρτσελλα (κορίτσι, Σλοβακία)

Υελένα (κορίτσι, Αγία Πετρούπολη, Ρωσία)

Κριστιάνο (αγόρι, Βραζιλία)

- Ζητήστε από κάθε μαθητή να φανταστεί ότι «είναι» το παιδί (ήρωας) από το οποίο η ομάδα πήρε το όνομά του και να σκεφτεί κάποια κατάσταση ή στιγμή στο καινούριο του σχολείο που δεν μπορούσε να μιλήσει ελεύθερα και να εκφράσει τα συναισθήματά του. Δώστε σε κάθε ομάδα μια καρτέλα (της αλήθειας). Τα μέλη κάθε ομάδας κάθονται με τη σειρά στην καρτέλα και φαντάζονται ότι όσο κάθονται είναι στη θέση του ήρωα. Ο εκπαιδευτικός σε ρόλο μπορεί επίσης να καθίσει στην ανακριτική καρτέλα. Οι υπόλοιποι ρωτούν τον ήρωα διάφορα πράγματα, όπως: «Γιατί ήρθες στην Ελλάδα;». Ο μαθητής που δέχεται τις ερωτήσεις απαντά. Όταν σηκώνεται από την καρτέλα, απεκδύεται το ρόλο του και γίνεται πάλι ο εαυτός του.

- Ζητήστε από κάθε ομάδα να πάρει έναν από τους ακόλουθους ρόλους:

- Έλληνας δάσκαλος ή δασκάλα
- Συγγενείς του ήρωα ή της ηρωίδας από άλλη χώρα
- Νέοι συμμαθητές
- Νέοι γείτονες
- Γονείς

Όλα τα παιδιά της Α ομάδας είναι Έλληνες δάσκαλοι, της Β είναι συγγενείς από άλλη χώρα, της Γ είναι νέοι φίλοι, της Δ είναι νέοι γείτονες και της Ε είναι γονείς του παιδιού.

Ο ήρωας ή η ηρωίδα έχει έρθει σ' αυτούς για να του/της δώσουν μια συμβουλή. Μιλάει για το πρόβλημά του/της και εκφράζει την απορία του/της σε όλες της ομάδες

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

«Με κοροϊδεύουν για τα ρούχα μου και τις σαγιονάρες μου. Τι να κάνω; Τι να τους λέω;» Κάθε ομάδα μπορεί να δώσει διαφορετική συμβουλή, ανάλογα με το ρόλο της, τη σχέση της με τον ήρωα ή την ηρωίδα και το κύρος της.

Κάθε ομάδα ετοιμάζει ένα σχέδιο (πλάνο) για να το προτείνουν στον ήρωα/ηρωίδα και να τον/την βοηθήσουν να αντιμετωπίσει την κατάσταση στην οποία βρίσκεται.

- Ζητήστε από τις ομάδες να αυτοσχεδιάσουν παίζοντας τις προτάσεις τους ή κάποιες από αυτές.
- Μοιραστείτε τις εντυπώσεις όλων των μαθητών από τη δράση σε μια συζήτηση.

ΚΑΡΤΕΣ ΜΕ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές στρατηγικές για να επιλύουν ρεαλιστικά ένα πρόβλημα μέσα από το δράμα-δημιουργική σκέψη.

- Χωρίστε την ομάδα σε μικρότερες ή σε ζευγάρια.
- Δώστε σε κάθε ομάδα ή ζευγάρι μια κάρτα
- Αφήστε τους να συζητήσουν το δίλημμα και να διαλέξουν μία από τις πιθανές λύσεις που προτείνονται στην κάρτα.
- Έπειτα διαλέξτε μία από τις ακόλουθες δραστηριότητες:

Τεχνική «Σταθερή εικόνα»

Ζητήστε από τα μέλη της ομάδας να καταλήξουν σε μια επιλογή ή σε ένα συνδυασμό επιλογών απαντώντας σε ερωτήσεις σχετικά με το δίλημμα όπως οι ακόλουθες.

- Κάνεις κι εσύ πλάκα μαζί τους;
- Τους αγνοείς;
- Πηγαίνεις να το πεις στο δάσκαλο ή τη δασκάλα σου;
- Προσπαθείς ν' αλλάξεις την εμφάνισή σου;
- Κάνεις κάτι άλλο;

Στη συνέχεια, μπορούν να κάνουν μια αναπαράσταση της επιλογής τους χρησιμοποιώντας τα σώματά τους. Με το πρώτο χτύπημα των χεριών το παιδί – θύμα ξεκινάει να φτιάχνει την εικόνα παίρνοντας μια στάση. Με το δεύτερο χτύπημα παίρνουν στάση οι θύτες και με το τρίτο συμπληρώνουν την εικόνα πιθανοί υποστηρικτές του θύματος ή χαρακτήρες ουδέτεροι και αδιάφοροι. Εξηγούμε στα

παιδιά ότι είναι σημαντικό καθένας να παραμένει συγκεντρωμένος στο ρόλο του και να διατηρεί τη στάση του σώματός του σταθερή. Επίσης, προτρέπουμε τα παιδιά να αποδίδουν στην έκφραση του προσώπου τους, στο βλέμμα, στο στόμα κ.τ.λ. το συναίσθημα που νιώθουν ως χαρακτήρες (χαρά, θυμό, λύπη, αδιαφορία κ.τ.λ.). Η υπόλοιπη ομάδα παρατηρεί την εικόνα και προσπαθεί να καταλάβει τι παριστάνει. Ακούγονται ερμηνείες της εικόνας από τα παιδιά.

Εξέλιξη εικόνων με γλύπτες και αγάλματα...

Καλούμε όποιον θέλει από την ομάδα που παρακολουθεί να αλλάξει κάτι στην εικόνα, αν το επιθυμεί. Εξηγούμε ότι όσοι συμμετέχουν στην εικόνα υποθέτουμε ότι είναι αγάλματα και ο μαθητής που θα αλλάξει κάτι γίνεται ο γλύπτης. Οι αλλαγές δεν γίνονται τυχαία, αλλά εξυπηρετούν το σκεπτικό του γλύπτη, που θέλει να διαφοροποιήσει την εικόνα, άρα και την επιλογή της ομάδας απέναντι στο αρχικό δίλημμα. Ο γλύπτης καθοδηγεί τα μέλη του σώματος κάθε αγάλματος, χωρίς να χρησιμοποιεί προφορικό λόγο. Διαλέγουμε συμβολικές χειρονομίες ως κώδικα επικοινωνίας, συμφωνώντας με τα παιδιά ποιος θα είναι αυτός. Για παράδειγμα, ο γλύπτης ενώνει τα πέντε δάχτυλά του και κατόπιν τα ανοίγει σαν λουλούδι που ανθίζει. Με αυτόν τον τρόπο δείχνει στο άγαλμα πώς να εκφράσει στο πρόσωπό του τη χαρά. Κλείνει τα δυο του χέρια γροθιές και τα σηκώνει ταυτόχρονα δεξιά και αριστερά με ένταση, προς τα πάνω, δίπλα στα μηνίγγια του, για να δείξει στο άγαλμα πώς να εκφράσει το θυμό του. Ανοίγει τα δάχτυλα των χεριών του μπροστά στα μάτια του αγάλματος και τα κλείνει ταυτόχρονα, κατεβάζοντας τα χέρια προς το λαιμό σαν να κυλούν δάκρυα. Έτσι δείχνει στο άγαλμα πώς να εκφράσει λύπη. Τοποθετεί τα δυο του χέρια μπροστά στο πρόσωπο του αγάλματος, με τις παλάμες προς τα εμπρός και τα δάχτυλα ενωμένα, και σταυρώνει χιαστί τα χέρια του, σαν να κλείνει ένα παράθυρο για να δείξει στο άγαλμα πώς να εκφράσει αδιαφορία. Κάθε ομάδα μπορεί να συμφωνήσει στις δικές της χειρονομίες-κλειδιά για τη «γλυπτική».

Μια λέξη μόνο...

Όταν η εικόνα πάρει την τελική μορφή της και όλη η ομάδα συμφωνεί να παραμείνει έτσι, ο συντονιστής ακουμπάει στον ώμο ένα παιδί- άγαλμα κάθε φορά για να βγει από την εικόνα, να παρατηρήσει τους υπόλοιπους και να επιστρέψει στη

θέση του μέσα στην εικόνα. Στόχος μας είναι να δώσουμε σε όσους συμμετέχουν στην εικόνα τη δυνατότητα να παρατηρήσουν τους συμπαίκτες τους, για να κατανοήσουν καλύτερα τι μηνύματα εκπέμπουν στην υπόλοιπη ομάδα που παρακολουθεί από τη θέση του θεατή. Στη συνέχεια ζητάμε από το κάθε άγαλμα να σκεφτεί τη θέση του στην εικόνα και μια λέξη που να εκφράζει με περιεκτικό τρόπο πώς νιώθει. Μπορεί η λέξη αυτή να είναι συναίσθημα, όπως φόβος, πόνος, θυμός, μοναξιά, χαρά ανακούφιση κτλ. ή άλλες λέξεις όπως άνοιξη, φλόγα, πάγος, φουρτούνα, ένωση, σιωπή, που υποδηλώνουν το συναίσθημα. Κάθε άγαλμα μπορεί μετά να αποδώσει το συναίσθημά του με μουρμουρητό, βόμβο, κρότο, ήχο, κραυγή, ψίθυρο, και αργότερα με ένα μουσικό σκοπό ή ένα τραγούδι.

Δυναμιτίζοντας την εικόνα...

Ο συντονιστής ενθαρρύνει τα παιδιά να εκφράσουν φωναχτά τις σκέψεις τους γι' αυτό που τους συμβαίνει μέσα στο ρόλο τους και, αν το επιθυμούν, να πουν μια φράση σε εκείνο το χαρακτήρα της εικόνας που θεωρούν ότι πρέπει να κάνει κάτι για να αλλάξει η εικόνα. Η φράση μπορεί να είναι προκλητική, να αποδίδει ευθύνες, να απαιτεί συγγνώμη κτλ. Ο χαρακτήρας που δέχεται την πρόκληση έχει το δικαίωμα να απαντήσει ή να μη μιλήσει. Κάθε παιδί θα έχει μια ευκαιρία να δυναμιτίσει την εικόνα

ΚΑΡΤΕΣ ΜΕ ΔΙΑΗΜΜΑΤΑ

<p>Έρθε στην τάξη σου ένα παιδί από άλλη χώρα, δεν ξέρει καλά ελληνικά και ζητάει τη βοήθειά σου.</p> <p style="text-align: center;">Τι κάνεις;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Του λες να φύγει από το σχολείο; 2) Δεν σκοτίζεσαι; 3) Το λες σε έναν/μια εκπαιδευτικό; 4) Το βοηθάς σε ό,τι δεν καταλαβαίνει; 5) Κάνεις κάτι άλλο; 	<p>Μια οικογενειακή φίλη σχολίαζε τους γονείς σου μια οικιακή βοηθό που τα ελληνικά της ήταν αστεία. Όλοι γελούσαν.</p> <p style="text-align: center;">Τι κάνεις;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Γελάς κι εσύ μ' αυτό το γεγονός; 2) Δεν σκοτίζεσαι για την οικιακή βοηθό; 3) Φεύγεις από το δωμάτιο; 4) Διαμαρτύρεσαι στους μεγάλους που την κοροϊδεύουν; 5) Κάνεις κάτι άλλο;
---	--

<p>Έρθε η Υελένα στην τάξη, ένα κορίτσι από άλλη χώρα. Οι φίλοι σου σε απειλούν ότι αν την κάνεις φίλη, θα σε ξεγράψουν από την παρέα τους.</p> <p>Τι κάνεις;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Απομακρύνεσαι γιατί φοβάσαι ότι θα χάσεις τους φίλους σου; 2) Δεν σκοτίζεσαι για την Υελένα; 3) Το λες σε έναν/μια εκπαιδευτικό; 4) Της λες ότι θέλεις να γίνετε φίλοι; 5) Κάνεις κάτι άλλο; 	<p>Έρθε ένας μαθητής στην τάξη σου από άλλη χώρα. Τα άλλα παιδιά κάνουν πλάκα μαζί του.</p> <p>Τι κάνεις;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Κάνεις κι εσύ το ίδιο; 2) Δεν σκοτίζεσαι; 3) Το λες σε έναν/μια εκπαιδευτικό; 4) Προσπαθείς να τους αποτρέψεις; 5) Κάνεις κάτι άλλο;
<p>Διοργανώνεις μια γιορτή στο σπίτι σου. Θα καλέσεις τη συμμαθήτριά σου που ήρθε από άλλη χώρα;</p> <p>Τι κάνεις;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Σίγουρα όχι; 2) Δεν σκοτίζεσαι; 3) Το σκέφτεσαι; 4) Σίγουρα ναι; 5) Κάνεις κάτι άλλο; 	<p>Στον όμιλο ζωγραφικής που γράφτηκες ήρθε ένα παιδί από άλλη χώρα.</p> <p>Τι κάνεις;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Φεύγεις και ψάχνεις για έναν όμιλο που δεν έχει παιδιά από άλλες χώρες; 2) Δεν σκοτίζεσαι; 3) Περιμένεις να δεις πώς φέρεται; 4) Του συστήνεις για να νιώσει πιο άνετα; 5) Κάνεις κάτι άλλο;
<p>Σου αρέσει όπως είσαι και πιστεύεις ότι δεν έχεις πειράξει κανέναν, όμως τα παιδιά σου κάνουν πλάκα.</p> <p>Τι κάνεις;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Τους κάνεις κι εσύ πλάκα; 2) Τους αγνοείς; 3) Το λες σε έναν/μια εκπαιδευτικό; 4) Προσπαθείς να αλλάξεις κάτι πάνω σου ή στη συμπεριφορά σου; 5) Κάνεις κάτι άλλο; 	<p>Γράφτηκες στον όμιλο ζωγραφικής. Όταν φτάνεις στο πρώτο μάθημα, βλέπεις ότι είσαι το μόνο παιδί από άλλη χώρα.</p> <p>Τι κάνεις;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Μένεις σιωπηλός και περιμένεις να δεις πώς θα πάει; 2) Φεύγεις και ψάχνεις για κάποιον άλλο όμιλο; 3) Ρωτάς αν μπορείς να φέρεις ένα φίλο σου; 4) Πλησιάζεις τα άλλα παιδιά αμέσως για να γίνεται φίλοι; 5) Κάνεις κάτι άλλο;

Η ΘΑΙΒΕΡΗ ΤΑΜΠΕΛΑ

Ένα ομαδικό παιχνίδι ιεραρχίας που στοχεύει να εκδηλωθούν οι συμπεριφορές των παιδιών απέναντι στο στερεότυπο του πρόσφυγα. Ζητήστε από την ομάδα σας να σταθεί σε μια γραμμή, ο ένας πίσω από τον άλλο, για να τους κολλήσετε στο μέτωπο ένα αυτοκόλλητο χαρτάκι. Όλα τα χαρτάκια που έχετε ετοιμάσει έχουν ζωγραφισμένο πάνω τους κάτι, έναν ήλιο ή ένα λουλούδι, ή έχουν γραμμένη τη λέξη *πρόσφυγας*. Φροντίστε να είναι ισόποσα μοιρασμένα τα σχέδια. Εξηγήστε ότι όλοι θα αποκτήσουν μια ταυτότητα με μια «ταμπέλα» που δε θα γνωρίζουν τι γράφει. Θα μπορούν όμως να διαβάσουν τι γράφουν οι ταμπέλες που έχουν οι άλλοι. Κολλήστε τα χαρτάκια στα μέτωπα. Ζητήστε από τα παιδιά να κινηθούν ελεύθερα στο χώρο και να ανταλλάξουν χαιρετισμούς με τους άλλους, ανάλογα με αυτό που βλέπουν στο μέτωπό τους. Για παράδειγμα, βλέπω το λουλούδι, χαιρετώ μυρίζοντας την ευωδιά που αναδίδουν τα μαλλιά του. Ζητήστε από κάθε παιδί να προσπαθήσει να καταλάβει σε ποια ομάδα ανήκει από τις αντιδράσεις των άλλων όταν το συναντούν. Ταυτόχρονα χαιρετά με διαφορετικούς τρόπους και το ίδιο.

Αφήστε την ομάδα να ανιχνεύσει τις ταυτότητες των παικτών και να δημιουργήσει υποομάδες με βάση όσα καταλαβαίνουν για τον εαυτό τους από τη συμπεριφορά των άλλων. Για παράδειγμα, όλοι σε μυρίζουν. Βλέπεις μια ομάδα να δημιουργείται από παιδιά που τα μύρισε κι εσύ και το χαρτάκι τους έχει ζωγραφισμένο ένα λουλούδι. Ενδέχεται να είσαι λουλούδι, μπορεί όμως να είσαι πρόσφυγας και να σε μυρίζουν εξεταστικά, με περιφρόνηση. Μόλις δημιουργηθούν οι υποομάδες, συζητήστε με τα παιδιά πώς ένιωθαν όταν τους χαιρετούσαν οι άλλοι. Π.χ. βίωσαν αποδοχή, εγκαρδιότητα, θαυμασμό, φιλική διάθεση, απόρριψη, περιφρόνηση, ανόρεχτη και συγκαταβατική στάση, φιλοξενία, απέχθεια, άρνηση, αποστροφή, αδιαφορία ή κάτι άλλο; Δώστε την ευκαιρία σε όλα τα παιδιά να περιγράψουν τι ένιωσαν και να ανταλλάξουν εμπειρίες μεταξύ τους. Αν το επιθυμούν, ζητήστε από τα παιδιά να το ξαναπαιξουν με καινούριους ρόλους-ταμπέλες. Προσκαλέστε τμηματικά κάποια παιδιά να βγουν από το παιχνίδι και να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά και τη σωματική γλώσσα των παικτών. Στη συνέχεια ξαναπαίζουν στο παιχνίδι για να τους παρατηρήσουν κάποιο άλλοι.

- Ακολουθεί συζήτηση για το συναίσθημα, τη στάση και τη διάθεση που εκδηλώνει το σώμα μας απέναντι σε κάτι που θέλει να συναντήσει και απέναντι σε κάτι που δε νιώθει την επιθυμία να συναντήσει.

- Δοκιμάστε να παίξετε με τα παιδιά Forum Theatre, διλήμματα που αντιμετωπίζουν οι γηγενείς αντιμετώποι με τους φόβους τους, όταν βλέπουν τους πρόσφυγες να καταφτάνουν.
- Μιλήστε για τους πρόσφυγες που έχουν έρθει στην Ελλάδα, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τις ιστορίες που κουβαλάνε μαζί τους.
- Αν στην ομάδα σας υπάρχουν παιδιά από προσφυγικές οικογένειες, φροντίστε να τους δώσετε ένα αυτοκόλλητο που δείχνει τον ήλιο ή το λουλούδι. Έτσι δίνεται μια ευκαιρία στα παιδιά της ομάδας μέσα από τη σύμβαση του παιχνιδιού να έρθουν στη θέση του «άλλου», του πρόσφυγα, χωρίς να στιγματιστεί το ίδιο το παιδί που προέρχεται από προσφυγική οικογένεια.
- Ενδέχεται να προκύψουν συζητήσεις γύρω από τα βιώματα των προσφυγόπουλων στην τάξη και να έρθουν στην επιφάνεια προβλήματα στις σχέσεις των παιδιών που ούτε φανταζόσασταν. Αν γίνει κάτι τέτοιο, φροντίστε να αξιοποιήσετε το βίωμα των παιδιών στο παιχνίδι, προκειμένου να κατανοήσουν καλύτερα τα συναισθήματα της απόρριψης και της περιθωριοποίησης όπως εκφράστηκαν στο παιχνίδι. Οι ισορροπίες είναι λεπτές και ο ρόλος του εκπαιδευτικού σημαντικός. Μη χάσετε την ευκαιρία να ανακαλύψετε τα παιδιά της ομάδας σας!

ΠΕΜΠΤΗ, 16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2012

[«Αμερικάνικος βούβαλος» του Ντέιβιντ Μάμετ στο Θέατρο Πορεία](#)

Το 1992 παρουσιάζεται από την Εταιρεία Θεάτρου «Μορφές», το έργο του **Ντέιβιντ Μάμετ**, «**Αμερικανικός βούβαλος**» (1975) σε σκηνοθεσία Τάσου Μπαντή με τους Δημήτρη Καταλειφό, Γιώργο Κέντρο και Δημήτρη Τάρλοου. Ο τελευταίος επιστρέφει φέτος στο αγαπημένο έργο, αυτή τη φορά από την καρέκλα του σκηνοθέτη και φρεσκάροντας τη μετάφραση που είχε συνυπογράψει τότε με το δάσκαλό του.

Γραμμένο στην ωμή, ελλειπτική, υπαινικτική γλώσσα των εμπορικών συναλλαγών και διαπραγματεύσεων, το έργο του Αμερικάνου συγγραφέα σκιαγραφεί τη σαθρή πολιτική της καπιταλιστικής φιλελεύθερης οικονομίας, που εξωθεί το άτομο και εξαθλιωμένο άτομο στο αδιάκοπο κυνήγι του κέρδους.

Στο εξαντλητικά ρεαλιστικής λεπτομέρειας και ακρίβειας, σκηνικό της **Ελένης Μανωλοπούλου**-ένα ολόκληρο παλιατζίδικο έχει στηθεί-οι τρεις ήρωες του Μάμετ επιδίδονται σ' έναν αγώνα επιβίωσης, επιβολής, αλληλοεξόντωσης με ανελέητους όρους.

Η σκηνοθεσία ακολουθεί πιστά τα κλιμακούμενα στοιχεία της πλοκής, τοποθετώντας τα τρία πρόσωπα σε σημεία βολής από όπου «εκτοξεύουν» την ατομική τους αλήθεια με ρυθμικούς σχηματισμούς οπτικοακουστικών σημειακών συστημάτων. Κατ' αυτό τον τρόπο, ο **Δημήτρης Τάρλοου** δημιουργεί τρία θεματικά και υφολογικά επίπεδα δια των οποίων διαγράφονται ευθύβολα οι σχέσεις εξουσιαστή-εξουσιαζόμενου, ισχυρού-αδυνάτου, δασκάλου-μαθητή...

Η αρσενική τριάδα του πολιτικού έργου του Ντέιβιντ Μάμετ δείχνει διάτρητο το σώμα της αιτίας και του αιτιατού. Χάρη στην εύστοχη επιλογή των ηθοποιών, το έργο μιλάει στον θεατή τη γλώσσα μιας αλήθειας την οποία όλοι μπορούν να καταλάβουν. Ο **Αλέξανδρος Μυλωνάς** ως Ντον Ντιουμπράου, ο **Γιώργος Γάλλος** ως Ουώλτερ Κόουλ (Δάσκαλος) και ο **Παναγιώτης Καλαντζής** ως Μπομπ χειρίζονται υποδειγματικά τα εκφραστικά τους μέσα και κατορθώνουν να διαμορφώσουν ενιαίο ύφος στην υποκριτική τους κατεύθυνση.

Στο υψηλών προδιαγραφών αποτέλεσμα συμβάλλουν οι φωτισμοί του **Felice Ross** και η μουσική μαζί με την επιμέλεια ήχων που υπογράφει ο **Blaine Reinenger**. Καλαίσθητο και με ενδιαφέροντα κείμενα το πρόγραμμα της παράστασης στο οποίο θα βρείτε και όλη τη μετάφραση του έργου που εκπόνησε ο **Δημήτρης Τάρλοου**.

Αναρτήθηκε από [Κωνσταντινίδης Νεκταριος-Γεωργιος](#)

<http://kritikestheatrikwnparastasewn.blogspot.com/>

Όνειρο στο κύμα του εξπρεσιονισμού

Του ΓΡΗΓΟΡΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Ελευθεροτυπία, Παρασκευή 12 Αυγούστου 2011

Από την πληθώρα των νεανικών ελληνικών προτάσεων του φετινού Φεστιβάλ, θα ξεχωρίσω δύο απόπειρες, πολύ διαφορετικές μεταξύ τους ως προς το ύφος και το περιεχόμενο, κυρίως γιατί πιστοποιούν η καθεμιά για λογαριασμό της τη διαρκή πίστωση του θεάτρου μας με ετερόκλητα σκηνικά ρεύματα.

Η πρώτη πρόταση αφορά την εξέταση της λογοτεχνικής μας παράδοσης, με μια ευρηματική και δυναμική επιστροφή στον Παπαδιαμάντη και στο ερωτικό του διήγημα «Όνειρο στο κύμα», σε σκηνοθεσία και ερμηνεία του **Θανάση Σαράντου**. Η δεύτερη είναι μια συλλογική και πολιτική απόπειρα μετατροπής του θεατρικού γεγονότος σε ανοικτή επικοινωνία με τα κοινωνικά καθέκαστα. Πρόκειται για το «Ταξίδι με το τρένο», που παρουσίασαν ο Ανέστης Αζάς και η ομάδα του, στο πλαίσιο της νεανικής αστικής δράσης του Φεστιβάλ με τίτλο «Πολεοδομία».

Το εγχείρημα του Σαράντου ανήκει βέβαια στην παπαδιαμαντολογία που έχει ενσκήψει στο θέατρό μας τα τελευταία χρόνια και που τώρα, ενισχυμένη από τον επετειακό στέφανο στον άγιο των γραμμάτων μας, πλουτίζει τις σκηνές μας. Χωρίς αμφιβολία η αγαστή μεταφορά του Παπαδιαμάντη στο θέατρό μας είναι απόκτημα της μεταπολιτευτικής μας ενδοσκόπησης και περιδιάβασης στους τόπους της σκηνικής ιθαγένειας. Εκεί, ο ποιητής της ηθογραφίας αποκαλύπτεται σε μεταλλωρύχο των γνησιότερων ορυκτών της ελληνικής φυλής. Κάτι εξαιτίας αυτής της βαθιάς επικοινωνίας του με κάτι το γνήσιο, το αληθινό αλλά και διαχρονικό, κάτι που η ίδια η γλώσσα του -με όλες τις διακυμάνσεις της- αντηχεί ιδανικά στους θεατρικούς χώρους, ο Παπαδιαμάντης έχει πια μεταβληθεί σε σταθερό αρωγό του καλλιτεχνικού μας ρεπερτορίου.

Ευρηματικά σκηνικά

Επόμενο είναι στον απόηχο από τα παπαδιαμαντικά σήμαντρα να αναφανούν και ορισμένες περισσότερο αξιόλογες προτάσεις. Η παράσταση του «Ονείρου στο κύμα» μας ενδιαφέρει, όχι μόνο γιατί έγινε από αληθινή αγάπη προς τον Σκιαθίτη ποιητή, αλλά και γιατί προσπαθεί να ανοίξει τον κατεστημένο τρόπο ασκητικής παρουσιάσής του με περισσότερο ευρηματικά σκηνικά μέσα.

Για το ίδιο το διήγημα και την αξία του ουδείς βέβαια λόγος. Είναι χιλιακουσμένο κι όμως προκαλεί ακόμα, τη χιλιοστή πρώτη φορά που ακούγεται επί σκηνής, την πρώτη του θαυμαστή εντύπωση. Την αίσθηση της υγρασίας ενός ονείρου που επεμβαίνει στο σκοτεινό και σκονισμένο δωμάτιο της βιοπάλης. Την εικόνα μιας χαραμάδας ελεύθερης σκέψης στο βασίλειο του συμβιβασμού. Την επιθυμία μιας ανάτασης, πρόσκαιρης έστω, ενάντια στην καταδίκη μιας στερημένης ζωής.

Ο ερωτισμός του διηγήματος περπατά πέρα από τη σαρκική ηδονή, στο επίπεδο της αληθινής ψυχικής πλήρωσης, που, αν και ετεροχρονισμένη, παραμένει ισχυρότερη από όλα τα ψυχαναλυτικά εργαλεία με τα οποία διαβάζουμε τελευταία τον Παπαδιαμάντη.

Αυτά τα στοιχεία πιστεύω ότι στηρίζουν την απόδοση του Σαράντου. Μονόλογος, βέβαια, γεμάτος από την παρήχηση του έρωτα, από το υγρό του στοιχείο και την πανίσχυρη αθωότητά του. Έτσι, η αφήγηση του κοινού, κοινότατου δικηγορικού αποκαλύπτει στο φόντο μια ιστορία μεγαλύτερη από το μπόι και από το παρόν του.

Σαν μυστικό, το όνειρο στο κύμα γίνεται, αντί για πηγή ενοχής, ενθύμηση ελευθερίας και διέξοδος προς μια άλλη ζωή, χαμένη πια και μακρινή, ζωντανή όμως στα όνειρά μας.

Μέσα στη λιμνοθάλασσα που πλημμυρίζει το ταπεινό του γραφειάκι (σκηνικά και κοστούμια της Εύας Μανιδάκη), ο Σαράντος πλέκει την ιστορία του μικρού βοσκού που έζησε σε μια νύχτα την ερωτική αποθέωση. Εντονος και σύνθετος φωτισμός (από τον Σάκη Μπιρμπίλη), εμφάνιση στο υγρό στοιχείο, βίντεο και μουσική κλιμάκωση (από τον Λάμπρο Πηγούνη) που ακολουθούν το κείμενο.

Αστικός συμβιβασμός

Κάποιος θα απαιτούσε μια περισσότερο λιτή απόδοση του Παπαδιαμάντη, ωστόσο ακριβώς αυτό είναι το κλειδί της παράστασης: ο σεμνός και ταπεινός δικηγόρος-συγγραφέας κρύβει -αποκρύπτει- έναν βυθό από επιθυμίες, αισθήσεις, ορμές.

Όπως και να 'χει, μια τέτοια «εξπρεσιονιστική» οπτική μάς κάνει καλό, έπειτα από τόσες δεσμίδες ηθογραφικής, νεο-ηθογραφικής, μετα-ηθογραφικής δραματοποίησης του Παπαδιαμάντη. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Σαράντος δίνει μια ερμηνεία γεμάτη από τον βουβό νόστο του αστικού συμβιβασμού.

Από εκεί και πέρα, το να ανεβάζεις γενικά Παπαδιαμάντη σημαίνει ότι λίγο-πολύ ανεβάζεις τον ίσκιο του. Ο ίδιος μένει κρυφός στα όνειρα και τις διαψεύσεις του, μέσα στην ακριβή και μελαγχολική αγιοσύνη του.

Το «Ταξίδι με το τρένο» θα μας απασχολήσει στο επόμενο σχόλιό μας.

<http://reviewtheatre.wordpress.com>

Μεγαλειώδης ο «Ριχάρδος Γ΄» στην Επίδαυρο

Του ΓΡΗΓΟΡΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Ελευθεροτυπία, Δευτέρα 1 Αυγούστου 2011

Είναι απολύτως φανερό ότι, αυτή τη φορά στην Επίδαυρο, ο κοσμικός αντίλαλος του «Ριχάρδου» -αντανάκλαση της λάμψης των Οσκαρ- κάλυψε σημαντικό μέρος της καλλιτεχνικής πράξης.

Μια ολόκληρη πολιτεία κινήθηκε στη διάρκεια του τριημέρου προς το θέατρο της Αργολίδας για να παρακολουθήσει τον σεξπικικό ήρωα να βρυχάται επί σκηνής, με τη συνδρομή του οσκαρικού διδύμου Κέβιν Σπέισι και Σαμ Μέντες. Τι προηγείται, άραγε, σε αυτές τις περιπτώσεις, το θέατρο ή το θέαμα; Δύσκολο να απαντήσει κανείς. Και όποιος έσπευσε στην Επίδαυρο για να δει τον Σπέισι να ερμηνεύει τον Ριχάρδο δεν είναι βέβαια καλλιτεχνικώς περισσότερο «ύποπτος» από εκείνον που πήγε να δει τον Ριχάρδο παιγμένο από τον Σπέισι.

Τα υπόλοιπα ανήκουν στον χώρο της κριτικής. Με πρώτο βέβαια το τυπικό σχόλιο σχετικά με τη μεταφορά της παράστασης στον απαιτητικό χώρο της Επιδαύρου. Ξεπερνά κάπως διστακτικά τα όποια τεχνικά ζητήματα -πράγματι ένα μέρος του κοινού δεν έβλεπε καλά- και δεν διστάζω να πω ότι αυτή τη φορά μάλλον το αντίθετο συμβαίνει. Η επιτυχία της Επιδαύρου δείχνει ότι η παράσταση κανονικά ασφυκτιά σε κλειστό χώρο. Κι αυτό, όχι μόνο λόγω της άριστης τεχνικής κατάρτισης των ηθοποιών του θιάσου, αλλά και γιατί στη σκηνοθεσία του Μέντες και στον τρόπο ερμηνείας του θιάσου, ο Σέξπιρ επιστρέφει στο αυθεντικό λαϊκό κλίμα: αντί για την «αναπαράσταση», έχουμε την παρουσίαση του ραδιούργου βασιλιά Ριχάρδου του Γ΄, την αφήγηση της ιστορίας του.

Ο Μέντες και βέβαια ο Σπέισι στηρίζουν την ερμηνεία του Ριχάρδου σε αυτή την ιδέα. Ο πρώτος στήνει την παράσταση στο «εδώ». Με περιγραφική αναλυτικότητα, με κινηματογραφικά εργαλεία και με την υπόκρουση κατάλληλης μουσικής, παρουσιάζει την ιστορία της ανάρρησης του γελοίου στη θέση του τρόμου. Σε κάποια σημεία -όπως στην εισαγωγή ταμπλό πριν από την κάθε σκηνή- η σκηνοθεσία του θυμίζει έντονα παράσταση πολιτικού θεάτρου. Και σε άλλα -όπως στην ειρωνική φόρτιση των σκηνών με νατουραλιστικά ένθετα στοιχεία- φτάνει μέχρι τα όρια του ψευδο-ντοκιμαντέρ.

Από 'κεί και πέρα βέβαια το μερίδιο του θριάμβου ανήκει στον πρωταγωνιστή. Οι περισσότεροι κριτικοί αναγνώρισαν στον Ριχάρδο τού Σπέισι την παλιά δοκιμασμένη απόδοση του σεξπικικού κακού που φορεί την εσθήτα του

παλιανθρώπου τσαρλατάνου – έστω και με γενναιότερη αυτή τη φορά δόση από χιούμορ. Δεν ξέρω τι είδαν οι Βρετανοί κριτικοί στον κλειστό χώρο, αλλά εδώ, στην Επίδαυρο, κάθε αναφορά στο ψυχολογικό υπόβαθρο είναι όχι μόνο άκαιρη αλλά και άχρηστη. Ο Ριχάρδος του Σπέισι εμφανίζεται στον ανοιχτό χώρο χωρίς τα κλισέ της «μοναξιάς» και της «συμπλεγματικής προσωπικότητας». Πρόκειται για έναν Ριχάρδο εξωτερικά νατουραλιστικό, διαχυτικότατο, εκδηλωτικότατο και, κατά την άποψή μου, καθόλου μα καθόλου ανασφαλή. Είναι μακράν ο πιο χαρισματικός της γενιάς του, ο πλέον ευφυής και ο πιο δραστήριος. Και βέβαια παραμένει ο πλέον κυνικός. Όπως είναι φυσικό, μπροστά σε μια τέτοια άγρια βιταλιτέ οι υπόλοιποι ήρωες (και ακολουθώντας τους οι ηθοποιοί του θιάσου) ωχριούν. Ο Ριχάρδος πράγματι γεμίζει με την προσωπικότητά του το θέατρο της ιστορίας, όπως ο Σπέισι γεμίζει με το ταλέντο του τη σκηνή του θεάτρου.

Όστόσο το ζήτημα της ερμηνείας του Σπέισι δεν ολοκληρώνεται εδώ. Με σώμα ευλύγιστο και υπερκινητικό παρά την παραμόρφωση, ο Ριχάρδος του δεν φέρνει μια νέα απάντηση, όσο μια νέα ερώτηση. Η παράσταση και η ερμηνεία του Σπέισι δεν ενδιαφέρεται από πού τέλος πάντων πηγάζει τόση κακία, αλλά πώς αυτή μπορεί να επιβάλλεται τόσο εύκολα στον κόσμο. Φαίνεται ότι η επικέντρωση στον «έναν κακό» μάς εμποδίζει να δούμε το ότι αυτός δεν είναι μόνος του. Πρώτα πρώτα έχει φανερούς συμμάχους στο καταχθόνιο σχέδιό του. Κάποιοι μάλιστα, όπως ο Δούκας του Μπάκιγχαμ (Chukchi Iwujji), τον ξεπερνούν προς στιγμήν σε φαντασία και τόλμη. Επειτα, βρίσκει στον δρόμο για την εξουσία έτοιμα ερείσματα απ' όλους εκείνους τους μικρούς «Ριχάρδους» που κρύβουν οι διεκδικητές τού στέμματος. Και βέβαια χειρίζεται έξοχα το ίδιο το σύστημα του πολιτικού μάρκετινγκ. Σε αυτό το βασίλειο, λοιπόν, κανείς δεν είναι αθώος. Ο δικτάτορας δεν ανοίγει δρόμο προς την εξουσία. Εκμεταλλεύεται τα κενά ηθικής που αφήνουν οι άλλοι στο πέρασμά τους.

Ο Μέντες μάς θυμίζει όμως κάτι ακόμα. Πως το καλό στο τέλος θριαμβεύει. Καθώς τα εγκλήματα του τυράννου αυξάνουν, αυξάνει και η συσπείρωση του καλού εναντίον του, και μάλιστα με την εμπλοκή του μεταφυσικού στον φυσικό κόσμο. Η παράσταση του Μέντες δίνει μεγάλη βαρύτητα στον ρόλο της Μαργαρίτας (Gemma Jones). Και είναι μάλλον επίτευγμα ότι κατορθώνει να επιβάλει στον κυνικό κόσμο του Ριχάρδου την αίσθηση μιας τραγικής, υπερβατικής λύσης.

Σαν υστερόγραφο, λοιπόν, η αναφορά μας σε δύο σκηνές. Πρώτα στην αντιπαράθεση των δύο στρατοπέδων, Ριχάρδου και Ρίτσημοντ, σε μια κινηματογραφική σχεδόν αντιπαράθεση Καλού και Κακού. Κι έπειτα, στην τελευταία σκηνή, με το πτώμα του Ριχάρδου να επιδεικνύεται στο πλήθος σαν σφαχτάρι κρεμασμένο ανάποδα. Σκηνή χλευασμού για τον απαίσιο τύραννο, αποθέωσης όμως για τον ηθοποιό που τον ερμηνεύει. Μεγάλη και υπέροχη πονηριά, πλασμένη με αληθινή τέχνη. Αυθεντικός Σέξπιρ.

Δεν μοιράζονται ίσως όλοι τον ίδιο ενθουσιασμό. Είναι ωστόσο γεγονός πως ζήσαμε όλοι μια σημαντική στιγμή στη ζωή της Επιδαύρου. Καθώς το κοινό σηκώθηκε στο τέλος για να αποθεώσει τον πρωταγωνιστή και τους συντελεστές, αισθανθήκαμε ότι συμμετέχουμε στην ώση της πλατιάς αναγνώρισης που μόνο το θέατρο μπορεί να προσφέρει. Δεν ξέρω πώς αισθάνθηκε ο Σπέισι. Αλλά μια Επίδαυρος με αυτές τις προσωπικότητες και τη λάμψη, με αυτή την κοσμική αλλά και καλλιτεχνική αναγνώριση, με αυτόν τον κόσμο και την υποδοχή, μια Επίδαυρος στο κέντρο των γεγονότων και των συζητήσεων σε εθνική και παγκόσμια κλίμακα, είναι νομίζω η φιλοδοξία κάθε καλόπιστου οραματιστή της.

<http://reviewtheatre.wordpress.com>

ΑΥΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΤΑΛΟΝΙ ΤΟΥ (απόσπασμα)

Του Ιάκωβου Καμπανέλλη

Το «ΑΥΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΤΑΛΟΝΙ ΤΟΥ» παρουσιάστηκε για πρώτη φορά από τον Βασίλη Διαμαντόπουλο σ' ένα ρεσιτάλ ηθοποιίας, που έδωσε τον Οκτώβρη του 1957 στο «θέατρο Τέχνης», μαζί με τρία άλλα μονόπρακτα- τις «Βλαβερές συνέπειες του καπνού» του Τσέχωφ, τον «Άνθρωπο με το λουλούδι στο στόμα» του Πιραντέλλο και τη «Μυστική ζωή του Γουόλτερ Μίττν» (διασκευή του Ι. Καμπανέλλη από το ομώνυμο διήγημα του Θάρμπερ).

Στην έκδοση αυτή περιλαμβάνεται και το «ΑΥΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΤΑΛΟΝΙ ΤΟΥ», μικρό αντιπροσωπευτικό δείγμα της παλιότερης δραματουργικής παραγωγής του Ιάκωβου Καμπανέλλη. Το μονόπρακτο αυτό είναι ένας μονόλογος. Ένας μονόλογος, όμως, που ουσιαστικά είναι διάλογος: η σύγκρουση ενός αδύναμου άνθρουπου με το ανελέητο περιβάλλον του. Τελματωμένες οι ελπίδες, γελασμένα τα όνειρα, απροσπέλαστος ο έρωτας• κι' η στέρηση, η μοναξιά, η κοινωνική καταπίεση κι' εκμετάλλευση... Η συνείδησή του ασφυκτιά. «Αν μπορούσα θάφευγα πρώτος», μας εξομολογείται. Αλλά δεν πρόκειται να φύγει. Άλλωστε, σ' όλη του τη ζωή πάντοτε «ήθελε», μα ποτέ δεν «μπόρεσε»...

Κοινές, βέβαια, οι καταστάσεις, αλλά δραματικές• καθημερινός και μικρός ο «Αυτός», άλλα γνήσιος• οι φθόγγοι του σπαραγμού του, αντίκρουσμα των δικών μας βουβών αναστεναγμών η σιωπηρή υποταγή του, προβολή της δικιάς μας εσωτερικής αδυναμίας.

Αυτά ακριβώς είναι τα στοιχεία, που ανασύρουν τον ήρωα του μονόπρακτου πέρα από την ασημαντότητα του καθημερινού στην καθολικότητα του Ανθρώπινου• και σε σημείο τέτοιο, που ο «Αυτός» να αποκτά διαστάσεις συμβόλου. «Αυτός», που τ' όνομά του — σίγουρα — είναι «μέγα πλήθος».

Δωμάτιο εργένη πού το χαρακτηρίζει το κουρασμένο μικροαστικό γούστο. Αριστερά η πόρτα εισόδου. Στο κέντρο του μεταξύ πόρτας και προσκηνίου τοίχου, ένα παλιό κομοδίνο. Απ' την άλλη μεριά της πόρτας, στη γωνιά σχεδόν, ένα λαβομάνο, και πλάι ένα χαμηλό ντουλάπι με το κάλυμμα φορτωμένο κουζινικά. Στον τοίχο του βάθους, όχι μακριά απ' τη γωνιά, ένα παράθυρο που βλέπει σε αυλή. Φτηνές κουρτίνες το πλαισιώνουν. Κοντά στο παράθυρο ένα ντουλάπι του τοίχου. Δεξιά ένα κρεβάτι και πλάι στο προσκέφαλο ένα τραπεζάκι με μικρό ραδιόφωνο. Στη μέση του δωματίου, στρογγυλό τραπέζι με χοντρό σκαλιστό ποδαρικό. Καρέκλα στ' αριστερά του τραπεζιού και μια δεύτερη πίσω. Αυτός πού μένει στο δωμάτιο μόλις γυρίζει απ' τη δουλειά του. Μπαίνει μονόπαντα κοιτάζοντας προς τα έξω. Στέκει στην ανοιχτή πόρτα και μурμουρίζει.

ΑΥΤΟΣ: Ψί ψί ψί έλα φινίφι, έλα... ψί ψί ψί φινινακι έλα... έλα μέσα... ψί ψί ψί...

(Μένει για λίγο στραμμένος προς τα έξω κι' ύστερα κλείνει την πόρτα. Σφυρίζοντας ένα λαϊκό σκοπό βγάζει το σοκάκι του, ενώ ταυτόχρονα προσέχει ένα χαρτί, που έριξαν κάτω απ' την πόρτα. Με το σοκάκι, πού έβγαλε, περασμένο στο μπράτσο σκύβει, σηκώνει το χαρτί και διαβάζει).

ΑΥΤΟΣ: Στο νέον της κομμωτήριον η μαντάμ Σούσυ... (Κουβαριάζει το χαρτί και το πετά τσαντισμένος).

ΑΥΤΟΣ: Αει στο διάολο, τι με νοιάζει έμενα η μαντάμ Σούσυ.... (Σα να νιώθει στεναχώρια. Στρέφει προς το παράθυρο, πάει και το ανοίγει. Έξω ακούγονται δυο γυναίκες να κουβεντιάζουν. Κάπου - κάπου ακούγεται κι' ένα κλάμα μωρού. Στέκει παράμερα στο παράθυρο και κοιτάζει έξω με την προσοχή τελείως παρμένη. Οι γυναίκες λένε) :

A. ΓΥΝ: Σοφία δός μου το μωρό σου...

B. ΓΥΝ: Μη τώρα, μη τώρα.

A. ΓΥΝ: Δός μου να το κρατήσω μια στάλα.

B. ΓΥΝ: Όχι, όχι δε σε ξέρει, θα κλαίει.

A. ΓΥΝ: Λίγο θα το κρατήσω, να χαρείς δός μου το.

B. ΓΥΝ: Άλλη ώρα, άλλη ώρα.. Τώρα πρέπει να το ταΐσω.

(Τον είδαν απ' την αυλή και τραβιέται προς τα μέσα κάνοντας τον αδιάφορο. Θυμάται πώς κρατά το σακκάκι του, πλησιάζει στο ντουλάπι του τοίχου, το ανοίγει, παίρνει μια κρεμάστρα, τακτοποιεί με προσοχή το σακκάκι και το κρεμά μέσα στο ντουλάπι. Ύστερα παίρνει από κει ένα παληό πανταλόνι κι' αρχίζει να βγάζει αυτό πού φορά. Καθώς ξεπερνά το ένα πατζάκι, κερώνει από κάτι πού είδε. Βγάζει και το άλλο πατζάκι, και σηκώνοντας το πανταλόνι κοιτάζει ένα μεγάλο σκίσιμο στα πισινά).

ΑΥΤΟΣ: Πώς διάολο... Τώρα; Τι θα βάλω αύριο εγώ; Μου λες σε παρακαλώ τι θα βάλω αύριο;

(Φώναξε πολύ, ήρθε στη μέση του δωματίου. Ξαφνικά γυρίζει ανήσυχος προς το παράθυρο. Σκεπάζεται μπροστά με το πανταλόνι και πάει απ' το πλάι στο παράθυρο για να το κλείσει. Αλλά μόλις πιάνει το ανοιχτό φύλλο η φωνή της Β. Γυναίκας τον σταματά) .

B. ΓΥΝ: Ου ου ου να ο λύκος στο παράθυρο. Φάε μωρό μου, φάε...

ΑΥΤΟΣ: Ορίστε;

Β. ΓΥΝ: Κάντε του λίγο το λύκο για να φάει... Έλα, μωρό μου, άνοιχ' το στοματάκι σου. Ήρθε ο λύκος... Τον βλέπεις;

ΑΥΤΟΣ: Ου ου ου ου...

Β. ΓΥΝ: Το κακό παιδί, μόνο έτσι τρώει το φαγάκι του. (Αυτός αφαιρείται από άλλες σκέψεις, η γυναίκα έξω του αρέσει. Συνεπαίρνεται από δικές του καταστάσεις).

Β. ΓΥΝ: Θάρθει κι' ο μπαμπάς... και θα του πούμε ότι φάγαμε όλη την κρεμούλα, όλη. Και θα χαρεί πολύ ο μπαμπάς. (Γλυκερά αλλά στ' αλήθεια πικρά).

ΑΥΤΟΣ: Αμέ... θα χαρεί πολύ ο μπαμπάς.

Β. ΓΥΝ: Αγριέψτε του πάλι λιγάκι...

ΑΥΤΟΣ: Ου ου ου ου... θα σε φάωωω...

Β. ΓΥΝ: Πώ, πώ, πώ... θα μας φάει ο κύριος... Άνοιξε γρήγορα το στοματάκι σου. (Κλείνει διακριτικά το παράθυρο κάνοντας μια τελευταία γκριμάτσα του «λύκου» πίσω απ' τα τζάμια. Τραβά τις κουρτίνες, ρίχνει το σκισμένο πανταλόνι στον ώμο κι' αρχίζει να φορά το άλλο).

ΑΥΤΟΣ: Άλλοι κάνουνε παιδιά εγώ τα ταΐζω... Βιολί είν' αυτό; Ή δηλαδή μπορώ τώρα εγώ να... Έπρεπε νάχα έναν άνθρωπο... Ξέρω γω τώρα να κάθομαι να ράβω;... (Πάει στο σκρίνιο, ανοίγει το πάνω συρτάρι και παίρνει από μέσα ένα κουτί. Έρχεται προς το τραπέζι μουρμουρίζοντας).

ΑΥΤΟΣ: Ράφτης είμαι γω, μοδίστρα είμαι;... Τι είμαι;... Λογιστής είμαι...

(Κάθεται στην καρέκλα, αφήνει το κουτί στο τραπέζι, το ανοίγει κι' αρχίζει να βγάζει από μέσα κομμάτια πανιά, βελόνα, κλωστή... Βολεύει στο γόνατο του τη σκισμένη μεριά του παντελονιού και προσπαθεί να ταιριάξει ένα μπάλωμα. Αρχίζει να μουρμουρά τις σκέψεις του).

ΠΗΓΗ: ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

<http://www.pokethe.gr/wordpress/?p=164>

«ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΞΕΝΟΣ»

Θεατρικό για παιδιά με θέμα την ξενοφοβία
και το ρατσισμό.

ΓΙΑΝΝΗΣ Π. ΤΖΗΚΑΣ

Μια αλβανική οικογένεια μεταναστεύει στην Ελλάδα Τα δυο παιδιά της οικογένειας φοιτούν στο ελληνικό σχολείο. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν με την εγκατάστασή τους σε μια συνοικία επαρχιακής πόλης τόσο στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον όσο και στο σχολείο.

Αριθμός σκηνών:6

Πρόσωπα: 16 και χορωδία μαθητών

1. Αφηγητής 2. Πατέρας (40 – 45 ετών) 3. Μάνα (35-40 ετών) 4. Παιδί Α' (Λίντα 12 ετών) 5. Παιδί Β' (Μάχος 10 ετών) 6. Φρουρός (Αλβανός) 7. Συνοριοφύλακας (Ελληνας) 8. Δασκάλα 1 9. Δασκάλα 2 μαθητές: 10. Μιχάλης 11. Φένια 12. Πέτρος 13. Χριστίνα 14. Νίκη 15. Τσιγγανάκι 16. Ρηγιώ

ΣΚΗΝΗ Α΄

Σκηνικό: Ένα φτωχικό σπίτι με φόντο σπίτια ενός χωριού στους πρόποδες και στην πλαγιά δασωμένου βουνού. (Ακούγεται από χορωδία παιδιών το τραγούδι της Α. Μάνου: “Καράβι κόκκινο” από το CD «Πού πας, караβάκι, με τέτοιον καιρό»)

«Καράβι κόκκινο, καράβι κόκκινο πάει/πάνω από θάλασσες, πάνω από λίμνες πετάει το σφυροδρέπανο πέφτει στο κύμα και σπάει/κι απ’ την ανάποδη η ιστορία γυρνάει.

Ρεφρέν

Στο Βερολίνο το τείχος περνάει/και στο Πεκίνο το δράκο ζυπνάει

Στο Βερολίνο το τείχος περνάει/και το Πεκίνο ζυπνάει.

Καράβι κόκκινο, καράβι κόκκινο πάει/ανθρωποθάλασσες κι ανθρωποφάγους μετράει μέσα στο σπίτι σου σαν κλεφτοφάναρο σκάει/κι έτσι απροσκάλεστο λογαριασμό σου ζητάει.

Ρεφρέν

Στο Βερολίνο με βότκα μεθάει/και στο Πεκίνο μια νύχτα τα σπάει

Στο Βερολίνο με βότκα μεθάει/και στο Πεκίνο τα σπάει.»

(Εμφανίζεται ένα παιδί αφηγητή)

ΑΦΗΓΗΤΗΣ: Αλβανία...έτος 1990. Η πτώση, σ' όλη την Ευρώπη, των κομμουνιστικών καθεστώτων είναι το ιστορικό γεγονός. Οι εξελίξεις συμπαρασύρουν στην πτώση και το αλβανικό κομμουνιστικό καθεστώς. Οι κομμουνιστές μετά από 45 περίπου χρόνια χάνουν την εξουσία, τα παλιά σύμβολα είναι πια παρελθόν.

Οι εξελίξεις ραγδαίες και επώδυνες για τον αλβανικό λαό. Οι δομές του κράτους στα πρόθυρα της πλήρους διάλυσης, η άναρχη δράση και τα όπλα, τα καλάσνικωφ, έχουν τον πρώτο λόγο. Ο φόβος και η ανασφάλεια για το μέλλον φωλιάζουν στις ψυχές των ανθρώπων. Όλοι θέλουν να φύγουν, να δουλέψουν, να αποκτήσουν χρήματα, να απολαύσουν -λέει- τα καλά της δημοκρατίας στην Ελλάδα, στην Ιταλία ...

Η αλήθεια, όμως, είναι πως και στην Ιταλία και στην Ελλάδα οι λαοί κοπιάζουν και ιδρώνουν, για να φτιάξουν τη ζωή τους και τα πλούτη και η χλιδή είναι, όπως παντού, για τους λίγους, για τους δυνατούς.

Μια οικογένεια Αλβανών απ' τη Χιμάρα: ο πατέρας, η μάνα και τα δύο παιδιά τους ετοιμάζονται για το ταξίδι στην Ελλάδα, να πάνε να δουλέψουν. Να πιάσουν τ' όνειρο... να τ' αδράξουν αν μπορούσαν.

(Σ' ένα φτωχικό σπίτι στη Χιμάρα της Αλβανίας. Ένα τραπέζι, καρέκλες, ένα ντιβάνι, δυο βαλίτσες, η μια ανοιχτή, και δυο μπόγοι γεμάτοι. Ακούγεται η εισαγωγή του τραγουδιού «Ημερος ύπνος» από το CD του Θ. Παπακ/νου «Βραχνός προφήτης»)

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(Ορθιος με ύφος βιαστικό κοιτά τα χαρτιά του, διαβατήρια κ.λπ.)* Μπράβο, όλα εντάξει ... Ο παράδεισος μας περιμένει. Άντε, γυναίκα, τελειώνεις; Θα φτάσει το σαράβαλο το ταξί και μεις ακόμα θα μαζεύουμε τα μπογαλάκια μας ... Άιντε, κάνε γρήγορα...

ΜΑΝΑ: *(ακούγεται η φωνή της)* Λίγο ακόμη, Δυσσέα μου, και είμαστε έτοιμοι. Να, κάτι τελευταία να τα διπλώσω, να τα τακτοποιήσω και τελειώνω. Ε, και τα παιδιά δε γύρισαν ακόμα απ' το σχολείο ... χωρίς παιδιά θα φύγουμε;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Ήταν ανάγκη σήμερα να τα στείλεις στο σχολείο; Τη μέρα που φεύγουμε;

MANA: Να χαιρετήσουν τους φίλους τους, Δυσσέα, τη δασκάλα τους ... Ίσα ίσα να τους πουν ένα «γεια»... έτσι θα 'φευγαν;...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(Βηματίζει νευρικά, κοιτά απ' το παράθυρο)* Καλά, καλά ... γιατί δε φάνηκαν ακόμα;

MANA: Ε, όπου να 'ναι θα 'ρθουν ... αποχαιρετισμός είναι αυτός ... μπορεί και ν' άργησαν λίγο...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(μονολογεί)*... Ε ρε Ελλάδα, όμορφα θα περάσουμε! Έχει καλή ζωή εκεί... και δουλειές, καλές δουλειές για όλους ... κι αν πεις από μαγαζιά, βιτρίνες, διασκέδαση άλλο τίποτα! Και Πάριο και Αλεξίου και Σφακιανάκη και να δεις πώς τη λένε αυτή τη ξεβράκωτη που κουνιέται και λυγιέται πολύ ... Α, ναι Άννα Βίση τη λένε ... όμορφη γυναίκα ... Ε βέβαια, τα 'χω δει όλα στην τηλεόραση ... έτσι θα 'ναι δε μπορεί να 'ναι ψέματα... Μου τα 'πε κα ο ξάδερφός μου, ο Μίρη... Πλούτος, διασκέδαση, μαγαζιά, αυτοκίνητα, δουλειές, ό,τι θες έχει εκεί στην Ελλάδα! ...

MANA: *(Εμφανίζεται στη σκηνή)* Τι μονολογείς, Δυσσέα; Τι φαντασίες είναι αυτές; Τι μεγαλοπιάσματα; Τι νομίζεις, διακοπές θα πάμε; Μετανάστες πάμε, εργάτες θα δουλέψουμε ... Δεν είναι για μας τα λούσα και η καλή ζωή... Δουλειά να 'χουμε να μαζέψουμε λίγα χρήματα, να κουμαντάρουμε τη ζωή μας, να μεγαλώσουν τα παιδιά, να προκόψουν...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Έλα γυναίκα, μόλις πιάσουμε χρήματα, θα σ' αγοράσω εγώ ένα φουστανάκι μούρλια... απ' την καλύτερη βιτρίνα θα στο πάρω ... Παριζιάνα θα σε κάνω...

MANA: *(μιλάει και βάζει πράγματα σε μια ανοιχτή βαλίτσα)* Άσε τις φαντασίες, Δυσσέα, δεν είναι για μας αυτά ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(πλησιάζει και την αγκαλιάζει)* Άσε, βρε γυναίκα, να ονειρευτώ και λίγο ... Κακό δεν κάνει ... Ξέρω τις δυσκολίες που θ' αντιμετωπίσουμε ... Αμ τι νόμιζες κάνα κουτορνίθι πώς είμαι;

MANA: Πάω να μαζέψω κάτι λίγα ακόμα ... *(κοιτάει το ρολόι της)* ... Σε λίγο έρχονται τα παιδιά ... Να 'ρθουν κι αυτά, να τα ετοιμάσω, να ξεκινήσουμε ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(κάθεται στην καρέκλα στο τραπέζι, παίρνει μια φωτογραφία του πατέρα του απ' το τραπέζι, την κοιτάζει και μονολογεί)* Άιντε πατέρα, θα σε πάρω και σένα μαζί μου ... Δεν πρόλαβες, καημένο μου, να βγεις έξω απ' την Αλβανία, να γνωρίσεις πώς ζει ο κόσμος... Α ρε πατέρα, πώς την κάναμε έτσι τη ζωή μας; Την πατρίδα χρόνια την αφήσαμε πίσω ... Αγωνίστηκες λέει και πέθανες για κοινωνική δικαιοσύνη, για ισότητα, για τον κομμουνισμό ... Και τι μας παραδώσατε, πατέρα;

Τα πρώτα χρόνια της επανάστασης με τον Εμβέρ Χότζα καλά ήταν, υπήρχε ενθουσιασμός, προσέφερε ο λαός, πίστεψε στα ιδανικά ... Σιγά σιγά, όμως, πήγαν όλα στραβά, ξέφτισαν τα οράματα και οι ιδέες ... Τα κάναν λέει όλα κρατικά! ... Και όλοι σιγά σιγά βολεύονταν, οι από κάτω να κάνουν πως δουλεύουν και να μη δουλεύουν και οι από πάνω, τα στελέχη, βολεύονταν με τις τιμές και τ' αξιώματα κι έκαναν όλοι πως δε βλέπουν ότι η πατρίδα πήγαινε απ' το κακό στο χειρότερο ... Άστα να πάνε, πατέρα, μαντάρα τα κάναμε, κι ένας ολόκληρος λαός τώρα πεινάει, δεν έχει δουλειές, το κράτος έχει τα μαύρα χάλια του, ούτε σειρά, ούτε τάξη ... τα χωράφια ακαλλιέργητα ...

Άστα πατέρα, όλοι τώρα θέλουν να φύγουν, να πάνε έξω, να δουλέψουν, να βρουν τον παράδεισο ... Κοπάδια καθημερινά περνάνε τα σύνορα για Ελλάδα ... Α ρε πατέρα, πώς τα κάναμε ... και 'γω τώρα με το κοπάδι πάω ... να περάσω την Κακαβιά, να μπω στην Ελλάδα μπας και προκόψω, να μαζέψω καμιά δραχμή ... Και ξέρεις, πατέρα; Μια δραχμή στην Ελλάδα πέντε γίνονται εδώ ... καλά λεφτά, μα το Θεό!

ΜΑΝΑ: *(εμφανίζεται)* Τι έπαθες, Δυσσέα; Σάλεψες; Με τον πατέρα σου στη φωτογραφία μιλάς; Κουβέντα με το μακαρίτη έπιασες;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Άσε ρε γυναίκα, τα πάθια μας του λέω, την κατάντια μας. Φταίνε οι παλιοί, φταίμε και 'μεις ... Όλοι μας φταίμε για τα χάλια του κράτους μας, για τα χάλια της οικονομίας, της εκπαίδευσης *(κοιτά το ρολόι του)*... Άντε, ακόμα να φανούν τα παιδιά; ... Αργούν ...

ΜΑΝΑ: Όπου να 'ναι θα φανούν ... μην κάνεις έτσι, έχουμε ώρα ... *(εμφανίζονται τα παιδιά, ο Μάχος κρατά ένα περιστέρι)* Α, να τα τα πουλάκια μου έρχονται... *(τ' αγκαλιάζει)* Καλώς τα, καλώς τα μαθητούδια μου ... Αποχαιρετήσατε τη δασκάλα σας, τους φίλους σας;

ΠΑΙΔΙ Α': Ναι μάνα, κλάψαμε και λίγο ... συγκινηθήκαμε ...

ΜΑΝΑ: Εσύ, Μάχο, γιατί δε μιλάς;

ΠΑΙΔΙ Β': *(Μαζεμένο, στενοχωρημένο)* Και γω μάνα τους αποχαιρέτησα όλους...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Ελάτε, άντε κάντε γρήγορα ... Γυναίκα, ετοίμασε τα παιδιά ... θα 'ρθει το ταξί να φύγουμε ... Εσύ, βρε Μάχο, με το περιστέρι πήγες σχολείο;

ΠΑΙΔΙ Β': *(κλαμουρίζοντας)* Μπαμπά, δε θέλω να 'ρθω στην Ελλάδα ... φοβάμαι ... και το περιστεράκι μου, τον Πίτσι Φίτσι, πού θα το αφήσω;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Τι φοβάσαι, βρε παιδάκι μου, κοτζάμ παλικάρι είσαι! ... Άνθρωποι εδώ, άνθρωποι και κει ... Δε βλέπεις την αδερφή σου που δε φοβάται; Και το περιστέρι τι το θες, άμα ξανάρθουμε εδώ θα είναι ... Άσε , που θα μας γεμίσει κουτσουλές...

ΠΑΙΔΙ Β': Φοβάμαι, πατέρα, δεν ξέρω τι θα βρούμε εκεί που θα πάμε... πολυκατοικίες, αυτοκίνητα, μυρμήγκια ο κόσμος ... θα χαθούμε ... και τον Πίτσι Φίτσι μου, πού θα τον αφήσω;

ΠΑΙΔΙ Α': *(αγκαλιάζει τον αδερφό της)* Έλα, μη φοβάσαι. Βλέπεις εγώ που δε φοβάμαι! Θα γνωρίσουμε καινούργια μέρη, καινούργιους φίλους ...

ΜΑΝΑ: *(στο γιο της)* Δεν είναι φόβος, παιδάκι μου, μαζί μας θα 'στε. Όλοι μαζί θα μένουμε... Θα δεις, θα δεις, όλα θα πάνε καλά ...

ΠΑΙΔΙ Α': Εγώ, μάνα, είμαι μεγάλη και δε φοβάμαι... Ξέρω να αντιμετωπίζω τις δυσκολίες... Όπως το' πες πατέρα, «άνθρωποι εδώ, άνθρωποι και κει», δε θα μας φάνε...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(πιάνει το Μάχο από τον ώμο)* Έλα βρε, που φοβάσαι ... Φοβούνται οι άνδρες; Έλα και ποδήλατο θα σ' αγοράσω μόλις πάμε στην Ελλάδα.

ΠΑΙΔΙ Β': Φοβάμαι, πατέρα ... Ξέρω 'γω τι θα βρούμε εκεί πέρα στην Ελλάδα; Θα 'χουμε σπίτι; Θα πάω στο σχολείο; Θα βρω καινούργιους φίλους;

ΜΑΝΑ: Θα τα καταφέρουμε, παιδάκι μου ... λίγο δύσκολα στην αρχή μα θα τα καταφέρουμε... Και σχολείο θα πας και φίλους καλούς θα βρεις και θα σ' αρέσει πολύ ... Θα δεις, θα δεις, γίόκα μου ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Μη φοβάσαι, βρε ... εγώ είμαι εδώ, όποιος σε πειράξει θα 'χει να κάνει μαζί μου... Και θα σε πάω και στο γήπεδο, που σ' αρέσει το ποδόσφαιρο... Όλα καλά θα πάνε , μη φοβάσαι ... Και περιστέρι θα σου πάρω, να 'χεις ένα εδώ ένα στην Ελλάδα...

ΠΑΙΔΙ Β': *(ζωηρεύει)* Εγώ, πατέρα, θέλω να με πας στο γήπεδο του Παναθηναϊκού, αυτή η ομάδα μ' αρέσει ... εκεί παίζει ο δικός μας, ο Κόλα !...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Στον Παναθηναϊκό θα σε πάω, στο υπόσχομαι ... Άντε τώρα, ετοιμαστείτε, φεύγουμε σε λίγο ... Έρχεται το ταξί ...

ΜΑΝΑ: Για να ρίξω μια τελευταία ματιά μην ξέχασα τίποτα... Όλα εντάξει ... Και τα παιδιά έτοιμα είναι, τα φρόντισα απ' το πρώι...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(Κοιτάζει το ρολόι του, βηματίζει νευρικά, κοιτάζει απ' το παράθυρο)* Πού 'ντο μωρέ το ταξί; Γιατί αργεί; Λες να μας κορόιδεψε ο παλιάνθρωπος;

ΜΑΝΑ: Δυσσέα, τα χαρτιά τα 'χεις στην τσέπη σου; Για κοίτα μην πάθουμε κανένα χουνέρι ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(ψάχνεται και δείχνει περήφανος τα διαβατήρια)* Όλα εδώ είναι... διαβατήρια, βίζα ... Αααχ *(δαγκώνει το χέρι του)* ... τη βίζα 50.000 την πλήρωσα, όλοι λάδωμα θέλουν... Αν πήγαινα με το σταυρό στο χέρι ούτε στη Δευτέρα Παρουσία δεν πηγαίναμε στην Ελλάδα, χιλιάδες άλλοι περίμεναν απέξω απ' το προξενείο ... Ας είναι καλά ο κουμπάρος μας στα Τίρανα...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Πατέρα, ακούω αυτοκίνητο, νομίζω πως έρχεται το ταξί...

ΜΑΝΑ: Άντε πάμε, πάρτε τα πράγματα...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Μπρος, μπρος πάμε...

(φορτώνονται τους μπόγους και πάνε να βγουν απ' τη σκηνή. Ο Μάχος μένει παρά πίσω).

ΠΑΙΔΙ Β΄: *(Χαιρετάει το περιστέρι του)* Γεια σου, Πίτσι Φίτσι μου, γεια σου καλό μου περιστεράκι *(τ' αφήνει)*... Γεια σου, Πίτσι Φίτσι ... Δε θα σε ξεχάσω ... θα ξανάρθω στην πατρίδα ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(τραβάει το γιο του)* Έλα, έλα πάμε, περιμένει το ταξί ... πάμε...

(Η χορωδία τραγουδάει το τραγούδι “Ο τόπος μας είναι κλειστός”, ποίηση Γ. Σεφέρη και μελοποίηση Γ. Μαρκόπουλου).

Ο τόπος μας είναι κλειστός/όλο βουνά που έχουνε σκεπή

Το χαμηλό ουρανό/μέρα και νύχτα

Δεν έχουμε ποτάμια, δεν έχουμε πηγάδια, δεν έχουμε πηγές

Μονάχα λίγες στέρνες, άδειες κι αυτές.

Που ηχούν, που ηχούν....

ΣΚΗΝΗ Β΄

(Στη μέση του εθνικού έρημου δρόμου. Η μάνα και τα παιδιά κάθονται στους μπόγους, ο πατέρας βηματίζει νευρικά)

ΠΑΤΕΡΑΣ: Φτου, την ατυχία μας! ... Άκου να χαλάσει το άτιμο το ταξί... Και τώρα τι κάνουμε; Δέκα χιλιόμετρα δρόμο έχουμε ακόμα ως τα σύνορα ... Φτου, την ατυχία μας ...

ΜΑΝΑ: Το μόνο που μας απομένει, είναι να το πάρουμε με τα πόδια. Τι άλλο μπορούμε να κάνουμε...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Κουράστηκα ... Φοβάμαι... Πότε θα φτάσουμε στα σύνορα;...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Μη φοβάσαι, θα τα καταφέρουμε ... Και τι είναι δέκα χιλιόμετρα ... Τρεις ώρες δρόμος δεν είναι ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(αποφασιστικά)* Εμπρός πάμε ... ζαλικωθείτε τα μπογαλάκια και ξεκινάμε...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Ας περιμένουμε, πατέρα ... μπορεί να περάσει κανένα αυτοκίνητο...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Πού να βρεθεί εδώ τ' αυτοκίνητο; Και να περάσει κανένα, με το φόβο που 'χουν οι οδηγοί, δε σταματάει κανείς ... Εδώ οι άνθρωποι φοβούνται και τον ίσκιο τους ... Πάμε ... Προχωρούμε ... Άλλοι περπατούν μέρες σαν τα' αγρίμια για να φτάσουν στα σύνορα...

(Βγαίνουν έξω απ' τη σκηνή και ξανάρχονται ... Φτάνουν στα σύνορα. Στη μια άκρη της σκηνής ένας Αλβανός συνοροφύλακας και στην άλλη ένας Έλληνας.)

ΠΑΙΔΙ Α΄: Πατέρα, να τα σύνορα ... Να ένας συνοροφύλακας με το όπλο του ... φτάσαμε.

ΜΑΝΑ: Δόξα τω Θεώ, φτάσαμε...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Κουράστηκα, πλήγιασαν τα πόδια μου...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Κουράγιο βρε, φτάσαμε ... Καθίστε εδώ να πάω να μιλήσω στο φύλακα, να του δείξω τα χαρτιά, να μας αφήσει να περάσουμε ... *(προχωράει προς το συνοριακό φρουρό).*

ΦΡΟΥΡΟΣ: Αλτ! Πού πάτε; Χαρτιά έχετε;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Ορίστε... Να τα χαρτιά μας...Εδώ τα 'χω όλα...και διαβατήρια και βίζα...

ΦΡΟΥΡΟΣ: Απ' τη Χιμάρα είστε; *(μιλά και κοιτά τα χαρτιά).*

ΠΑΤΕΡΑΣ: Ναι, ναι, απ' τη Χιμάρα...Για την Ελλάδα πάμε...

ΦΡΟΥΡΟΣ: Για την Ελλάδα και σεις ε; Να δούμε ποιος θα μείνει εδώ ... *(κοιτάει τα χαρτιά)*

ΠΑΤΕΡΑΣ: Όπου παν οι πολλοί και μεις ... Τι να κάνουμε; Δε βγαίνει η ζωή εδώ ...

ΦΡΟΥΡΟΣ: Κύριε, υπάρχει κάποιο πρόβλημα με τα χαρτιά σας ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Τι λες, βρε παιδάκι μου! Μη με κοψοχολιάζεις ... Όλα εντάξει είναι... Πενήντα χιλιάδες πλήρωσα για να τα πάρω ...

ΦΡΟΥΡΟΣ: *(αυστηρά)* Δεν ξέρω τι κάνατε, κύριε, αλλά εδώ υπάρχει πρόβλημα .. Να αυτή η σφραγίδα δεν πατήθηκε καλά, δε φαίνεται...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Τι δε φαίνεται ... Για να δω ...

ΦΡΟΥΡΟΣ: Να εδώ ... φαίνεται το Αλβανική αλλά το δημοκρατία δε φαίνεται ... Πλαστά είναι τα χαρτιά σας... Δεν περνάτε...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Τι πλαστά, βρε χριστιανέ μου, 50.000 πλήρωσα για δαύτα.

ΦΡΟΥΡΟΣ: Ναι, αλλά το δημοκρατία δε φαίνεται... Δεν μπορείτε να περάσετε...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Έλα, βρε παιδάκι μου, σε παρακαλώ ... Τι κι αν δε φαίνεται η λέξη δημοκρατία ... Σάμπως δημοκρατία είναι αυτή που έχουμε; ... Ούτε νόμος ούτε τάξη ... Εδώ κυβερνούν τα καλάσνικωφ... Δημοκρατία είναι τούτη δω; Εδώ χάνει η μάνα το παιδί ...

ΦΡΟΥΡΟΣ: Σας παρακαλώ κύριε, δεν μπορείτε να μιλάτε έτσι για την πατρίδα σας... Λίγος σεβασμός ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Εγώ τη σέβομαι και την αγαπάω την πατρίδα μου ... Δεν την έφερα εγώ σ' αυτό το χάλι ... Απ' το Χότζα, τον Αλία, τον Μπερίσα, απ' αυτούς να ζητήσεις το λόγο ... Εγώ φτωχός άνθρωπος είμαι. Δε μου δίνει δουλειά η Πατρίδα και πάω στα ξένα να δουλέψω, να ζήσω τη φαμελιά μου ... Άσε με να περάσω.

ΦΡΟΥΡΟΣ: Σας παρακαλώ, κύριε, δεν μπορείτε να περάσετε ... Τα χαρτιά σας δεν είναι εντάξει ... Πόσες φορές θέλεις να στο πω...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(βηματίζει νευρικά)* Φτου, την ατυχία μου! Δημοκρατία ήθελα, απ' τη δημοκρατία τη βρίσκω ... Ρε την άτιμη τη σφραγίδα! Άσε, ρε παιδάκι μου, να περάσω, σε παρακαλώ, έχω γυναίκα και παιδιά ...

ΦΡΟΥΡΟΣ: Αδύνατον κύριε ... Εμπρός φύγετε ... Εμπρός, εμπρός...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Α ρε σφραγίδα, τι μου κάνεις ... α ρε δημοκρατία ...

ΠΑΙΔΙ Β': Πατέρα, ακόμα ... κουράστηκα ... νυστάζω ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Φτου! Τι κάνω τώρα; *(πλησιάζει το φύλακα)* Έλα, βρε παιδί μου, μην είσαι τόσο αυστηρός ... *(συνωμοτικά)* Έλα, θα τη βολέψουμε τη δουλειά ... Έλα, να, πάρε το κατιτίς ... Δουλειά κάνεις και συ, σάμπως σε πληρώνει κανένας; Έλα, να, παρ' τα *(του δίνει λεφτά)* κι άσε μας να πάμε στην ευχή του Θεού...

ΦΡΟΥΡΟΣ: Δε φτάνουν ... Ρίξε κι άλλες 5.000 ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Παρ 'τα ... χαλάλι σου ... Άσε μας τώρα να φύγουμε ...*(χαρούμενος)* Ελάτε, γυναίκα, παιδιά, πάμε ...

ΜΑΝΑ: Εντάξει, Δυσσέα μου; Τα καταφέραμε;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Με τούτον εδώ εντάξει ... το πήρε το χαρτζηλίκι του ... Με τον άλλον τι κάνουμε τώρα, τον Έλληνα συνοροφύλακα...

ΠΑΙΔΙ Β': Μάνα κουράστηκα ... νυστάζω ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Σώπα, βρε και συ, που κουράστηκες! Κάτσε να δούμε τι θα κάνουμε με τον Έλληνα ...

(Πλησιάζουν τον Έλληνα συνοριακό φρουρό)

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Αλτ! Ακίνητοι! Τα χαρτιά σας ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Να, πάρτα, κύριε Έλληνα... Όλα εντάξει είναι ...

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: (αυστηρά) Εγώ θα δω αν είναι εντάξει, Αλβανέ ... Για να δούμε (κοιτά τα χαρτιά και μιλά απότομα)... Τι θα κάνετε στην Ελλάδα;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Για δουλειά πάμε, κύριε Έλληνα, να ζήσουμε θέλουμε...

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Να δούμε ποιος θα πρωτοζήσει σ' αυτή την έρμη την Ελλάδα... Γέμισε Αλβανούς η πατρίδα μας ... Κοπάδια έρχεστε καθημερινά ... Κι αν βάλεις κι αυτούς που περνάν κρυφά τα σύνορα σαν τ' αγρίμια, περισσότεροι θα γίνετε εσείς από μας.

ΠΑΤΕΡΑΣ: Εγώ, κύριε Έλληνα, την αγαπάω την Ελλάδα ... Ξέρω την ιστορία της, ξέρω το Σωκράτη, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, τον Παρθενώνα...

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Άστα αυτά, Αλβανέ ... Εδώ έχουμε πρόβλημα ... Τι γράφει εδώ η σφραγίδα; Αλβανική ... τι αλβανική;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Δημοκρατία, κύριε,... δημοκρατία... δεν πατήθηκε καλά η σφραγίδα ...

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Έχεις πρόβλημα, Αλβανέ, δε φαίνεται το δημοκρατία ... Πλαστά είναι τα χαρτιά σας...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Βρε τι έχω πάθει με δαύτη τη δημοκρατία! Τόσο πολύ που την ήθελα εγώ, άλλο τόσο με παιδεύει αυτή...

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Ωστε δημοκρατία θες, Αλβανέ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Ε βέβαια δημοκρατία, κύριε Έλληνα... δημοκρατία... να 'χω δουλειά, να μιλώ και να πράττω ελεύθερα...

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Και θες να τη βρεις στην Ελλάδα;...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Ε πού αλλού; Στην Ελλάδα, στις χώρες της Ε.Ο.Κ... Πού αλλού θα τη βρω;

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Ξέρεις κάτι, Αλβανέ; Δύσκολο, πολύ δύσκολο πράγμα η δημοκρατία.

ΠΑΤΕΡΑΣ: Δύσκολη ξεδύσκολη, κύριε Έλληνα, καλύτερα είστε από μας... Εγώ δουλειά θέλω κι ας είναι και λίγο κουτσουρεμένη η δημοκρατία... Σάμπως η δημοκρατία θα μου δώσει να φάω... Τα χέρια μου να 'ναι καλά... Θα μ' αφήσεις να περάσω;

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: (αυστηρά) Είπαμε... Τα «χαρτιά» σου, Αλβανέ, δεν είναι εντάξει... Δεν περνάς...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Έλα, βρε παιδί μου, ο υπάλληλος φταίει ... δεν πάτησε καλά τη σφραγίδα ...

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Και 'γω τι θες να σου κάνω, Αλβανέ; Τι νόμιζες πως είναι η Ελλάδα; Μπάτε σκύλοι αλέστε; Έχουμε κράτος εμείς ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Δε διαφωνώ, παιδάκι μου ... Έτσι είναι ... Μα κάνε, σε παρακαλώ, τα στραβά μάτια ... Ένα λαθάκι είναι ... *(συνωμοτικά)* Έλα άσε μας να περάσουμε, θα 'χεις και συ το κέρδος σου ...

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Ρίξτα... πέντε κόκκινα η ταρίφα ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(του τα βάζει με τρόπο στην τσέπη)* Παρ' τα, να 'σαι καλά ... σ' ευχαριστώ...

ΣΥΝ/ΦΥΛΑΚΑΣ: Εμπρός, περάστε ... Μπορείτε να φύγετε... Άιντε, Αλβανέ, και τον άλλο μήνα πάλι εδώ θα 'σαι...

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(φωνάζει χαρούμενος)* Ελάτε, γυναίκα, παιδιά ... πάμε *(Τους μαζεύει παράμερα γύρω του και τους μιλάει)*

Κοιτάζτε, προσέξτε με καλά ... Τώρα μπήκαμε σε ξένη χώρα ... στην Ελλάδα... δε μας βλέπουν με καλό μάτι εμάς τους Αλβανούς, χρειάζεται προσοχή... Ακούστε καλά... Τώρα θα λέμε ότι είμαστε Βορειοηπειρώτες, Αλβανοί με ελληνική καταγωγή ... Τα ελληνικά λίγο πολύ τα ξέρουμε, δε θα μας καταλάβουν ... Ευτυχώς τα ονόματά μας είναι ελληνικά και δε χρειάζεται να τ' αλλάξουμε... Να ευχαριστούμε το μακαρίτη τον καθηγητή απ' τα Τίρανα που 'χε λόξα με τον Όμηρο και με «βάφτισε» Οδυσσέα... Να 'μαι και γω καλά που 'χα την ιδέα να σ' ονομάσω και σένα, γιε μου, Τηλέμαχο. Ε... Τάνια και Λίντα, τέτοια ονόματα, έχουν και στην Ελλάδα...

ΜΑΝΑ: Τι σου είναι η ζωή! Να φοβάσαι να πεις και τ' όνομά σου!

ΠΑΤΕΡΑΣ: Τι να κάνουμε, Τάνια, κουβάρι είναι η ζωή, κουβάρι που το νήμα το τραβά και το ξετυλίγει ο χρόνος – μικρό παιδί ο χρόνος, ανέμελο μορτάκι, που βιάζεται να φτάσει στο τέρμα και φορές σκοντάφτει και μπλέκεται το νήμα, γίνεται κόμπος, γόρδιος δεσμός και άντε να τον λύσεις μετά ...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Πα να πει, πατέρα, πως και μεις τώρα έναν κόμπο, ένα γόρδιο δεσμό έχουμε μπροστά μας ... Θα τον λύσουμε, πατέρα, το γόρδιο δεσμό; Θα τα καταφέρουμε;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Μέγα Αλέξαντροι δεν είμαστε, Μάχο, να του δώσουμε μια σπαθιά και να τον λύσουμε στο «άψε σβήσε» ... Χρειάζεται υπομονή, αισιοδοξία... μη σε πάρει η ζωή από κάτω... και προσπάθεια και δουλειά πολλή για να λυθούν οι κόμποι της ζωής ... Δύσκολος τούτος ο κόμπος που μας έτυχε μα θα τα καταφέρουμε ... Άντε, πάμε τώρα ... Στα Γιάννενα πρώτα κι από κει με το λεωφορείο στην Αθήνα.

(Η χορωδία τραγουδάει το τραγούδι της Α. Μάνου: «Ηπειρώτικο τραγούδι»:

Φύσηξε βοριάς κι ο χάρτης το χορό χορεύει/που το φίδι των συνόρων ξέρει να γητεύει

Αδελφέ μου του χειμώνα, ράτσα μου βουνίσια/ποια σειρήνα σε τραβάει ρίζα προγονίσια

Ρεφρέν

Ηπειρώτικο τραγούδι, μοιρολόι μου/σε ποιο χρόνο να γυρίσω το ρολόι μου

Ηπειρώτικο τραγούδι τι σε πλάνεψε/τον Αλή πασά δε βλέπεις που ζωντάνεψε.

Φύσηξε βοριάς κι ο χάρτης το χορό χορεύει/που χωρίζει τους ανθρώπους και τους αγριεύει

Αδελφός τον αδελφό του να τον φοβερίζει/η φοβέρα κάνει κύκλο κι όλο δω γυρίζει.

Ρεφρέν

Ηπειρώτικο τραγούδι.....)

ΣΚΗΝΗ Γ΄

ΑΦΗΓΗΤΗΣ: Έφτασαν στα Γιάννενα και πήραν το λεωφορείο για την Αθήνα. Φτάσαν στην Ομόνοια χαράματα. Ψύχρα έκανε, τα παιδιά νύσταζαν και κρύωναν, μα δε γκρίνιαζαν μόνο κρατούσαν σφιχτά τη μάνα από το χέρι, μη τυχόν και τη χάσουν. Είχαν ειδοποιήσει τηλεφωνικά το χωριανό τους, το Μίρη, που ‘χε δυο χρόνια στην Ελλάδα, να ‘ρθει να τους πάρει. Μα αυτός δε φαινόταν ακόμα. Άρχισε να χαράζει ... Είδαν τα παιδιά τα τεράστια κτίρια, τα χιλιάδες αυτοκίνητα, τα ‘χασαν ... κόσμος πολύς γύρω τους και μιλούσαν διαφορετικές γλώσσες λες και μαζεύτηκαν όλες οι φυλές της γης στην Ομόνοια ... «Βαβυλωνία» σκέφτηκαν τα παιδιά ... Άρχισε να ροδίζει η αυγή, ο Μίρη δε φαινόταν, ο πατέρας τον έψαχνε. Η μάνα και τα παιδιά κουλουριασμένα στην κουβέρτα περίμεναν στο παγκάκι ... έκανε κρύο ακόμα...

Βγήκε ο ήλιος για τα καλά κι είδαν τον πατέρα να ‘ρχεται από πέρα με το Μίρη. Μπήκαν στο σαράβαλο του Μίρη και μετά από πέντε ώρες δρόμο έφτασαν στο Βόλο, στη συνοικία Αλιβέρι, δίπλα στον καταυλισμό των τσιγγάνων. Εκεί θα έμεναν, σ’ ένα ημιυπόγειο γεμάτο υγρασία και μούχλα. Χρόνια είχαν να μείνουν άνθρωποι εκεί. Η μάνα το σιγύρισε, το σουλούπωσε ... Καλά ήταν για αρχή...

(ακούγεται απόσπασμα από το «Έντερλέτζι», τραγούδι από το δίσκο του Γκ. Μπρέγκοβιτς: «Ο καιρός των τσιγγάνων»).

(Σε μια φτωχική κάμαρη)

ΜΑΝΑ: Καλό, καλούτσικο το καινούργιο μας σπιτάκι ... μικρό, φτωχικό είναι, έχει λίγη υγρασία μα μην τα θέλουμε κι όλα δικά μας! Σε ξένη χώρα είμαστε ... μετανάστες ... όπως βρήκαμε θα πορευτούμε ...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Δυο μήνες, μάνα, έχουμε εδώ και ο πατέρας δουλειά δε βρήκε ... Τι θα φάμε; Ακόμα και στο σχολείο δεν πήγαμε! Δε θα μάθουμε γράμματα εμείς;

ΜΑΝΑ: Να 'ρθουν τα «χαρτιά» σας και σχολείο θα πάτε και γράμματα θα μάθετε... Μην ανησυχείτε...

ΠΑΙΔΙ Α΄: «Χαρτιά», μάνα, να φύγουμε απ' την Αλβανία, «χαρτιά» να μείνουμε στην Ελλάδα, «χαρτιά» να βρει δουλειά ο πατέρας, «χαρτιά» να πάμε σχολείο... Μου φαίνεται, μάνα, πως τα «χαρτιά» έχουν μεγαλύτερη αξία απ' τον άνθρωπο...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Και τι τα θέλουν τα «χαρτιά», μάνα; Εγώ είμαι, ο Μάχος απ' την Αλβανία! Ολοζώντανος μπροστά τους και θέλω να μάθω γράμματα! Γιατί τότες δε με «γράφουν» στο σχολείο;

ΜΑΝΑ: Έτσι το λένε οι νόμοι, παιδάκι μου, τι να κάνουμε... Κάντε υπομονή.

ΠΑΙΔΙ Α΄: (μ' απογοήτευση) Και ο πατέρας ακόμα δε βρήκε δουλειά, μάνα...

ΜΑΝΑ: Ψάχνει, παιδάκι μου, ψάχνει... μην απελπίζεστε όλο και κάτι θα του τύχει... Δόξα τω Θεώ να λέτε που κάνω εγώ κάνα μεροκάματο καθαρίζοντας τα σπίτια των κυράδων και δε μας λείπει το φαΐ ... Πάλι καλά να λέτε...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Κ' είναι καλές, μάνα, οι κυράδες, που πας και καθαρίζεις τα σπίτια τους; Σε δέχονται καλά;

ΜΑΝΑ: Καλές είναι όλες, παιδάκι μου... Μια μόνο, η κυρία Καίτη, μ' έχει σα δούλα. Ώρες είμαι στο σπίτι της και λόγο καλό δεν έχει να μου πει, ένα καφεδάκι δε με φίλεψε... Ξάπλα στον καναπέ η κυρία Καίτη, στο 'να χέρι το τσιγάρο και στ' άλλο το τηλέφωνο και δίνει διαταγές λες κ' είναι η Μεγάλη Αικατερίνη...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Είδες μάνα τι όμορφα σπίτια έχουν εδώ στην Ελλάδα; Και πολυκατοικίες τεράστιες, θεόρατες ... πλούσιοι είναι εδώ μάνα...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Και μαγαζιά! Πολύ όμορφα καταστήματα έχουν, με κάτι βιτρίνες, μα τι βιτρίνες!

ΠΑΙΔΙ Β΄: Και παιχνίδια ένα σωρό ... Είδα μια ποδηλατάρα σε μια βιτρίνα! Αυτό, μάνα, θέλω για δώρο!

ΜΑΝΑ: Να βολευτούμε πρώτα, να σταθούμε στα πόδια μας και θα σας πάρουμε ό,τι θέλετε ... Όσο για πλούσιοι μη νομίσετε πως όλοι εδώ στην Ελλάδα είναι πάμπλουτοι... Για κοιτάξτε γύρω σας στη γειτονιά... μεροκαματιάρηδες άνθρωποι είναι... μεροδούλι, μεροφάι οι περισσότεροι ... έχουν τη σειρά τους δε λέω αλλά και μεις σιγά σιγά θα τα καταφέρουμε.

ΠΑΙΔΙ Α΄: Καλοί, καλοί είναι, μάνα, οι γειτόνοι, δε μας πειράζουν, μα περίεργα μας κοιτούν, παράξενα...

MANA: Έτσι είναι στην αρχή, παιδιά μου, δε μας ξέρουν οι άνθρωποι ... Σιγά σιγά θα μας μάθουν, θα μας συνηθίσουν... Σε ξένη χώρα είμαστε...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Ναι μάνα, μα μερικά παιδιά εδώ στη γειτονιά μας κοροϊδεύουν και μας πειράζουν ... Μας φωνάζουν «Αλβανέ, Αλβανέ!».

MANA: Κι είναι βρισιά, καημένη μου, να σε φωνάζουν «Αλβανό»; Φώναξέ τους και συ «Έλληνα, Έλληνα», πού 'ναι το κακό; ... Μη δίνεται σημασία...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Ναι, μα εγώ στεχνοχωριέμαι, δε μας θέλουν στην παρέα τους και νιώθω άσχημα πολύ, μάνα... Και τα τσιγγανάκια απ' τον καταυλισμό δε με παίζουν, μόνο ο Ζαφείρης μ' έχει φίλο. Και στο σχολείο έτσι θα μας κοροϊδεύουν; Δε θέλω να πάω.

ΠΑΙΔΙ Α΄: Θυμάσαι, μάνα, π' αρρώστησα και με πήγες στο γιατρό με το λεωφορείο;

MANA : Πώς δε θυμάμαι, παιδάκι μου, πριν λίγο καιρό ήταν...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Ανεβήκαμε στο λεωφορείο, με πήρες αγκαλιά και καθήσαμε στη θέση μας, δίπλα σε μια καλοντυμένη κυρία... Πιάσατε την κουβέντα... Στην αρχή καλά σου μιλούσε η κυρία, μα σαν της είπες πως είμαστε απ' την Αλβανία, έσφιξε τα χείλη της, μιλιά δεν έβγαλε, κι έκατσε μόνη της πίσω... Κακή γυναίκα ήταν μάνα...

MANA: Μη δίνετε σημασία, καλά μου, μην το παίρνετε κατάκαρδα... Ξένοι είμαστε για ξένους μας βλέπουν.. Φοβούνται οι άνθρωποι, «κουμπώνονται» σαν βλέπουν ξένους... Εσείς να μη στενοχωριέστε, να 'χετε το νου σας στο σχολείο ... Πρέπει να μάθετε γράμματα

ΠΑΙΔΙ Α΄: Και πότε θα πάμε σχολείο, μάνα; Θα 'ναι καλή η δασκάλα μας; Με τη γλώσσα θα δυσκολευόμαστε, μάνα ...

MANA: Εσείς τη δουλειά σας, το νου σας στα μαθήματα και οι δασκάλοι σας καλοί θα είναι και τη γλώσσα σιγά σιγά θα τη μάθετε.

ΠΑΙΔΙ Β΄: Ναι, μάνα, αλλά με μας τ' Αλβανάκια είναι πολύ αυστηροί οι δάσκαλοι...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Μάνα, στη γλώσσα μπορεί να μην τα πάμε και τόσο καλά αλλά στην αριθμητική, που 'ναι ίδια μ' αυτή που κάναμε στην Αλβανία, θα είμαστε από τους πρώτους.

MANA: Μπράβο, να 'στε καλοί μαθητές, να μη δημιουργείτε προβλήματα και ν' ακούτε τους δασκάλους σας.

ΠΑΙΔΙ Α΄: *(κοιτά απ' το παράθυρο)* Μάνα, έρχεται ο πατέρας. Χαρούμενος φαίνεται...

(εμφανίζεται ο πατέρας)

ΠΑΤΕΡΑΣ: *(χαρούμενος)* Τα κατάφερα, γυναίκα ... Βρήκα δουλειά σε οικοδομή... Καλά είναι ... πολύ καλά ...

ΜΑΝΑ: Αλήθεια, Δυσσέα; (τον αγκαλιάζει) Για πες μας, για πες μας ... πώς τα κατάφερες; Πώς βγήκε το «τυχερό»;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Να, πρωί πρωί που 'φυγα να πάω στο καφενείο στην κεντρική πλατεία ... Είναι στέκι εκεί, ξέρεις, στο καφέ «ΑΛΑΣΚΑ», στο Οξυγόνο. Κάθομαι, λοιπόν, και παραγγέλνω καφέ ... Έρχεται ο καφετζής και μου λέει «να, κείνος εκεί ο χοντρομπαλάς, με το μουστάκι έχει δουλειές, μπορεί και να σε βολέψει». Σηκώνομαι, τον πλησιάζω και του λέω ευγενικά «ψάχνω για δουλειά, κύριε, μήπως μπορείς να με βολέψεις πουθενά; Ό,τι να 'ναι...». «Αλβανός είσαι;» με ρωτάει άγρια. «Ναι, του λέω, έχω γυναίκα και παιδιά να θρέψω». «Εγώ δεν παίρνω Αλβανούς στη δούλεψη μου, αγριεύει, είστε όλοι κλέφτες και λωποδύτες. Κάθε βράδυ τα λένε τα κατορθώματά σας στην τηλεόραση ... Φύγε από δω, που μου 'ρθατε όλοι εδώ να σας ταΐσουμε».

ΠΑΙΔΙ Α΄: Έτσι σου 'πε, πατέρα; Τι κακός άνθρωπος! Και συ τι του απάντησες;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Η αλήθεια είναι ότι θύμωσα πολύ, μα συγκρατήσα την οργή μου και του 'πα πάλι ευγενικά «γιατί, κύριε με λες κλέφτη και λωποδύτη; Φτωχός άνθρωπος είμαι, οικογενειάρχης ... δουλειά ζητάω δεν κάνω κανένα κακό. Δεν είναι όλοι οι Αλβανοί κλέφτες και ληστές. Μη μας βάζεις όλους στο ίδιο τσουβάλι... ελάχιστοι κάνουν το κακό όλους μας παίρνει η μπόρα!».

ΠΑΙΔΙ Β΄: Και τι σου απάντησε αυτός, πατέρα; Θα θύμωσε πολύ ε...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Άρχισε να με βρίζει ... έδωσα τόπο στην οργή ... άρχισαν να τον μαλώνουν και οι άλλοι Έλληνες που 'ταν στον καφενέ κι έκατσα στο τραπέζι να πιω τον καφέ μου...

ΜΑΝΑ: Κι ύστερα, Δυσσέα μου, πως βγήκε το «τυχερό»;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Δεν πρόλαβα ν' αποσώσω τον καφέ και να 'σου μπαίνει στον καφενέ ο κυρ Αντώνης, εργολάβος κι αυτός... καλός άνθρωπος, έχω κάνει λίγα μεροκάματα στη δούλεψή του. «Ψάχνεις για δουλειά;» μου λέει. «Ναι, γι' αυτό είμαι εδώ». «Έλα πάμε για την οικοδομή, 5.000 το μεροκάματο και φαγητό». «Ευχαριστώ πολύ» του λέω ... Πάμε να φύγουμε και πετάγεται πάλι ο χοντρομπαλάς ο μουστάκιος «Αλβανό παίρνεις στη δουλειά; Δε φοβάσαι;». «Γιατί να φοβηθώ; καλός άνθρωπος είναι, τον ξέρω, φτωχός, πεινασμένος, να μην τον βοηθήσω;», του απαντά τ' αφεντικό μου. Φύγαμε για την οικοδομή, δέκα ώρες δουλειά και το πεντοχίλιορο στο χέρι ... Καλός άνθρωπος τ' αφεντικό μου ...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Και θα 'χεις δουλειά κάθε μέρα, πατέρα;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Για δυο τρεις μήνες σίγουρα, μετά θα δούμε ... Μου 'πε τ' αφεντικό πως θα με συστήσει και σ' άλλους εργολάβους... Αφού κάναμε την αρχή καλά θα πάμε ...

ΜΑΝΑ: Άντε, Δυσσέα μου, ν' ανασάνουμε λίγο ... Να βρω και γω δυο τρία σπίτια ακόμα να πλένω, να συγγυρίζω, να σιδερώνω και μια χαρά θα 'μαστε...

ΠΑΙΔΙ Β': Αν βγάλετε λεφτά, πατέρα, θέλω τη μπάλα και τη στολή του Παναθηναϊκού, που μου 'ταξες και θέλω και ποδήλατο!

ΠΑΤΕΡΑΣ: Θα στα πάρω βρε, θα στ' αγοράσω ... Εσείς κοιτάτε να μάθετε γράμματα, να μορφωθείτε ...Α, ήρθαν και τα χαρτιά σας για το σχολείο, μου τα 'δωσε ο Μίρη στο «στέκι». Πέρασα κι απ' το σχολείο και τα 'δωσα στο Δ/ντή. Απ' αύριο έχει σχολείο ...

ΜΑΝΑ: Αλήθεια, Δυσσέα! Αμάν να ησυχάσουμε, που ήταν ολημερίς κλεισμένα μες στο σπίτι... Αμάν, μας έφυγε ένα βάρος...

ΠΑΙΔΙ Β': Δε θέλω, πατέρα, να πάω σχολείο ... θα με κοροϊδεύουν ... Είναι δυο τρία παιδιά, που μας φωνάζουν παλιοαλβανούς ... Να, όπως στο 'πε και σε σένα αυτός ο άγριος κύριος στον καφενέ ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Ε, για δυο τρία παλιόπαιδα βρε Μάχο, δε θες να πας στο σχολείο; Δε θέλω ν' ακούω τέτοια ... Είπαμε, υπομονή και διάβασμα ... Άντε τώρα, μπρος για ύπνο, αύριο ξυπνάμε πρωί...

ΜΑΝΑ: Ακούς να μη θέλει να πάει σχολείο! Μπρος μπρος για ύπνο και δε θέλω ν' ακούω τέτοια... Μπρος, Μάχο, στο κρεβάτι, κι' απ' αύριο πρωί πρωί την τσάντα και σχολείο...

Η χορωδία τραγουδά το τραγούδι του Γ. Μαρκόπουλου «Εδώ στην ξένη χώρα», από το δίσκο «Οι μετανάστες» με διασκευασμένους ορισμένους στίχους:

Εδώ στην ξένη χώρα απ' τη στεναχώρια (2)/Τι θα φάω τι θα πιω τι θα στείλω στο χωριό

Που πεινάνε κι είναι κρίμα/Ψάχνω να (3) βρω αδελφό, δε με θέλουν κι είναι κρίμα (2)

Εδώ στην ξένη χώρα απ' τη στενοχώρια (2)/κάθε βράδυ στο σταθμό τριγυρίζω για να πω

Μια κουβέντα σ' ένα φίλο/ κι αν μια νύ (3)χτα δεν τον βρω μοιάζω με χαμένο σκύλο

Εδώ στην ξένη χώρα απ' τη στενοχώρια(2)/θα γυρίσω στο χωριό, δεν αντέχω, δε βαστώ

Τι κορμί βασανισμένο/ψάχνω να(3)βρω αδελφό κι όλοι με φωνάζουν ξένο(2)

ΣΚΗΝΗ Δ΄

(Στο σχολείο. Μπαίνουν τα παιδιά στην τάξη τους φασαριόζικα. Τα δυο Αλβανάκια κάθονται στο θρανίο αμίλητα.)

ΝΙΚΗ: *(δείχνει τα δυο Αλβανάκια)* Παιδιά, έχουμε δυο καινούργιους σήμερα...

ΦΕΝΙΑ: *(υπεροπτικά, περιφρονητικά)* Και ποιοι είναι αυτοί οι κακομοίρηδες;

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Γιατί, Φένια, τους λες κακομοίρηδες; Παιδιά σαν και μας είναι κι αυτά .. Καλώς ήρθατε, παιδιά...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Έλα μωρέ, Αλβανοί είναι, τους ξέρω, τους έχω δει στη γειτονιά. Γέμισε η Ελλάδα από δαύτους...

ΡΗΝΙΩ: Μη γίνεσαι κακός, Μιχάλη... Πώς σας λένε παιδιά;

ΠΑΙΔΙ Α΄: Εμένα με λένε Λίντα κι αυτός είναι ο αδερφός μου, τον λένε Τηλέμαχο, Μάχο τον φωνάζουμε...

ΦΕΝΙΑ: Ο αδερφός σου δεν έχει γλώσσα να μιλήσει; Μουγκός είναι; Κι αφού είναι απ' την Αλβανία, πώς έχει ελληνικό όνομα ε;

ΜΙΧΑΛΗΣ: Έλα μωρέ ψέματα λένε, τ' αλλάξανε τα ονόματά τους, Έτσι κάνουν σαν έρχονται στην Ελλάδα. Σιγά μην τον λένε Τηλέμαχο...

ΠΕΤΡΟΣ: Και σας τι σας πειράζει που τον λένε Τηλέμαχο; Δικαίωμά του είναι...

ΦΕΝΙΑ: Και πολύ βαρύ όνομα διάλεξε, ασήκωτο... Όνομα ήρωα της μυθολογίας μας!

ΠΕΤΡΟΣ: Βαρύ ξεβαρύ, αυτό το όνομα θέλει να 'χει... Τι σας μέλει;

ΝΙΚΗ: Παιδιά, ησυχία ... Έρχεται η κυρία ...

ΔΑΣΚΑΛΑ 1: Καλημέρα, παιδιά ...

ΠΑΙΔΙΑ: Καλημέρα, κυρία...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Κυρία, έχουμε δυο καινούργιους συμμαθητές από σήμερα ...

ΔΑΣΚΑΛΑ 1: Μπα ... καλώς τους .. πώς σας λένε;

ΠΑΙΔΙ Α΄: Εμένα Λίντα ...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Εμένα Τηλέμαχο με λένε, Μάχο με φωνάζουν...

ΦΕΝΙΑ: Ψέματα λέει, κυρία ... απ' την Αλβανία είναι...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Δεν είναι σίγουρο αν είναι τ' όνομά του. Οι Αλβανοί αλλάζουν τα ονόματά

τους σαν έρχονται στην Ελλάδα...

ΠΕΤΡΟΣ: Και σας τι σας νοιάζει; Δικαίωμά του είναι ... Ωραίο όνομα έχει... όνομα ήρωα είναι ...

ΔΑΣΚΑΛΑ1: Ελάτε, ελάτε, ησυχάστε... Όστε Αλβανάκια είστε... Και ελληνικά δεν ξέρετε καλά ε;..

ΛΙΝΤΑ: Ξέρουμε, κυρία, αρκετά ... μπορούμε και συνεννοούμαστε.

ΔΑΣΚΑΛΑ 1: Ξέρω, ξέρω ...*(προς το κοινό)* κι άλλο βάσανο μου 'τυχε ... Μαζεύεται εδώ κάθε καρδιάς καρύδι και άντε να τα βγάλεις πέρα ...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Είμαστε καλοί στα μαθηματικά και από ελληνικά κάτι ξέρουμε ... θα διαβάζουμε.

ΔΑΣΚΑΛΑ 1: Θα δούμε, θα δούμε... *(προς το κοινό)* ... Όλες οι φυλές του κόσμου μαζευτήκανε εδώ και άντε να κάνεις μάθημα. *(προς τα παιδιά)* Από σήμερα παιδιά χωρίζουμε, φεύγω γι' άλλο σχολείο... Λυπάμαι, μα ήρθε η μετάθεση μου...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Φεύγετε, κυρία; Θα μας αφήσετε;

ΜΙΧΑΛΗΣ: Δε γίνεται να μείνετε, κυρία;

ΔΑΣΚΑΛΑ 1: Όχι, όχι... ήρθε η μετάθεσή μου. Όπου να 'ναι έρχεται η νέα σας κυρία ... Α νάτη έρχεται ... Γεια σας ... ελάτε.

ΔΑΣΚΑΛΑ 1: *(Παίρνει παράμερα τη νέα δασκάλα)* Δε θέλω να σ' απογοητεύσω, συναδέλφισσα, αλλά τούτο το σχολείο έχει προβλήματα ... Πολλά παιδιά προσφύγων και μεταναστών έχει ... Δεν ξέρουν να διαβάζουν, να γράφουν ... Σου πρήζουν το συκώτι ... Φοιτούν εδώ και τσιγγανάκια, βρώμικα είναι και ατίθασα, άτιμη φυλή ... Να προσέχεις, συναδέλφισσα, γκέτο είναι τούτο το σχολείο... Χάρηκα πολύ, σου εύχομαι καλή δύναμη ... Γεια σας παιδιά...

ΠΑΙΔΙΑ: Γεια σας, κυρία, στο καλό ...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2 : Καλημέρα, παιδιά...καθίστε...

ΠΑΙΔΙΑ: Καλημέρα, κυρία...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Και τώρα ας γνωριστούμε καλύτερα ... Εμένα με λένε Ελένη ... Ελένη Λύτρα... Για να μου πείτε και σεις τα ονόματά σας...

ΠΑΙΔΙΑ: *(Λένε ένα ένα τα ονόματά τους)*

ΔΑΣΚΑΛΑ: Ωραία...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Κυρία, κυρία, αυτά τα δύο είναι αλβανάκια κι αυτός εκεί, ο Φρίξος, είναι τσιγγανάκι, γυφτάκι δηλαδή.

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Και γιατί, Μιχάλη, το λες τόσο περιφρονητικά; Είναι κακό να είναι κανείς Αλβανός ή Τσιγγάνος; Έχουν μήπως καμιά σοβαρή αρρώστια ή μήπως δε είναι κι αυτά παιδιά σαν και σας; Δεν έχουν κι αυτά ψυχούλα, δεν έχουν καρδιά;

ΦΕΝΙΑ: Έχουν, κυρία, αλλά είναι Αλβανοί, είναι φτωχοί, δεν έχουν δουλειές... Και οι Αλβανοί, κυρία, κάνουν όλο παρανομίες...

ΤΣΙΓΓΑΝΑΚΙ : (περήφανα) Εγώ, κυρία, είμαι τσιγγάνος, δεν είμαι Αλβανός...

ΦΕΝΙΑ: Σιγά, και σεις οι γύφτοι τα ίδια και χειρότερα είστε. Και κλέβετε και παιδιά, έτσι μου 'πε η γιαγιά μου ... και είστε και αμόρφωτοι και κλέφτες και ακάθαρτοι...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: (αυστηρά) Μπα, τι ακούω! Πώς μιλάτε έτσι για τους συμμαθητές σας; Δεν μπορείτε να 'χετε τόσο άσχημη γνώμη για παιδιά που ζείτε και παίζετε τόσες ώρες μαζί...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Δεν παίζουμε μαζί, κυρία, δε θέλουμε να παίζουμε μαζί... Δεν είναι Έλληνες ...

ΤΣΙΓΓΑΝΑΚΙ: (θυμωμένα) Εγώ Έλληνας είμαι, ο πατέρας μου πήγε φαντάρος, υπηρέτησε την πατρίδα... Είμαι Έλληνας όπως και σεις...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ: Δε συμφωνώ, κυρία, μ' αυτά που λένε η Φένια και ο Μιχάλης ... Δεν πρέπει να ξεχωρίζουμε τους ανθρώπους...

ΡΗΝΙΩ: Συμφωνώ με το Σωκράτη ... Όλοι άνθρωποι είμαστε, όλους πρέπει να τους σεβόμαστε... Μπορεί να ήμασταν εμείς στη θέση τους... θα μας άρεσε τότε να μας συμπεριφέρονται άσχημα;

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Δεν πρέπει να ξεχωρίζουμε τους ανθρώπους απ' τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία ... Όλοι είμαστε ίσοι, έχουμε τα ίδια δικαιώματα...

ΠΕΤΡΟΣ: Κι ύστερα οι μετανάστες, οι οικονομικοί μετανάστες όπως τους λένε ... Αλβανοί, Πολωνοί, Ρουμάνοι, Αφρικανοί, έχουν τόσα προβλήματα... Πρέπει να τους βοηθάμε ... Βοήθεια και κατανόηση χρειάζονται...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Και βέβαια δεν πρέπει να τους συμπεριφερόμαστε άσχημα τους ξένους... Εγώ έζησα αυτή την κακή συμπεριφορά, όταν ήμουν μικρή σαν και σας και μου κόστισε πολύ...

ΝΙΚΗ: Πώς, κυρία; Εδώ στην Ελλάδα, σε μια Ελληνίδα;

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Είμαι και 'γω, όπως και χιλιάδες άλλα Ελληνόπουλα, παιδί μεταναστών. Μικρούλα με τους γονείς μου αναγκαστήκαμε να πάμε μετανάστες στη Γερμανία. Το δημοτικό το έβγαλα εκεί. Πολλά γερμανόπουλα μου συμπεριφέρονταν άσχημα, μ' έβριζαν και δεν με ήθελαν στην παρέα τους...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Πολύ σκληρό αυτό για σας, κυρία...

ΔΑΣΚΑΛΑ: Ναι είναι πολύ σκληρό... Έκανα όμως υπομονή και διάβαζα πολύ. Το 'χα βάλει πείσμα να γίνω η καλύτερη μαθήτρια και τα κατάφερα... Σιγά σιγά με τον καιρό τα πράγματα άλλαξαν, τα γερμανόπουλα, οι συμμαθητές μου, μ' αποδέχθηκαν, με πήραν στη συντροφιά τους, αγαπηθήκαμε κι ακόμη και σήμερα έχω φίλους από 'κείνη την εποχή...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Ναι, αλλά κυρία, εσείς είστε μια Ελληνίδα και μεις οι Έλληνες είμαστε έξυπνοι και γενναίοι κι έχουμε μεγάλη ιστορία κι όλοι οι ξένοι λαοί μας θαυμάζουν και μας αγαπάνε!

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Όλοι οι λαοί, Μιχάλη, έχουν την ιστορία τους, όλοι είναι περήφανοι για την πατρίδα τους... και έξυπνοι είναι και γενναίοι, όταν το χρειαστεί η πατρίδα ...

ΦΕΝΙΑ: Ναι αλλά εμείς οι Έλληνες είμαστε απ' όλους εξυπνότεροι... έχουμε ένδοξους προγόνους ... Εδώ γεννήθηκε ο Σωκράτης, ο Πλάτωνας, ο Αριστοτέλης...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Είναι σωστό να είμαστε περήφανοι για τους προγόνους μας, μα αυτό δε σημαίνει ότι εμείς σήμερα είμαστε εξυπνότεροι από τους άλλους λαούς ... Ένας μεγάλος δάσκαλος, ο Δ. Γληνός, έλεγε: «Αλίμονο στο λαό, που αναπαύεται στις δάφνες των προγόνων του...». Και δε μου λες, Φένια, οι Αμερικανοί, οι Γερμανοί που 'χουν προοδεύσει τόσο πολύ στην οικονομία, στις νέες τεχνολογίες, που 'χουν βγάλει τόσους επιστήμονες, πάει να πει ότι είναι πιο έξυπνοι από μας τους Έλληνες;

ΠΕΤΡΟΣ: Δε νομίζω, κυρία ... Άλλωστε τώρα με την αποκρυπτογράφηση του DNA, του ανθρώπινου γονιδιώματος, οι επιστήμονες λένε πως όλοι οι άνθρωποι έχουν τις ίδιες ικανότητες, κανένας δεν κληρονομεί κάτι ξεχωριστό, που να τον κάνει ανώτερο απ' τους άλλους ...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Έχεις δίκιο, Πέτρο. Το περιβάλλον, οι συνθήκες μέσα στις οποίες ζει ο κάθε άνθρωπος είναι αυτές που τον βοηθούν να προοδέψει...και δυστυχώς οι συνθήκες δεν είναι οι ίδιες παντού... Οι συνθήκες ζωής στην Αμερική και στη Γερμανία βοήθησαν τους λαούς αυτούς να προοδέψουν και να αναπτυχθούν... Το ίδιο συμβαίνει και με μας τους Έλληνες και τους Αλβανούς... Εμείς ζούμε καλύτερα, το αλβανικό κράτος έχει προβλήματα σοβαρά, σιγά σιγά και οι Αλβανοί θα αποκτήσουν καλή οικονομία, θα αναπτυχθούν, θα λειτουργήσει σωστά το κράτος τους, θα βρουν το δρόμο τους προς την πρόοδο και οι Αλβανοί δε θα αναγκάζονται να ξεγιτεύονται, για να καλυτερέψουν τη ζωή τους ... Βγείτε τώρα διάλειμμα και τα ξαναλέμε ...

(Στο διάλειμμα, τα παιδιά μια παρέα συζητούν έντονα. Τα δυο Αλβανάκια κάθονται παράμερα και το τσιγγανάκι παίζει μόνο του)

ΦΕΝΙΑ: Ελάτε, πάμε για παιχνίδι.

ΠΕΤΡΟΣ: Να πάρουμε και τα Αλβανάκια και το τσιγγανάκι στην παρέα μας.

ΜΙΧΑΛΗΣ: Έλα, μωρέ, τι τους θες αυτούς; Μ' Αλβανούς και γύφτους θ' ασχολούμαστε τώρα;

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Εγώ δεν το βλέπω σωστό να τους απομονώνουμε ... συμμαθητές μας είναι ..

ΦΕΝΙΑ: Ε και; Εγώ φιλίες μ' αυτούς δεν πιάνω.

(τα παιδιά κάνουν πως συζητούν έντονα και μιλούν τα δυο Αλβανάκια)

ΠΑΙΔΙ Β': Τ' ακούς; Δε μας θέλουν...

ΠΑΙΔΙ Α': Δεν πειράζει ... Σιγά σιγά θα μας συνηθίσουν, θα μας βάλουν στην παρέα τους ... Δεν άκουσες τη δασκάλα μας; Τα ίδια έπαθε κι αυτή μικρή στη Γερμανία ...

ΠΑΙΔΙ Β': Καλή, πολύ καλή η δασκάλα μας, ωραία μας μίλησε...

ΠΑΙΔΙ Α': Είδες, που απογοητεύεσαι με το πρώτο! Και η δασκάλα μας καλή είναι και τα παιδιά θα μας συνηθίσουν...

ΠΑΙΔΙ Β': Ναι, αλλά αν έμενε η άλλη δασκάλα, που 'φυγε; Φαρμακόγλωσσα ήταν ... Ευτυχώς έφυγε, δε θα τα πηγαίναμε καλά... Και το τσιγγανάκι το είδες; Δεν είναι σαν και μας λέει... Εμείς είμαστε Αλβανοί.

ΠΑΙΔΙ Α': Δεν καταλαβαίνει το καημένο ότι κι αυτό το βλέπουν με μισό μάτι, ότι το περιφρονούν...

(μιλούν πάλι τα παιδιά)

ΡΗΝΙΩ: Και 'γω συμφωνώ με τον Πέτρο και τη Χριστίνα... Πρέπει να πάρουμε στην παρέα μας και το τσιγγανάκι και τ' αλβανάκια ... Πρέπει να τα βοηθήσουμε με την αγάπη μας ... Έτσι δεν είπε και η κυρία;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ: Ένα σωρό προβλήματα έχουν, μην τους δημιουργούμε και 'μεις κι άλλα...

ΠΕΤΡΟΣ: Μιχάλη και Φένια, δεν είναι σωστό αυτό που κάνετε, είναι σκληρό ... Είναι χρέος μας να τους βοηθήσουμε στα μαθήματα, να μάθουν καλά τη γλώσσα μας...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Εγώ επιμένω, δε θέλω φιλίες μ' Αλβανούς και γύφτους ...

ΡΗΝΙΩ: Έλα, βρε Μιχάλη, μη γίνεσαι κακός ... Ελάτε, πάμε, είναι ώρα για μάθημα...

(Στην τάξη πάλι)

ΔΑΣΚΑΛΑ: Ελάτε, παιδιά, καθίστε ... θα συνεχίσουμε την κουβέντα που ‘χαμε πριν. Είναι πολύ ενδιαφέροντα..

ΦΕΝΙΑ: *(σηκώνεται απότομα απ’ την καρέκλα κι αρχίζει να φωνάζει)* Αχ αχ, κυρία, έχασα το χρυσό σταυρουδάκι μου... Κάποιος μου το πήρε, κάποιος μου το ‘κλεψε. Να, το είχα εδώ, στο τσεπάκι της τσάντας... Μου το κλέψαν, κυρία, μου το κλέψαν...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Έλα, βρε Φένια, για κοίτα καλά ... Ποιος θα σου κλέψει το σταυρουδάκι σου; *(σκύβει και ψάχνει κάτω απ’ το θρανίο)*

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Δε νομίζω, Φένια, να υπάρχει κάποιος κλέφτης εδώ. Για κοίτα καλά, μην σου ‘πεσε κάπου...

ΦΕΝΙΑ : Δε μου ‘πεσε, κυρία, μου το κλέψαν...

ΠΕΤΡΟΣ: Κανείς μας δεν είναι κλέφτης εδώ ...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Τι λες; Και οι Αλβανοί και οι γύφτοι τι είναι; Κλέφτες δεν είναι; Σίγουρα κάποιος απ’ αυτούς θα στο ‘κλεψε το σταυρουδάκι, Φένια ...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Σιωπή, Μιχάλη. Δεν μπορείς να κατηγορείς κανέναν χωρίς αποδείξεις...

ΦΕΝΙΑ: Κάποιος απ’ αυτούς μου το ‘κλεψε το σταυρουδάκι κυρία, να τους ψάξουμε...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: *(σηκώνεται)* Νάτο το σταυρουδάκι σου, Φένια, εδώ είναι, κάτω απ’ το θρανίο ... Άδικα κατηγορείς άλλους ...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Είδατε, Μιχάλη και Φένια, πόσο άδικο είχατε... Είναι πολύ κακό να καταδικάζουμε κάποιον χωρίς αποδείξεις... Ελάτε τώρα, ζητήστε συγγνώμη απ’ τους συμμαθητές σας να συνεχίσουμε τη συζήτησή μας...

ΜΙΧΑΛΗΣ, ΦΕΝΙΑ: Συγγνώμη, παιδιά ...

ΤΣΙΓΓΑΝΑΚΙ: Εμένα, Φένια, μη με ξαναπείς κλέφτη ... Εγώ κλέφτης δεν είμαι ... Και σταυρουδάκι σαν το δικό σου και καλύτερο έχω...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Ησυχάστε τώρα, ένα λάθος έγινε... Ας συνεχίσουμε την κουβέντα... Ξέρετε πώς λέμε κάποιον που δεν αποδέχεται τους συνανθρώπους του, που είναι διαφορετικοί; Πώς λέμε αυτόν που μισεί τους άλλους, γιατί ανήκουν σ’ άλλη φυλή, έχουν άλλα ήθη και έθιμα ή πιστεύουν σ’ άλλη θρησκεία;

ΠΑΙΔΙ Α’: Λέγεται ρατσιστής, κυρία...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Ναι, πώς το ξέρεις;

ΠΑΙΔΙ Α’: Το νιώθω, κυρία, σχεδόν καθημερινά... Κάποιοι μας αποφεύγουν, μας κοροϊδεύουν και μας κοιτούν με περιφρονητικό βλέμμα.

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Είναι πολύ σκληρό, το ξέρω. Αυτή η συμπεριφορά είναι σύμπτωμα ξενοφοβίας, ο ρατσισμός όμως είναι πολύ πιο σκληρός, κρύβει πολύ μίσος... κάνει τους ανθρώπους σκληρούς και απάνθρωπους ...

ΠΕΤΡΟΣ: Δηλαδή, κυρία, η ξενοφοβία, είναι, σα να λέμε, το σκαλί, που, αν δεν προσέξεις, μπορεί να σε οδηγήσει στο ρατσισμό...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Δυστυχώς, έτσι είναι, Πέτρο ...

ΦΕΝΙΑ: Δηλαδή, κυρία, εγώ και ο Μιχάλης είμαστε ξενόφοβοι και ρατσιστές; Τόσο κακοί είμαστε!

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Όχι, όχι δεν είστε, γιατί είστε παιδιά και δεν ξέρετε ακόμα πόσο κακό μπορεί να κάνει ο ρατσισμός. Οι ρατσιστές μισούν τους διαφορετικούς συνειδητά, τους μισούν και μπορούν να φτάσουν ακόμα και στο έγκλημα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ: Οι Έλληνες είμαστε ρατσιστές, κυρία;

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Δεν μπορώ να ξέρω σίγουρα... Μια έρευνα όμως που διάβασα τελευταία στις εφημερίδες, έρευνα επίσημη του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας, έδειξε, δυστυχώς, πως ερχόμαστε πρώτοι μεταξύ των λαών της Ε.Ο.Κ... Μα νομίζω πως θα αδικούσε κανείς κατάφωρα τους Έλληνες, αν τους έλεγε όλους ρατσιστές... Αλλά θα αδικούσε και την πραγματικότητα, αν τους κήρυσσε όλους φιλόξενους... Όπως θα ήταν μεγάλο λάθος αν λέγαμε όλους τους ξένους εγκληματίες...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ: Κάθε βράδυ όμως, κυρία, οι τηλεοράσεις κι αρκετές εφημερίδες κάθε μέρα παρουσιάζουν τους αλλοδαπούς σαν την πηγή όλων των κακών, πως κλέβουν, πως ληστεύουν και σκοτώνουν...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Δυστυχώς, τα Μέσα Ενημέρωσης έδωσαν μεγάλη έμφαση στα λίγα τραγικά περιστατικά βίας με πρωταγωνιστές ξένους, αποσιωπώντας ότι οι πολλοί είναι φιλήσυχοι άνθρωποι, που δουλεύουν σκληρά. Πριν λίγο καιρό, μάλιστα, ο ίδιος ο υπουργός της εθνικής μας οικονομίας δήλωσε πως η ανάπτυξη, που είχαμε τα τελευταία χρόνια, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους οικονομικούς μετανάστες...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Κυρία, διάβασα σε μια εφημερίδα πως κάποιοι νεαροί ρατσιστές στη Γερμανία έβαλαν φωτιά σ' ένα σπίτι Τούρκων μεταναστών... Έκαψαν το σπίτι και την οικογένεια ... Φοβερό, τρομερό!

ΠΕΤΡΟΣ: Εγώ διάβασα πως, πάλι στη Γερμανία, ρατσιστές χτύπησαν άσχημα δύο Έλληνες μετανάστες και τους έσωσαν απ' το θάνατο Τούρκοι μετανάστες ...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Τούρκοι τους βοήθησαν; Μα αυτοί είναι εχθροί μας!

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Εχθροί μας;... Ο απλός λαός δεν έχει να χωρίσει τίποτα με μας... Να, είδατε! Τούρκοι και βοήθησαν Έλληνες την ώρα του κινδύνου ...

ΡΗΝΙΩ: Και τους 'κάψαν ζωντανούς τους φουκαράδες τους Τούρκους; Και να σκεφτείς ότι το 'καναν μόνο και μόνο επειδή ήταν ξένοι μετανάστες! Ούτε θηρία να ήταν!

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Βλέπετε λοιπόν, που μπορεί να φτάσει ένας ρατσιστής! Ευτυχώς εμείς στην Ελλάδα δεν έχουμε τέτοια φαινόμενα ακραία. Υπάρχει ξενοφοβία αλλά τέτοια σοβαρά ρατσιστικά περιστατικά δεν έχουμε και η έρευνα που σας έλεγα πριν έδειξε και κάτι ακόμα... έδειξε πως ξενόφοβοι είναι οι μεγάλοι και όχι τα παιδιά... Πρέπει να προσέχουμε όμως μην μας ποτίσει το δηλητήριο του ρατσισμού ...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Η μάνα μου, κυρία, μου είπε πως οι αρχαίοι Έλληνες πρόσεχαν και αγαπούσαν τους ξένους...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ: Α το ξέρω... Είχαν μάλιστα και θεό για τη φιλοξενία, τον Ξένιο Δία ... Οι ξένοι ήταν ιερά πρόσωπα στην αρχαία Ελλάδα...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Σταυροδρόμι του κόσμου ήταν και είναι η Ελλάδα. Πάντα είχαμε και θα 'χουμε ξένους... Όταν μιλούμε για τον ξένο, είναι σα να μιλούμε για τον εαυτό μας κι αυτό μας υποχρεώνει να βλέπουμε με τα μάτια της ψυχής, να μπαίνουμε στο νου του ξένου, να μοιραζόμαστε τα πάθια του... Δε φτάνει μόνο να καμαρώνουμε για τους προγόνους μας, πρέπει να παραδειγματιζόμαστε κιόλας απ' αυτούς...

ΤΣΙΓΓΑΝΑΚΙ: Εγώ, κυρία, δεν είμαι ξένος, εδώ ζω, εδώ έζησαν οι παππούδες μας, εδώ ζουν και οι γονείς μου και, όμως, όλοι μας βλέπουν για κατώτερους, γύφτους μας λένε ... Εμείς οι τσιγγάνοι, κυρία, είμαστε μια άλλη φυλή, έχουμε τις δικές μας παραδόσεις, το δικό μας τρόπο ζωής και ξέρω πως όταν οι άλλοι είναι κακοί μαζί μας, γινόμαστε και μεις κακοί κι αυτό δεν είναι καλό για κανέναν... και για την πατρίδα μας δεν είναι καλό.

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Δίκιο έχεις, οι Τσιγγάνοι είναι μια φυλή ελεύθερη, μια φυλή που 'χει περηφάνια. Ζουν διαφορετικά από μας τους άλλους, αλλά αυτό δεν πρέπει να μας πειράζει, μπορούμε να ζήσουμε μαζί ο καθένας με τις ιδιαιτερότητές του, χωρίς αποκλεισμούς, με ανεκτικότητα και κατανόηση...

ΤΣΙΓΓΑΝΑΚΙ: Εμάς το κράτος δε μας προσέχει, δε μας βοηθάει, έτσι λέει ο πατέρας μου ... μας θυμούνται, λέει, οι πολιτικοί την παραμονή των εκλογών, να μας πάρουν τις ψήφους και μετά μην τους είδατε, μας ξεχνάνε ...

ΠΕΤΡΟΣ: Έτσι, όπως τα λέει, είναι κυρία ... αιώνες τώρα οι τσιγγάνοι μένουν στο έλεος του Θεού ... Είναι συμπατριώτες μας, κάποτε το κράτος μας πρέπει να ενδιαφερθεί περισσότερο γι' αυτούς ...

ΦΕΝΙΑ: Αλλά, κυρία, οι Αλβανοί μπαίνουν παράνομα στη χώρα μας κατά χιλιάδες, κανείς μας δεν ξέρει ποιος μπαίνει και ποιος βγαίνει, τι σόι άνθρωποι είναι...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Και γι' αυτό, Φένια, πρέπει τα δύο κράτη να συμφωνήσουν και να πάρουν μέτρα να λυθεί το πρόβλημα αυτό ... να ελέγχονται όλοι όσοι περνούν τα σύνορα... Να έρχονται εδώ νόμιμα... Να δουλεύουν νόμιμα, να πληρώνονται κανονικά μεροκάματα και να πληρώνουν και για την ασφάλισή τους, να πάρουν σύνταξη στα γεράματα...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Μόνο με αγάπη μπορούμε να ζούμε ειρηνικά και οι λαοί να προοδεύουν...

ΡΗΝΙΩ: «Αγαπάτε αλλήλους», είπε ο Χριστός ...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ: Δε φτάνει αυτό ... Να αγαπάμε και τους εχθρούς μας ακόμα, είπε ...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Και τους εχθρούς μας; Και πώς μπορεί κανείς, κυρία, να αγαπάει τον εχθρό του;

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Δύσκολο είναι, Μιχάλη, πολύ δύσκολο... Χρειάζεται δύναμη, δύναμη ψυχής, περίσσειμα καρδιάς ...

ΦΕΝΙΑ: Ναι, αλλά, κυρία, ο Χριστός ήταν Θεός και 'μεις είμαστε άνθρωποι, αδύναμοι, με τις κακίες μας και τα κουσούρια μας...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Αν βάλουμε την αγάπη στην καρδιά μας, θα 'χουμε όλοι μέσα μας ένα μικρό Θεό, αλλά να μην τον κρατήσουμε μόνο για τον εαυτό μας... Ας προσφέρει ο καθένας το μικρό Θεό που 'χει μέσα του, για να δημιουργήσουμε τον ένα, το μεγάλο Θεό της Αγάπης...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Εύκολο το 'χετε, κυρία, αυτό ...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Δύσκολο, πολύ δύσκολο είναι να γίνει μα πρέπει να είμαστε αισιόδοξοι, να μην εγκαταλείψουμε την ελπίδα για έναν κόσμο καλύτερο... Ελάτε τώρα ... μπορείτε να πηγαίνετε ... νομίζω πως το σημερινό μάθημα είχε πολύ μεγαλύτερη αξία απ' όποιο άλλο μάθημα ... Να πάτε το καλό ... αύριο πάλι ... Να πάτε στο καλό ...

ΠΑΙΔΙΑ: Γεια σας, κυρία ...

Η χορωδία τραγουδά το τραγούδι «Παπαπονεμένα λόγια», από το δίσκο του Γ. Μαρκόπουλου «Σεργιάνι στον κόσμο»:

Το σεργιάνι μας στον κόσμο ήταν δέκα μέτρα γης/ όσο πιάνει ένα σπίτι και ο τοίχος μιας αυλής

Ρεφρέν

Παραπονεμένα λόγια έχουν τα τραγούδια μας/ γιατί τ' άδικο το ζούμε μεσ' από την κούνια μας(2)

Στης ανάγκης τα θρανία και στις φτώχειας το σχολειό/ μάθαμε την κοινωνία και τον κόσμο τον παλιό

Παραπονεμένα λόγια....

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΜΑΝΑ: (κάθεται, πλέκει-ή κάτι άλλο- και μονολογεί) Καλά βολευτήκαμε ... καλά είναι ... Μακριά απ' την πατρίδα είμαστε, μα δουλειά να υπάρχει και όλα γίνονται... Να βγάλουμε λίγα χρήματα να 'χουμε ένα κομπόδεμα ... Βρήκε δουλειά ο Δυσσέας στην οικοδομή, τα παιδιά πάνε σχολείο, βολεύτηκα και γω με τα πλουσίματα και τα σιδερώματα... καλά είμαστε τώρα ...

(εμφανίζονται τα παιδιά)

ΠΑΙΔΙ Α': Γειά σου, μάνα ... Τι κάνεις; Παραμιλάς ξύπνια;

ΜΑΝΑ: Καλώς τα μου, καλώς τα μου τ' αγγελούδια ... Πώς πήγε η πρώτη μέρα στο σχολείο; Καλά, ε;

ΠΑΙΔΙ Β': Καλά, μάνα ... Ήρθε καινούργια δασκάλα.

ΠΑΙΔΙ Α': Και να δεις, μάνα, τι καλή που είναι! Μας μίλησε σήμερα τόσο όμορφα μα τόσο όμορφα!

ΠΑΙΔΙ Β': Κι έβαλε στη θέση τους δυο συμμαθητές μας που μας βλέπουν με μισό μάτι, επειδή είμαστε, λέει, αλβανάκια ...

ΠΑΙΔΙ Α': Είδες πώς μαζεύτηκαν την ώρα που μας μιλούσε η κυρία για το ρατσισμό; Νομίζω πως μετάνιωσαν για τη στάση τους ... Κατάλαβαν το λάθος τους.

ΜΑΝΑ: Τα 'παμε αυτά ... μη στενοχωριέστε, πάντα θα υπάρχει και κάποιος κακός, δεν μπορεί να 'ναι όλοι καλοί...

ΠΑΙΔΙ Α': Μα τα πολλά παιδιά, μάνα, μας φέρθηκαν σωστά, μας δέχτηκαν καλά... Με τον καιρό θα γίνουμε φίλοι ...

ΜΑΝΑ: Έτσι μπράβο ... όλα καλά θα πάνε ...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Και να δεις, μάνα, και το τσιγγανάκι που 'χουμε στην τάξη, που όλοι γύφτο το κοροϊδεύουν, κι αυτό λέει πως εμείς τ' αλβανάκια είμαστε κατώτερα απ' τα τσιγγανάκια ... Τ' ακούς, μάνα; Χειρότερα κι απ' τα γυφτάκια ...

ΜΑΝΑ: Μη δίνεις σημασία, Μάχο... Κι αν είσαι, παιδί μου, Τσιγγάνος κι αν είσαι Αλβανός, Κινέζος ή Αμερικανός, Έλληνας ή Τούρκος, άνθρωπος είσαι... Ο Θεός όλους ίσους μας έπλασε, εμείς χωρίζουμε τους ανθρώπους σε κατηγορίες ... Και το τσιγγανάκι δεν καταλαβαίνει τη θέση του ... Παιδί είναι ... χρόνια καταπίεση, αιώνες περιφρόνησης έζησαν και οι τσιγγάνοι και τώρα που ήρθαμε εμείς από την Αλβανία με τόσα προβλήματα, νοιώθουν και οι Τσιγγάνοι πως υπάρχουν και χειρότερα απ' αυτούς, νοιώθουν σα να ανέβηκαν ένα σκαλί παραπάνω στην κοινωνία ...

ΠΑΙΔΙ Β΄: *(λυπημένα, πιάνει τα χέρια της μάνας)* Μάνα, θέλω να γυρίσουμε ξανά στην πατρίδα, στο χωριό μας... Είμαστε ξένοι εδώ, μάνα, δε μας θέλουν...

ΠΑΙΔΙ Α΄: Πώς δε μας θέλουν! Μη λες ψέματα! Η Χριστίνα, ο Πέτρος, η Ρηνιώ είδες;

Μας αγαπούν, μας θέλουν για φίλους τους...

ΠΑΙΔΙ Β΄: Εμένα, όμως, δε μ' αρέσει εδώ στα ξένα... θέλω το χωριό μου... Θέλω το περιστεράκι μου, τον Πίτσι Φίτσι..

ΜΑΝΑ: Τώρα που αρχίζουν να στρώνουν τα πράγματα θα φύγουμε; Έλα εδώ κοντά μου, έλα...*(τον παίρνει αγκαλιά)*

ΠΑΙΔΙ Β΄: Είμαστε ξένοι εδώ, μάνα... Δε μας θέλουν... Δύσκολα τα ξένα, μάνα....

ΜΑΝΑ: Έλα, όλα δύσκολα τα βλέπεις... Ξέρεις τι έκανε η συγχωρεμένη η γιαγιά σου σαν είχε στενοχώριες, ντέρτια, καημούς....

ΠΑΙΔΙ Β΄: Τι έκανε, μάνα;

ΜΑΝΑ: Καθόταν, που λες, στο λιακωτό και τραγούδαγε...Και μη νομίσεις πως τραγούδαγε τραγούδια της χαράς, για να της φύγει η πίκρα! Λυπητερά τραγούδαγε, τραγούδια του καημού, και έτσι λυτρώνονταν...Έλα, έλα να πούμε μαζί ένα τραγούδι της ξενιτιάς και να δεις πως θα νοιώσεις καλύτερα...

(τραγουδούν με τη χορωδία ένα κομμάτι απ' το τραγούδι «Ξενιτιά» της Ε. Αρβανιτάκη από το δίσκο «Τα κορμιά και τα μαχαίρια»)

Ξενιτιά

Ψηλά βουνά και σεις των άσρων θωριές/ποτάμια αγνά, ελάτια, δάφνες, μυρτιές

Ρεφρέν

Την καρδιά μου, αχ φωτιά μου, όποιος δει/να του πει να' ρθει κοντά μου, μην αργεί

*Ξενιτιά μου, έρωτά μου, φως κι αυγή/πριν ραγίσει απ' το σεβντά μου όλη η γη
Φαράγγια υγρά και 'σεις των δράκων σκιές ,αητών φτερά κι ανέμων μαύρες φωλιές.*

Ρεφρέν

Την καρδιά μου,

(εμφανίζεται ο πατέρας)

ΠΑΤΕΡΑΣ: Γεια σας, γεια σας ... Τι γίνεται, βρε παιδιά; Πώς παν τα κέφια σήμερα;
Τι λυπητερό τραγούδι ήταν αυτό π' άκουσα;

ΜΑΝΑ: Θυμηθήκαμε το χωριό, Δυσσέα, το σπίτι μας , την πατρίδα..

ΠΑΤΕΡΑΣ: Άσε το χωριό, Τάνια. Δε θα φύγει από κει... Εδώ, τώρα, τι κάνουμε. Τι
λέει το σχολείο, παιδιά; Καλά τα πήγαμε;

ΠΑΙΔΙΑ: Καλά, πατέρα, καλά...

ΜΑΝΑ: Τι έγινε, Δυσσέα, πώς πήγε η δουλειά σήμερα;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Καλά, Τάνια, μεροκάματο έχουμε ... μα τα πράγματα δυσκόλεψαν...

ΜΑΝΑ: Τι έγινε; Γιατί το λες αυτό; Μην και σε διώξει απ' τη δουλειά τα' αφεντικό;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Όχι, μην ανησυχείς, καλά πάμε στη δουλειά ... Καλό το αφεντικό... να,
σήμερα μας πήγε και μας κέρασε και τσίπουρα... μα έμαθα, το λένε τα ραδιόφωνα, οι
τηλεοράσεις, πως τρεις δικοί μας, Αλβανοί, μπήκαν σ' ένα σπίτι και λήστεψαν δύο
γερόντους, τους τραυμάτισαν σοβαρά κιόλας ... Χαμένα κορμιά, εγκληματίες...

ΜΑΝΑ: Για όνομα του Θεού, δεν ξέρουν τι κάνουν! Να, γιατί βγαίνει το όνομα
στους Αλβανούς ... Άντε μετά να πείσεις τον Έλληνα ότι δεν είναι όλοι οι Αλβανοί
το ίδιο...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Θα πεις καμιά φορά έχει δίκιο ο Αλβανός, που παραφέρεται ... δουλεύει
σαν το σκυλί κι όταν έρθει η ώρα της πληρωμής, κάποιοι πονηροί όχι μόνο δεν
πληρώνουν, αλλά τον καταγγέλλουν στην αστυνομία... Τι να κάνεις; Ανεβαίνει το
αίμα στο κεφάλι ... Μα τούτα που γίνονται χωρίς λόγο και αιτία, να μπουν στο ξένο
σπίτι να ληστέψουν και να σκοτώσουν είναι έγκλημα... Τομάρια, χαμένα κορμιά...

ΜΑΝΑ: Ρεμάλια δικά μας τα κάνουν αυτά και μετά την πληρώνουμε όλοι μας...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Και βέβαια την πληρώνουμε όλοι μας χωρίς να φταίμε...
Πληροφορήθηκα πως η αστυνομία ετοιμάζει «σκούπα»... θα μαζέψουν όλους τους
Αλβανούς και θα τους διώξουν. Φορτώνουν στην κλούβα δικαίους και αδίκους και
από κει που 'ρθαν...

ΠΑΙΔΙ Α': Θα μας πιάσουν και μας, πατέρα; Θα μας διώξουν;

ΠΑΙΔΙ Β': Θα μας βάλουν φυλακή;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Όχι, μην ανησυχείτε, όλα τα χαρτιά μας είναι εντάξει και πράσινη κάρτα έχουμε ... δεν υπάρχει φόβος... Πολλοί δικοί μας, όμως, θα την πληρώσουν χωρίς να φταίνε κι αυτό γιατί λίγα καθάρματα εγκληματούν...

ΜΑΝΑ: Είπαμε, αμάν, να ησυχάσουμε, να τα πάλι μπροστά μας τα βρίσκουμε... Άντε, πάλι απ' την αρχή ν' αποδείξουμε ότι δεν είμαστε κλέφτες και ληστές ... Πώς να μη σε κοιτά καχύποπτα ο Έλληνας μετά;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Εμείς ας κοιτάζουμε τη δουλειά μας... Κακό δεν κάναμε σε κανένα... Το μεροκάματο θέλουμε και καλή καρδιά ... Θα δούμε... θα σιάξουν τα πράγματα ... μπόρα είναι θα περάσει ... Πάμε τώρα μια βολτίτσα να σας κεράσω ένα γλυκάκι ... Πληρώθηκα σήμερα...

ΜΑΝΑ: Άντε, να ξανασάνουμε λίγο ... Εγώ, όμως, λίγο θα μείνω, ίσα να πω μια πορτοκαλαδίτσα, γιατί μετά είναι να πάω στις κυρα-Μαρίας για σιδέρωμα ... Πάμε ...

ΠΑΙΔΙ Β': *(καθώς βγαίνουν)* Πατέρα, τώρα πια δεν είμαι Παναθηναϊκός, άλλαξα ομάδα...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Γιατί βρε αλλαξοπίστησες; Έτσι εύκολα αλλάζουν ομάδα;

ΠΑΙΔΙ Β': Έγινα τώρα ΑΕΚ, σ' αυτή την ομάδα πήρε μεταγραφή ο δικός μας ο Κόλα ... Καλύτερα, πατέρα... μου 'παν πως η Α.Ε.Κ. φτιάχτηκε από πρόσφυγες Έλληνες, που 'ρθαν απ' τη Μικρά Ασία και στα πρώτα χρόνια εδώ δύσκολα, σαν και μας, τα 'βγάζαν πέρα ...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Πάμε τώρα για το γλυκάκι μας κι αφού το θες να είσαι με την ΑΕΚ εντάξει, θα σε πάω και μια Κυριακή στο γήπεδό της να το ευχαριστηθείς...

(ακούγεται ένα κομμάτι από το τραγούδι «Εντερλέντζι» από το δίσκο του Γκόραν Μπέγκοβιτς «Ο καιρός των τσιγγάνων».

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

(οι μαθητές μπαίνουν στην τάξη, δυο τρεις μαθητές στέκονται και συνομιλούν)

ΦΕΝΙΑ: Τ' άκουσες χθες στην τηλεόραση; Βούιξαν τα κανάλια ... Αλβανοί μπήκαν σ' ένα σπίτι, λήστεψαν και τραυμάτισαν σοβαρά δυο γεροντάκια ... Ύστερα μου λες ότι οι Αλβανοί είναι καλοί ... Το 'χουν το κακό στο αίμα τους λέω εγώ ... θα τους μαζέψουν λέει όλους και θα τους στείλουν από κει πού 'ρθαν...

ΝΙΚΗ: Σώπα, μη φωνάζεις, θα μας ακούσουν οι συμμαθητές μας, τ' Αλβανάκια, και θα πληγωθούν... Τι φταίνει αυτά; ... Δε μας τα 'πε η κυρία χθες; Υπάρχουν καλοί και κακοί σ' αυτόν τον κόσμο...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Καλημέρα, παιδιά, καθήστε ...

ΠΑΙΔΙΑ: Καλημέρα, κυρία.

ΡΗΝΙΩ: Να συνεχίσουμε τη χθεσινή κουβέντα για το ρατσισμό, κυρία; Πολύ μας άρεσε χτες...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Και βέβαια θα συνεχίσουμε ... Ακούστε τι μου είπε ο γείτονάς μου, ο κύριος Όμηρος, 90 χρονών γέρος, μικρασιάτης πρόσφυγας...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Τον ξέρω, κυρία, τον κύριο Όμηρο, μένει κοντά στο σπίτι μου... Μας χόρτασε ιστορίες απ' τα παλιά ...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Ακούστε, λοιπόν, τι μου είπε: "Καιγόταν η Σμύρνη απ' άκρη σ' άκρη στη μεγάλη καταστροφή του '22... Μυριάδες ο κόσμος στο λιμάνι, σκοτωμός να μπει σ' ένα καράβι να βγει απέναντι στα ελληνικά νησιά... Καταφέραμε και μπήκαμε σε μια μαούνα, εκατοντάδες πρόσφυγες βγήκαμε στη Μυτιλήνη. Δε μας περίμενε κανείς ντόπιος στο λιμάνι... Ζαλικωμένοι τα μπογαλάκια μας, μπήκαμε στην πόλη. Οι ντόπιοι δε μας δεχτήκανε ... Η Μυτιλήνη έκλεισε πόρτες και παράθυρα. Από κει βγήκαμε στον Πειραιά και κει τα ίδια... Έχει πολύ κόσμο η Αθήνα είπαν... Πήγαμε στην Πάτρα δε μας ήθελαν και εκεί... Κατεβήκαμε και μεις με το έτσι θέλω και ριζώσαμε εκεί... Πολύ αργότερα ήρθαμε στη Ν. Ιωνία, στ' Αλιβέρι..."

ΦΕΝΙΑ: Μα Έλληνες της Μικράς Ασίας ήταν, γιατί τους συμπεριφέρθηκαν τόσο άπονα;

ΠΕΤΡΟΣ: Να σου πω εγώ, Φένια, γιατί... Γιατί οι άνθρωποι φοβούνται, φοβούνται τους ξένους κι όταν αυτοί έρχονται χιλιάδες, ο φόβος γίνεται μεγαλύτερος... Φοβούνται για τις περιουσίες τους, φοβούνται μην και πάρουν τις δουλειές τους, φοβούνται να δεχτούν ξένους...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Σωστά, Πέτρο ... Και ξέρετε τι μου 'πε ακόμα ο κύριος Όμηρος; "Θυμώνω πολύ όταν ακούω πως άνθρωποι δικοί μας συμπεριφέρονται άσχημα σε ξενομερίτες, σε απόκληρους της ζωής και θυμώνω διπλά, όταν διαβάζω στις εφημερίδες ότι οι κάτοικοι στην Αλικαρνασσό της Κρήτης και στην Κίο της Αργολίδας, πρόσφυγες Μικρασιάτες σαν και μένα, δε θέλουν τα τσιγγανάκια στα σχολεία τους ... Φαίνεται πως οι συμπατριώτες μου αυτοί ξέχασαν τα δικά τους,

έχασαν τη μνήμη τους... Κι όταν ένας λαός χάσει τη μνήμη του, ξεχνά την ιστορία του, χάνει την ταυτότητά του..."

ΤΣΙΓΓΑΝΑΚΙ: Θα με διώξουν και μένα απ' αυτό το σχολείο; Δε θέλω να φύγω, κυρία...

ΡΗΝΙΩ: Μη φοβάσαι, δε θα σε διώξουμε... Εμείς σ' αγαπάμε, σε θέλουμε κοντά μας...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ: Στ' Ανήλιο απαγόρευσαν την είσοδο των Αλβανών στα καφενεία....

ΧΡΙΣΤΙΝΑ: Στην Κάλυμνο, όμως, οι μαθητές του Δημοτικού σχολείου έδωσαν αγώνα, για να ξαναγυρίσει στο σχολείο η μικρή Αλβανίδα συμμαθήτριά τους, που 'χε απελαθεί με τη μάνα της, γιατί, λέει, δεν ήταν εντάξει τα «χαρτιά» τους... Το 'γράψαν οι εφημερίδες και το 'παν στις τηλεοράσεις... Ήταν συγκινητικό αυτό που έκαναν τα παιδιά...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Επιβεβαιώνεται έτσι η έρευνα του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου, που δημοσιεύτηκε πριν λίγο καιρό στις εφημερίδες και έδειξε πως το πρόβλημα της ξеноφοβίας και του ρατσισμού αφορά κυρίως τους μεγάλους...

ΠΕΤΡΟΣ: Διάβασα και γω κάπου πως το σύνολο των αλλοδαπών μαθητών στη χώρα μας είναι περίπου 100.000 μαθητές και πως τα επόμενα χρόνια θα αυξηθεί αυτός ο αριθμός... Είμαστε αναγκασμένοι να συνηθίσουμε να ζούμε με τους ξένους ...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Έτσι είναι, Πέτρο ...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Μου 'πε, κυρία, ο πατέρας μου πως αν δεν ήταν οι Αλβανοί, οι Πολωνοί, οι Ρουμάνοι μετανάστες δε θα μπορούσαν οι γεωργοί να καλλιεργήσουν τα χωράφια τους και να μαζέψουν τη συγκομιδή τους ... Κάνουν δουλειές που εμείς οι Έλληνες δε θέλουμε να τις κάνουμε...

ΠΕΤΡΟΣ: Θυμούμαι το καλοκαίρι στο χωριό... Έψαχνε ο παππούς μου εργάτες να μαζέψει τα ροδάκινα απ' το περιβόλι... Πάει στην πλατεία απογευματάκι όπου οι νέοι του χωριού έπιναν το φραπέ τους και καλαμπούριζαν... Τους πλησιάζει ο παππούς και τους λέει «Δέκα χιλιάδες μεροκάματο, ποιος θέλει αύριο να 'ρθει στο χωράφι για δουλειά;». Τον κοιτούν με ύφος οι νεαροί και του λένε «Άσε, ρε παππού, που θα πάμε στο χωράφι μες στο λιοπύρι για δέκα χιλιάδες... Πάρε κανέναν Αλβανό!». Αυτό έκανε και ο παππούς μου πήρε Αλβανούς κι έκανε τη δουλειά του... Εμείς μάθαμε στην καλοπέραση.

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Προσφέρουν οι μετανάστες, προσφέρουν στην ανάπτυξη της οικονομίας της πατρίδας μας... Πρέπει, όμως, να τονίσω ότι είναι αναγκαίο να μπει

μια τάξη στην είσοδο και στην έξοδό τους απ' τη χώρα μας. Είναι απαραίτητο να γίνει αυτό που είπαμε και χτες, να συνεργαστούν οι κυβερνήσεις μεταξύ τους και να 'ρχονται οι μετανάστες νόμιμα εδώ ...

ΜΙΧΑΛΗΣ: Κυρία, μετά από όλη αυτή τη συζήτηση που κάναμε κατάλαβα πως έκανα λάθος ... Θέλω να ζητήσω συγνώμη απ' τους συμμαθητές μου, γιατί τώρα ξέρω πόσο τους πίκρανα...

ΦΕΝΙΑ: Το ίδιο και 'γω, κυρία...

ΔΑΣΚΑΛΑ 2: Μπράβο, παιδιά, είναι γενναίο να αναγνωρίζει κανείς το λάθος του... Θέλω να τελειώσουμε αυτή μας τη συζήτηση με τα λόγια που είπε ο απόστολος Παύλος σε μια επιστολή του, προς Κολασσαείς νομίζω... «Ουκ ένι Ιουδαίος ή Έλλην, Σκύθης ή βάρβαρος, άρρεν ή θήλυ, δούλος ή ελεύθερος, αλλά τα πάντα και εν πάσι Χριστός» δηλαδή «Δεν είναι κανένας ανώτερος ή κατώτερος, όλοι είμαστε ίσοι και τα πάντα είναι Χριστός, τα πάντα είναι ΑΓΑΠΗ»...Ελάτε τώρα να πούμε ένα τραγούδι που το τραγουδούσα και γω μικρή στη Γερμανία...

(το τραγούδι μπορεί να μελοποιηθεί από τη/το μουσικό του σχολείου)

Εγώ 'μαι Ελληνάκι, εσύ 'σαι Κινεζάκι
Αυτός Αφρικανάκι κι αυτή Ινδιανάκι
Τι σημασία έχει; Το χρώμα ποιο προσέχει;
η ΑΓΑΠΗ σύνορα δεν έχει!

Εγώ 'μαι Ελληνάκι, εσύ 'σαι Αλβανάκι
Αυτός απ' τη Ρωσία κι αυτή απ' την Ασία
Τι σημασία έχει; Τη χώρα ποιος προσέχει;
η ΑΓΑΠΗ σύνορα δεν έχει!

ρεφρέν

Εσύ αυτή κι αυτός
είστε ο άλλος μου αδερφός
γιατί όλοι εμείς
είμαστε παιδιά της γης

(Η μπορούν να τραγουδήσουν όλοι μαζί το τραγούδι «Πολλά δε θέλει ο άνθρωπος» από το δίσκο του Δ. Λάγιου «Ο ήλιος ο ηλιάτορας» σε στίκους του Ο. Ελύτη):

*Πολλά δε θέλει ο άνθρωπος να 'ν' ήμερος να 'ν' άκακος (2)
λίγο κρασί λίγο φαϊ Χριστούγεννα κι Ανάσταση (2)*

*Μα ήρθαν αλλιώς τα πράγματα τον εξυπνάν χαράματα (2)
Όταν τον φέρνουν πίσω μπρος του τρώνε και το λίγο βιος (2)*

Πολλά δε θέλει ο άνθρωπος.....

Πηγή:

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

www.TheatroEdu.gr, e-mail: theatro@theatroedu.gr

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006

“Μία συγγνώμη...”

Πρωτότυπο θεατρικό έργο

Από την ομάδα του Α1 του Ενιαίου Λυκείου «Πρότυπο Αθηνών»

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Χρυσουλάκη Βιργινία

2007-2008

επικοινωνία: virgmann@yahoo.gr

ΣΥΝΟΨΗ: Το έργο μας ξεκινάει από μια αίθουσα δικαστηρίου όπου δικάζεται ένας 16χρονος νεαρός αλβανικής καταγωγής, ο Άλντο, με την κατηγορία της χρήσης και διακίνησης ναρκωτικών. Ο ίδιος και η οικογένειά του υποστηρίζουν ότι είναι αθώος. Στις επόμενες σκηνές βλέπουμε κάποια στιγμιότυπα από τη ζωή του Άλντο αλλά και (κυρίως) του Νίκου, που είναι επιστήθιος φίλος του Άλντο. Σε αυτές διαπιστώνουμε ότι ο Νίκος ζει μέσα σε μια οικογένεια που είναι στα πρόθυρα της διάλυσης και η έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των μελών της είναι ολοφάνερη. Επιστρέφουμε στη σκηνή του δικαστηρίου: τη διαδικασία διακόπτει η ξαφνική εμφάνιση του Νίκου που καταθέτει ότι ο ίδιος ευθύνεται για την υπόθεση των ναρκωτικών (είναι ο ίδιος χρήστης) και ο φίλος του απλά τον κάλυψε και δε θέλησε να τον καταδώσει. Στο τέλος έρχεται η στιγμή της συγγνώμης, από τους γονείς του Νίκου τόσο προς το παιδί τους, που ουσιαστικά έχουν παραμελήσει, όσο και προς τον Άλντο και την οικογένειά του, που ως ξένοι αποτέλεσαν τον «εύκολο στόχο» και κατηγορήθηκαν άδικα...

ΣΚΗΝΗ 1η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ανακριτής Α΄

Ανακριτής Β΄

Κατηγορούμενος (Άλντο Τζινάι)

Η σκηνή διαδραματίζεται σε κάποιο ανακριτικό γραφείο . Πάνω στο γραφείο υπάρχει ένα ντοσιέ, χαρτιά, μολυβοθήκη κ.λπ. Ο ένας ανακριτής (Α) κάθεται απέναντι από τον Άλντο. Είναι τυπικός. Ο άλλος ανακριτής (Β) είναι όρθιος και περπατάει γύρω από το γραφείο. Αυτός φαίνεται περισσότερο αυστηρός και επιθετικός. Ο Άλντο κάθεται σκυφτός με τα χέρια πλεγμένα μεταξύ τους. Φαίνεται φοβισμένος.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Πώς σε λένε;

ΑΛΝΤΟ: Άλντο Τζινάι.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Πότε και πού γεννήθηκες;

ΑΛΝΤΟ: Γεννήθηκα στις 15 Μαρτίου του 1991 στα Τίρανα. Αλβανία.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Ξέρεις ότι βρίσκεσαι εδώ με την κατηγορία της κατοχής και διακίνησης ναρκωτικών ουσιών;

ΑΛΝΤΟ: Μάλιστα.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Και τι έχεις να δηλώσεις για αυτό;

ΑΛΝΤΟ: Είμαι αθώος, κύριε.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Πρέπει τότε να μας εξηγήσεις με ποιο τρόπο βρέθηκε τόσο μεγάλη ποσότητα ινδικής κάνναβης στο σπίτι σου!

ΑΛΝΤΟ: 4ε γνωρίζω. Πάντως δεν ήταν δική μου.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Έλα τώρα νεαρέ μου! Πες την αλήθεια. Γίνεται να μην ξέρεις πώς βρέθηκαν τα ναρκωτικά σπίτι σου;

ΑΛΝΤΟ: Αλήθεια σας λέω! Κάποιος άλλος τα έβαλε...

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: (ειρωνικά) Συνήθως βγάζουν πράγματα από ένα σπίτι, δε βάζουν! 4εν έχει λογική αυτό που λες... Για ποιο λόγο να τα βάλει κάποιος σπίτι σου;

ΑΛΝΤΟ: Ίσως κάποιος από τη γειτονιά, για να μας κάνει κακό. 4ε μας χωνεύουν. 4ε μας θέλουν γιατί είμαστε από Αλβανία.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Υπερβολικό αυτό που λες. Πολύ φαντασία έχεις νεαρέ μου!

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Ξέρεις ότι στη περιοχή σου μια σπείρα συμπατριωτών σου διακινεί ναρκωτικά; Είχαμε πολλές καταγγελίες από το σχολείο σου. Τους ξέρεις; Έχεις κάποια σχέση μαζί τους;

ΑΛΝΤΟ: 4εν ξέρω τι λέτε κύριε! Ποια σπείρα; 4εν έχω καμιά σχέση μ' αυτά.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Με ποιους κάνεις παρέα; Φίλους δεν έχεις;

ΑΛΝΤΟ: Ένα φίλο έχω, το Νίκο και αυτός είναι Έλληνας!

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Είστε συμμαθητές;

ΑΛΝΤΟ: Μάλιστα, από το δημοτικό...

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: (απευθυνόμενος στο συνάδελφό του) Θα βρούμε τα στοιχεία του από το σχολείο.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: (προσπαθώντας να είναι φιλικός) Άκου παιδί μου, καλύτερα να ομολογήσεις. Θα ελαφρύνεις τη θέση σου...

ΑΛΝΤΟ: Τι να ομολογήσω; Είμαι αθώος σας λέω!

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: (στρέφεται στο συνάδελφό του) 4ε νομίζω ότι θα βγάλουμε τίποτα απ' αυτόν. Καλύτερα να πάει στο κρατητήριο. (φωνάζοντας προς τα έξω) Αρχιφύλακα!

ΣΚΗΝΗ 2η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ανακριτής Α΄

Ανακριτής Β΄

Φραν Τζινάι (Πατέρας Άλντο)

Ιρίνα Τζινάι (Μητέρα Άλντο)

Η σκηνή διαδραματίζεται στον ίδιο χώρο με την προηγούμενη (στο ανακριτικό γραφείο). Ανακρίνονται οι γονείς του Άλντο. Μιλάνε σπαστά ελληνικά (ιδίως ο πατέρας).

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: 4ώστε μου τα στοιχεία σας παρακαλώ... (στραμμένος προς τον πατέρα) Το όνομά σας;

ΦΡΑΝ: Φραν Τζινάι.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Έχετε αλβανική υπηκοότητα;

ΦΡΑΝ: Ναι, ναι... Αλβανική.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Εσείς πώς ονομάζεστε;

ΙΡΙΝΑ: Ιρίνα Τζινάι.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Έχετε αλβανική υπηκοότητα;

ΙΡΙΝΑ: Και ελληνική. Οι γονείς μου είναι Έλληνες από τη Βόρεια Ήπειρο.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: (απευθυνόμενος και στους δυο γονείς) Ξέρετε ότι ο γιος σας κατηγορείται για χρήση και διακίνηση ναρκωτικών ουσιών;

ΦΡΑΝ: Το παιδί μου είναι αθώο.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Στο σπίτι που διαμένει ο γιος σας έγινε έρευνα και εντοπίστηκε μεγάλη ποσότητα ινδικής κάνναβης. Πώς το εξηγείτε αυτό;

ΦΡΑΝ: 4εν ξέρω, δεν ξέρω ... Πάντως Άλντο δε φταίει.

ΙΡΙΝΑ: Μπορεί κάποιος να θέλει να κάνει κακό στον Άλντο και γι' αυτό να έβαλε επίτηδες τα ναρκωτικά στο σπίτι του. Ίσως αυτός να κάλεσε και την αστυνομία.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Το ίδιο ισχυρίζεται και ο γιος σας αλλά όπως καταλαβαίνετε δεν είναι αρκετά πειστική δικαιολογία...

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Ποιος μπορεί να θέλει το κακό του γιου σας και γιατί;

ΙΡΙΝΑ: Κάποιοι από τη γειτονιά. Δε μας ήθελαν επειδή είμαστε ξένοι. Και τον Άλντο τον ζήλευαν γιατί αν και ξένος ήταν ο πιο καλός μαθητής του σχολείου.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: (ειρωνικά) Και αυτό πιστεύετε ότι ήταν αρκετό για να στήσουν τέτοια πλεκτάνη εναντίον του γιου σας; Μήπως είστε λίγο υπερβολική κυρία μάρτυς;

ΙΡΙΝΑ: Δεν μπορώ να είμαι σίγουρη ποιος το έκανε. Ξέρω όμως πως το παιδί μου είναι αθώο.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Μάλιστα! Ζείτε στο ίδιο σπίτι με το παιδί σας;

ΦΡΑΝ: Όχι όλο τον καιρό. Εγώ και γυναίκα πάμε έξω, επαρχία που έχει δουλειά. Δουλεύουμε στα χωράφια γιατί εδώ, Αθήνα, δύσκολο να βρεις δουλειά.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Πότε είδατε τελευταία φορά τον Άλντο;

ΙΡΙΝΑ: Τα Χριστούγεννα που ήρθαμε από Λάρισα.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: (με έντονο ύφος) Τα Χριστούγεννα; Μα τώρα έχουμε Μάρτιο! Αφού λείπετε τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, πώς είστε σίγουρος για το τι κάνει ο γιος σας όταν εσείς απουσιάζετε;

ΦΡΑΝ: Ξέρω παιδί μου... Άλντο είναι καλό παιδί, πάντα ήταν καλό παιδί. Εμάς πολύ μας βοηθούσε και ποτέ, ποτέ δε έκανε φασαρίες ούτε σχολείο, ούτε γειτονιά, κι ως πείραζαν τα άλλα παιδιά που ήταν Αλβανός.

ΙΡΙΝΑ: Κύριε, εγώ τον μεγάλωσα. Μια μάνα ξέρει καλύτερα το παιδί της από τους άλλους. Ο Άλντο είναι πολύ καλό παιδί. Ήσυχο, φιλότιμο. Και στο σπίτι με βοηθούσε πάντα και στα ψώνια. Και όταν ήμουν πολύ κουρασμένη από τη δουλειά ερχόταν πάντα να με ρωτήσει τι να κάνει για να βοηθήσει.

ΦΡΑΝ: Και όταν δεν έχει σχολείο πάντα βρίσκει κάποια δουλειά και φέρνει χρήματα στο σπίτι γιατί ξέρει ότι δύσκολα τα βγάζουμε πέρα!

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Μάλιστα, μάλιστα! Δεν μου λέτε με ποιους κάνει παρέα ο γιος σας; Ξέρετε τους φίλους του;

ΦΡΑΝ: Δεν έχει πολλούς φίλους. Τα παιδιά δεν έκαναν παρέα. Έχει ένα φίλο, πολύ τον αγαπάει ο Άλντο. Μας έλεγε γι' αυτόν συνέχεια.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Ξέρετε το όνομά του;

ΙΡΙΝΑ: Νίκος Βασδούκης.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Μας τον ανέφερε και ο Άλντο.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Για τα ναρκωτικά δεν ξέρετε τίποτα;

ΦΡΑΝ: Όχι. Τίποτα δεν ξέρω.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Όσο ήσασταν εδώ είδατε ποτέ κάποια περίεργη κίνηση από την πλευρά του γιου σας; Κάτι που να σας ανησύχησε; Να γυρνάει αργά το βράδυ; Να συμπεριφέρεται με νεύρα;

ΦΡΑΝ: Όχι, όχι, ποτέ. Το παιδί καθόταν σπίτι. Φιάβαζε. Μόνο το Σάββατο έβγαινε

και καμιά φορά την Κυριακή πήγαινε να παίξει ποδόσφαιρο άμα έβρισκε παρέα.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Εσείς ως μητέρα είχατε ποτέ παρατηρήσει κάτι που να σας ανησυχεί στο παιδί σας; Κάποια παράξενη ή ανεξήγητη συμπεριφορά ίσως;

ΙΡΙΝΑ: Όχι κάτι παράξενο. Μόνο που στενοχωριόμουν γιατί έμενε πολύ στο σπίτι. Δεν είχε πολλούς φίλους. Μόνο με το Νίκο έκανε παρέα.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Του είχατε δηλαδή εμπιστοσύνη, ακόμη κι όταν τον αφήνατε μόνο για πολύ καιρό;

ΙΡΙΝΑ: Βέβαια. Ήμουν πολύ σίγουρη για το παιδί μου και ξέρω ότι δε θα έκανε ποτέ κάτι που θα μας στενοχωρούσε.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: (στρέφεται στο συνάδελφό του) Νομίζω ότι δεν πρόκειται να βγάλουμε τίποτα άλλο. Ας τους αφήσουμε!

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Συμφωνώ... (προς τους ανακρινόμενους) Μπορείτε να φύγετε.

ΦΡΑΝ & ΙΡΙΝΑ: (σχεδόν ταυτόχρονα) Ο Άλντο; Πού είναι;

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Στο κρατητήριο.

ΙΡΙΝΑ: (με αγωνία) Μπορούμε να τον δούμε; Μπορώ να πάω τώρα;

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: (αφού πρώτα συνεννοείται με ένα νεύμα με το συνάδελφό του) Ναι, μπορείτε να τον δείτε. Μισό λεπτό...

ΣΚΗΝΗ 3η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Νίκος

Μητέρα Νίκου

Η σκηνή διαδραματίζεται στο σπίτι του Νίκου. Η μητέρα του βρίσκεται στο γραφείο της και φαίνεται πολύ απασχολημένη. Μιλάει στο κινητό ενώ παράλληλα σημειώνει κάτι σε μια ατζέντα. Ο Νίκος βγαίνει από το δωμάτιό του και κατευθύνεται προς τη μητέρα του. Εκείνη δείχνει να τον αγνοεί.

ΝΙΚΟΣ: Μαμά...

ΜΗΤΕΡΑ: (δεν απαντάει, είναι απορροφημένη από τη συνομιλία της)... Μάλιστα, κύριε Λουκόπουλε. Καταλαβαίνω. Πρέπει όμως να δείξετε και σεις κατανόηση. Τα ραντεβού έχουν κλειστεί εδώ και καιρό.

ΝΙΚΟΣ: (Περιμένει λίγο και μετά της μιλάει) Μαμά, κάτι ήθελα...

ΜΗΤΕΡΑ: (κλείνει το ακουστικό με το χέρι και γυρνάει θυμωμένη προς το μέρος του) Νίκο, μιλάω! Δεν μπορείς να περιμένεις λίγο;

(Ο Νίκος περιμένει όρθιος μπροστά της να τελειώσει με το τηλεφώνημα).

...Ωραία... να σας βάλω τότε τα Σάββατο το πρωί. Στις δέκα. Είναι καλά; Πολύ ωραία. Τα λέμε το Σάββατο. Αν χρειαστείτε κάτι πάρτε με τηλέφωνο... Γεια σας. (Στρέφεται στο Νίκο). Αμάν, βρε παιδί μου. Δεν μπορείς να μη με διακόπτεις όταν μιλάω στο τηλέφωνο; Αφού βλέπεις ότι έχω δουλειά!

ΝΙΚΟΣ: Και πότε να σου μιλήσω δηλαδή; Αφού λείπεις όλη τη μέρα. Και μόλις γυρίσεις αρχίζεις τα τηλέφωνα... Αίτηση πρέπει να κάνουμε εδώ μέσα για να σου μιλήσουμε.

ΜΗΤΕΡΑ: Δουλεύω Νίκο, δε διασκεδάζω!

ΝΙΚΟΣ: Δουλεύεις, δουλεύεις... δεν κάνεις και τίποτα άλλο!

ΜΗΤΕΡΑ: Είσαι αγάριστος! Για σένα δεν τα κάνω όλα; Για να μη σου λείψει τίποτα... Ρούχα, ηλεκτρονικά, ένα σωρό φροντιστήρια... Δεν κατάλαβα, δηλαδή, έχεις και παράπονο από πάνω;

ΝΙΚΟΣ: Δε σου ζήτησε κανείς να δουλεύεις τόσο. Κι ύστερα, όταν θέλω κάτι δεν μπορώ να σε βρω για να στο ζητήσω...

ΜΗΤΕΡΑ: Θέλω, θέλω, μόνο αυτό ξέρεις να λες. Κι εγώ θέλω ένα σωρό πράγματα αλλά δεν έχω από ποιον να τα ζητήσω, βλέπεις...

ΝΙΚΟΣ: Ρε, μαμά, άκουσέ με μια φορά χωρίς να βάζεις τις φωνές.

ΜΗΤΕΡΑ: Ναι, μάλωσέ μας κι από πάνω! Αλλά ξέρω ποιος φταίει. Ο πατέρας σου που σε έχει κακομάθει για να την πληρώνω εγώ μετά...

ΝΙΚΟΣ: (κάνει μεταβολή εκνευρισμένος μOURMOURίζοντας) Άει παράτα μας, πια! (κλείνεται στο δωμάτιό του, χτυπώντας δυνατά την πόρτα πίσω του).

ΜΗΤΕΡΑ: (δείχνει απορημένη αλλά αμέσως πιάνει το κινητό της και τηλεφωνεί) Ναι, κυρία Τσιάνου; Η Βρανά είμαι, η οδοντίατρος. Υπάρχει κάποια αλλαγή στο ραντεβού σας. Μήπως μπορούμε να το μεταφέρουμε λίγο αργότερα; Ας πούμε στις 9 το βράδυ; Ναι.. μάλιστα... περιμένω...

Σκηνή 4η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Νίκος

Πατέρας Νίκου

Μητέρα Νίκου

Η σκηνή διαδραματίζεται στην τραπεζαρία του σπιτιού της οικογένειας. Είναι Χριστούγεννα. Στο τραπέζι κάθεται ο πατέρας με το γιο ενώ η μητέρα πηγαиноέρχεται στρώνοντας το τραπέζι. Ακούγεται κάποια εκπομπή με χριστουγεννιάτικα τραγούδια.

ΠΑΤΕΡΑΣ: Λοιπόν, πώς πάνε τα μαθήματα; Έχω κάμποσο καιρό να περάσω από το σχολείο σου...

ΝΙΚΟΣ: Καλά... Προχθές μας έδωσε και τα διαγωνίσματα των μαθηματικών. Δεκαέξι πήρα.

ΠΑΤΕΡΑΣ: Και καλό το λες εσύ; Κοίτα να στρωθείς γιατί με αυτούς τους βαθμούς ούτε απέξω απ' το πανεπιστήμιο δεν περνάς!

ΝΙΚΟΣ: (εκνευρισμένος) Καλά, καλά... (Εκείνη τη στιγμή εμφανίζεται και η μητέρα με τα μαχαιροπίρουνα).

ΠΑΤΕΡΑΣ: Τι θα φάμε τελικά, δε μας είπες!

ΜΗΤΕΡΑ: Έχω φτιάξει κοτόπουλο με πατάτες στο φούρνο.

ΠΑΤΕΡΑΣ: Κοτόπουλο;

ΜΗΤΕΡΑ: (εκνευρισμένη) Ναι, γιατί δε σου αρέσει;

ΠΑΤΕΡΑΣ: (φωνάζοντας) Καλά, Χριστουγεννιάτικα δεν μπορούσες να φτιάξεις κανένα καλύτερο φαγητό; Γαλοπούλα τρώει ο κόσμος σήμερα.

ΜΗΤΕΡΑ: (φωνάζει και αυτή) Όχι, δεν μπορούσα! Να την έφτιαχνες εσύ αν ήθελες. Δε φτάνει που δουλεύω τόσες ώρες το χριστουγεννιάτικο μενού μας έλειπε! Ξέρεις πόση ώρα θέλει να ψηθεί η γαλοπούλα;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Δε με ενδιαφέρει. Θα μπορούσες μία φορά να κάτσεις σπίτι και να ετοιμάσεις κάτι καλύτερο για την οικογένειά σου, μέρα που είναι!

ΜΗΤΕΡΑ: Α, ναι; Όπως κάθεσαι εσύ ας πούμε; Πόσο καιρό έχει να σε δει το σπίτι σου; Όλο επιχειρηματικά ταξίδια και meeting! Αν δε δούλευα κι εγώ να δω ποιος θα νοιαζόταν για τα έξοδα που τρέχουν. Ξέρεις πόσο θέλει ο Νίκος στα φροντιστήρια κάθε μήνα; (Οι τόνοι έχουν αρχίσει να ανεβαίνουν και ο Νίκος φαίνεται να δυσανασχετεί. Τελικά μιλάει...)

ΝΙΚΟΣ: Σταματήστε, επιτέλους. Δεν μπορούμε να φάμε μια φορά όλοι μαζί χωρίς φωνές και καυγάδες;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Τέλος πάντων, δεν το συνεχίζω μέρα που είναι. Για χάρη του παιδιού, να ξέρεις...

ΜΗΤΕΡΑ: Καλά, ας φάμε. (Επικρατεί μια αμήχανη σιωπή, ενώ η ατμόσφαιρα είναι ακόμη τεταμένη).

ΜΗΤΕΡΑ: (στρεφόμενη προς το Νίκο) Βρε Νίκο, καιρό ήθελα να σε ρωτήσω και όλο το ξεχνάω. Εκείνος ο φίλος σου ο Άλντο τι κάνει;

ΝΙΚΟΣ: Καλά είναι. Οι γονείς του λείπουν πάλι. Πάνε να μαζέψουν ελιές γιατί εδώ δεν έβρισκαν δουλειά και έτσι είναι μόνος του. Μόνο για τα Χριστούγεννα θα ερχόντουσαν, για δυο μέρες.

ΠΑΤΕΡΑΣ: Νίκο, σου έχω πει τη γνώμη μου γι' αυτό το παιδί. Δε μου αρέσει να έχεις κολλητό σου ένα Αλβανό. Φαντάζομαι τι σόι μαθητής θα είναι!

ΝΙΚΟΣ: Έχεις άδικο. Είναι πολύ καλός μαθητής... και είναι φίλος μου!

ΜΗΤΕΡΑ: (προς τον πατέρα) Αυτό σε πείραξε τώρα; Δεν έχεις ιδέα τι κάνει ο γιος σου και πώς περνάει το χρόνο του, όλο λείπεις και θυμάσαι μια φορά το χρόνο να του λες ποιον θα κάνει παρέα και ποιον όχι;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Κι εσύ δεν είσαι καλύτερη! Στο ιατρείο σου ξημεροβραδιάζεσαι. Μη μας το παίζεις τώρα στοργική μάνα! (Η κατάσταση εκτραχύνεται. Η μητέρα θυμώνει και αρχίζει να φωνάζει).

ΜΗΤΕΡΑ: Πάντως καλύτερη είμαι από σένα, που φεύγεις και δε μας δίνεις αναφορά. Ή μήπως νομίζεις δεν καταλαβαίνω τι γίνεται;

(Ο Νίκος σηκώνεται θυμωμένος και πικραμένος, ρίχνει την καρέκλα του κάτω με νεύρα και χωρίς να πει κουβέντα κλείνεται στο δωμάτιό του).

ΠΑΤΕΡΑΣ: Ορίστε! Τι κατάλαβες τώρα; Όλα τα διαλύεις με τη γκρίνια σου...

ΜΗΤΕΡΑ: Ας ήσουν εντάξει απέναντί μας για να μην γκρινιάζω.

(Ο πατέρας σηκώνεται εκνευρισμένος, χτυπάει το χέρι του στο τραπέζι και μετά φεύγει βρίζοντας. Η μητέρα του φωνάζει «Πού πας;» χωρίς να πάρει απάντηση. Σηκώνεται εκνευρισμένη και αρχίζει να μαζεύει τα πιάτα. Σταματάει και κοιτάει έξω. Φαίνεται δυστυχισμένη)

Σκηνή 5η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Άλντο

Πατέρας Άλντο (Φραν)

Μητέρα Άλντο (Ιρίνα)

Η σκηνή διαδραματίζεται στο σπίτι του Άλντο. Υπάρχει φτωχική Χριστουγεννιάτικη διακόσμηση. Ο πατέρας (Φραν) κάθεται στον καναπέ και διαβάζει εφημερίδα, πίνοντας καφέ. Μπαίνει η μητέρα (Ιρίνα) και κάθεται με μια κούπα στο τραπέζι.

ΙΡΙΝΑ: Καλημέρα!

ΦΡΑΝ: Καλημέρα...

ΙΡΙΝΑ: Τι διαβάζεις εκεί;

ΦΡΑΝ: Τίποτα... Αθλητικά.

ΙΡΙΝΑ: Κλείσε την εφημερίδα! Θέλω να μιλήσουμε.

ΦΡΑΝ: Τι θες, βρε γυναίκα, πρωί πρωί;

ΙΡΙΝΑ: Φραν, κάτι πρέπει να κάνουμε! Δεν μπορώ να σκέφτομαι πως το παιδί είναι μόνο του συνέχεια! Τι θα γίνει του χρόνου που θα πάει στην τρίτη και θα έχει ακόμη πιο πολύ διάβασμα; Εγώ λέω να ψάξουμε πάλι εδώ για δουλειά. Κάτι θα βρεθεί. Η Άννα μου έλεγε προχθές για μια κυρία..

ΦΡΑΝ: Πώς να έρθουμε; Αφού δουλειά μας είναι σε επαρχία!

ΙΡΙΝΑ: Να βρούμε κάτι εδώ. Κάτι θα υπάρχει για δουλειά και στην Αθήνα. Να το ψάξουμε.

ΦΡΑΝ: Έχω σκεφτεί κάτι βρε γυναίκα αλλά θέλει λεφτά... Εδώ, στη γειτονιά δεν υπάρχει μακαλάικο ούτε σούπερ μάρκετ. Μπορούσαμε να φτιάξουμε ένα μικρό μαγαζάκι, σαν του Αρσέν, του κουνιάδου μου. Θα μας πει αυτός τι να κάνουμε. Αλλά πρέπει να πάρουμε δάνειο. Να ψάξουμε και καμιά δουλίτσα για σένα...

ΙΡΙΝΑ: Να προσπαθήσουμε, αν τα λεφτά δεν είναι πολλά. Καλύτερα να είμαστε εδώ.

ΦΡΑΝ: Αν πάει καλά μαγαζί, μετά σχολείο και ο Άλντο θα έχει δική του δουλειά.

ΙΡΙΝΑ: Να πάρεις τηλέφωνο τον Αρσέν... (τη διακόπτει ο Άλντο που μπαίνει μέσα αγουροξυπνημένος)

ΑΛΝΤΟ: Καλημέρα! (κάθεται κι αυτός στο τραπέζι, κοντά στη μητέρα του)

ΦΡΑΝ: Καλημέρα...

ΙΡΙΝΑ: Καλημέρα. Να σου φέρω κάτι για πρωινό;

ΦΡΑΝ: Άντε, βρε γυναίκα. Φέρε παιδί λίγο γάλα. Θες τίποτα να φας αγόρι μου;

ΑΛΝΤΟ: Όχι, μόνο γάλα. (Η Ιρίνα φεύγει)

ΦΡΑΝ: Για λέγε λοιπόν Άλντο! Πώς τα πας εδώ;

ΑΛΝΤΟ: Καλά, βρε πατέρα. Ξέρεις, με το σχολείο, μετά εδώ στο σπίτι, τα συνηθισμένα!

ΦΡΑΝ: Πώς πάει σχολείο;

ΑΛΝΤΟ: Πολύ καλά... Νομίζω θα καταφέρω το 18 στο τετράμηνο! Έχω γράψει καλά σε όλα τα διαγωνίσματα.

ΦΡΑΝ: Μπράβο, μπράβο! Εμένα όμως με νοιάζει πιο πολύ να είσαι καλό παιδί. Αυτό είναι το σπουδαίο, Άλντο!

ΑΛΝΤΟ: Γιατί, ρε μπαμπά; Τα γράμματα, οι σπουδές δεν είναι;

ΦΡΑΝ: Ε, είναι κι αυτό... Ξέρεις, Άλντο, πριν μίλαγα με μαμά σου και λέγαμε να βρούμε τρόπο να έρθουμε εδώ, μαζί σου.

ΑΛΝΤΟ: Και από δουλειά; Έχεις βρει τίποτα;

ΦΡΑΝ: Λέγαμε να ανοίξουμε ένα μαγαζάκι εδώ στη γειτονιά, σαν τον Αρσέν, το θείο...

ΑΛΝΤΟ: Τι μαγαζάκι βρε πατέρα; Με τι λεφτά;

ΦΡΑΝ: Έχω λίγα λεφτά, θα ψάξουμε και για δάνειο. Κι έτσι θα έχεις δουλειά όταν τελειώσεις με σχολείο.

ΑΛΝΤΟ: Εγώ πατέρα έχω σκοπό να σπουδάσω.

ΦΡΑΝ: Οι σπουδές θέλουν λεφτά! Πού να τα βρούμε; Δε βλέπεις πόσο δύσκολα πληρώνουμε το φροντιστήριό σου;

ΑΛΝΤΟ: Θα βοηθήσω κι εγώ. Θα δουλέψω, θα κουραστώ αλλά τις σπουδές δεν τις αφήνω, να το ξέρεις!

ΦΡΑΝ: Εμείς φτωχοί άνθρωποι, Άλντο! Δεν είμαστε για τέτοια...

ΑΛΝΤΟ: (εκνευρισμένος) Και τι θα γίνει δηλαδή; Ξέρεις ότι στο σχολείο όλοι μου λένε να σπουδάσω. Είμαι καλός σου λέω... (εκείνη τη στιγμή μπαίνει και η Ιρίνα με ένα φλιτζάνι στο χέρι)

ΙΡΙΝΑ: Τι έγινε; Τι λέτε;

ΦΡΑΝ: Εδώ γιος σου έχει λέει σχέδια να σπουδάσει... Δε θέλει μαγαζί. Αλλά ξεχνάει εμείς λεφτά δεν έχουμε!

ΙΡΙΝΑ: Δίκιο έχει, Φραν! Αφού είναι καλός στο σχολείο. Γιατί να μη συνεχίσει; Να μείνει αγράμματος, σαν εμάς για να δουλεύει μια ζωή σαν το χαμάλη;

ΦΡΑΝ: Εσύ πάντα με το μέρος του. Ο Άλντο μόνο έχει δίκιο!

ΑΛΝΤΟ: Αν τα πάω καλά με τα μαθήματα μπορεί να πάρω και υποτροφία.

ΦΡΑΝ: Υποτροφία; Τι είναι αυτό;

ΑΛΝΤΟ: Όταν είσαι πολύ καλός φοιτητής, το κράτος σου δίνει τα λεφτά για να σπουδάσεις. Ένα επίδομα ας πούμε. Θα το παλέψω. Θέλω να δείξω σε όλους την αξία μου, σε όλους αυτούς που με κοροϊδεύουν και μου γυρνάνε την πλάτη!

ΜΗΤΕΡΑ: Θα τα καταφέρει, ξέρει εκείνος... κι εμείς να βρούμε άλλη δουλειά, εδώ...

ΦΡΑΝ: (φανερά εκνευρισμένος) Ωχ, παρατάτε με! Ας πάει τρίτη και θα δούμε... (γυρνάει στην εφημερίδα του).

ΣΚΗΝΗ 6η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Πατέρας Νίκου

Νατάσσα

Η σκηνή διαδραματίζεται στο διαμέρισμα της Νατάσσας. Η Νατάσσα, που είναι από τη Ρωσία, είναι η ερωμένη του πατέρα του Νίκου ο οποίος τη φροντίζει οικονομικά. Εδώ η διακόσμηση είναι απλή και φανερώνει τη διαφορά κουλτούρας (ίσως κάποια ενθύμια από την πατρίδα της διακοσμούν το δωμάτιο). Η Νατάσσα βρίσκεται στη μια γωνιά του δωματίου και σιδερώνει ρούχα σε μια σιδερώστρα. Φαίνεται κακόκεφη. (Ενώ η Νατάσσα σιδερώνει μπαίνει μέσα ο Π.Ν. και σκύβει να τη φιλήσει αλλά εκείνη τραβιέται.)

ΠΑΤΕΡΑΣ ΝΙΚΟΥ: Γεια σου, αγάπη μου...

ΝΑΤΑΣΣΑ: (κακόκεφα) Γεια σου!

Π.Ν.: (κοιτώντας την διερευνητικά) Τι έχεις κορίτσι μου; (κάθεται σε μια καρέκλα δίπλα σε τραπεζάκι πάνω στο οποίο βρίσκεται ένα ραδιόφωνο που παίζει μουσική)

ΝΑΤΑΣΣΑ: Τίποτα, τίποτα δεν έχω...

Π.Ν.: Μα εσύ δε φαίνεσαι καλά! Έκλαιγεις;

(η Νατάσσα γνέφει αρνητικά)

Έλα, πες μου τι συμβαίνει...

ΝΑΤΑΣΣΑ: Τι έχω; Δεν ξέρεις εσύ τι έχω; Τέτοια μέρα, Χριστούγεννα, όλοι με οικογένεια δική τους, εγώ μόνη, όλο μόνη! Και εσύ Μάνος όλο λείπεις...

Π.Ν.: Έχεις δίκιο βρε αγάπη μου, αλλά δεν μπορεί να γίνει αλλιώς. Ξέρεις γιατί... είμαι ακόμη παντρεμένος, δεν μπορώ να φεύγω τέτοιες μέρες από το σπίτι. Είναι και το παιδί. Μεγάλωσε πια, καταλαβαίνει. Νιώθω άσχημα... Καταλαβαίνεις, έτσι δεν είναι;

ΝΑΤΑΣΣΑ: (ειρωνικά) Νατάσσα πάντα καταλαβαίνει! Εμένα ποιος καταλαβαίνει; Μακριά από πατρίδα, μακριά από γονείς μου... τι κάνω εδώ; Περιμένω και περιμένω εσένα, Μάνος. Μέχρι πότε;

Π.Ν.: Τα έχουμε πει αυτά τόσες φορές. Πρέπει να κάνεις υπομονή. Έχω πάρει τις αποφάσεις μου. Περιμένω να τελειώσει το παιδί το σχολείο. Ένα δυο χρόνια του μείνανε. Το ξέρεις, δε με νοιάζει για τη γυναίκα μου αλλά...

ΝΑΤΑΣΣΑ: (τον διακόπτει θυμωμένη ακουμπώντας το σίδερο κάτω) Γυναίκα σου; Ακόμη αυτή λες γυναίκα σου! Εγώ τι είμαι;

Π.Ν.: (κι αυτός θυμωμένος) Αμάν πια! Μη με πιέζεις άλλο... Στο σπίτι καυγάδες, εδώ τα ίδια, δεν αντέχω άλλο...

(Σηκώνεται, γυρνάει την πλάτη του και χτυπάει μια γροθιά στον τοίχο. Πέφτει βαριά σιωπή ανάμεσά τους. Από το ραδιόφωνο ακούγεται το τραγούδι «Οι γερανοί», που είναι ρώσικο.)

ΝΑΤΑΣΣΑ: (μελαγχολικά) Αυτό τραγούδι μου θυμίζει σπίτι μου. Μου λείπει... και οι γονείς και τα αδέρφια, όλοι μου λείπουν, πολύ! (αφήνει το σιδέρωμα και κάθεται στο τραπέζι σκυμμένη).

Π.Ν.: (Γυρίζει και την κοιτάει με τρυφερότητα, την πλησιάζει και της χαϊδεύει το κεφάλι) Μην ανησυχείς κορίτσι μου, όλα θα φτιάξουν... αλήθεια, όλα θα φτιάξουν!

ΣΚΗΝΗ 6η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Καθηγήτρια

Μητέρα Νίκου

Πατέρας Νίκου

Η σκηνή διαδραματίζεται στο γραφείο των καθηγητών του σχολείου (στο οποίο φοιτούν ο Νίκος και ο Άλντο). Η καθηγήτρια του τμήματος έχοντας ανησυχήσει για την χαμηλή σχολική επίδοση του Νίκου αλλά και για την παράξενη συμπεριφορά του έχει καλέσει τους γονείς του για να τους ενημερώσει. Η καθηγήτρια σκυμμένη στο γραφείο της διορθώνει γραπτά. Χτυπάει η πόρτα και μπαίνει ο πατέρας του Νίκου.

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Καλημέρα σας!

ΠΑΤΕΡΑΣ ΝΙΚΟΥ.: Καλημέρα. Βασδούκης λέγομαι. Είμαι ο πατέρας του Νίκου .

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Α, μάλιστα! Τι κάνετε;

Π.Ν.: Μια χαρά. Δε σας κρύβω βέβαια ότι ανησύχησα από τις επίμονες κλήσεις του σχολείου για να σας συναντήσω.

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Θα σας εξηγήσω. Έχω καλέσει και τη σύζυγό σας...

Π.Ν.: (διακόπτοντάς την) ... την πρώην σύζυγό μου... και όπως πάντα έχει βέβαια αργήσει (ειρωνικά).

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Να περιμένουμε λίγο; Όπως καταλαβαίνετε αφορά το Νίκο... (εκείνη τη στιγμή μπαίνει μέσα και η μητέρα του Νίκου) Α, να ήρθε και... η πρώην σύζυγός σας!

ΜΗΤΕΡΑ ΝΙΚΟΥ: (Μιλώντας στο κινητό της) Ναι, ναι... Θα σας δω την Τετάρτη

λοιπόν! Γεια σας. (κλείνει το κινητό και δίνει το χέρι στην καθηγήτρια). Χαίρετε! Είμαι η μαμά του Νίκου...

(Ο πατέρας του Νίκου ξεφυσάει λέγοντας «επιτέλους!»)

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Παρακαλώ, καθίστε. Κοιτάζετε, όπως έλεγα και στον κ. Βασδούκη, σας κάλεσα γιατί τόσο εγώ όσο και οι συνάδελφοί μου έχουμε ανησυχήσει τελευταία με τη συμπεριφορά του Νίκου.

Μ. Ν.: Τι εννοείτε;

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Η επίδοση του έχει πέσει κατακόρυφα το τελευταίο διάστημα. Έρχεται συνεχώς αδιάβαστος ενώ μέσα στην τάξη είναι μονίμως αφηρημένος! Επειδή ξέρω το Νίκο από καιρό, τον είχα και πέρυσι μαθητή, εκπλήσσομαι από την εικόνα του. Φαίνεται σαν να τον απασχολεί συνέχεια κάτι.

Μ. Ν.: Κοιτάζετε, δεν ξέρω αν έχετε ενημερωθεί αλλά πριν 4 μήνες εγώ και ο πατέρας του Νίκου χωρίσαμε. Είναι φυσικό αυτό να έφερε κάποια αναστάτωση στη ζωή του. Είναι και η εφηβεία στη μέση, δε θέλει και πολύ...

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Ακούστε, κυρία...

Μ. Ν.: ...Βρανά.

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ...κυρία Βρανά. Δε μιλάμε για μια απλή αναστάτωση. Το παιδί πραγματικά δε φαίνεται καλά. Στο σπίτι εσείς πώς τον βλέπετε;

Π. Ν.: Το θέμα είναι ότι η μητέρα του δε βρίσκεται ποτέ στο σπίτι. Αυτό είναι και το πρόβλημα!

Μ. Ν.: (κοιτώντας τον εκνευρισμένη και υψώνοντας τον τόνο της φωνής της) Ενώ ο πατέρας του... πότε ήσουν σπίτι, μου λες;

Π. Ν.: Ηρέμησε, σε παρακαλώ! Δε θα τσακωθούμε μπροστά σε ξένο άνθρωπο...

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Ακούστε, δε θέλω να επέμβω στα οικογενειακά σας αλλά σας λέω ότι ο Νίκος στα αλήθεια αντιμετωπίζει κάτι πολύ δύσκολο... 4ε σας έχει πει τίποτα, δεν έχετε αντιληφθεί εσείς κάτι περίεργο;

Μ. Ν.: Ο Νίκος πάντα ήταν κλειστός χαρακτήρας και τώρα που μεγάλωσε ακόμα περισσότερο. Δεν θέλω να τον πιέζω για να μου μιλάει. Είναι πια μεγάλο παιδί. Άλλωστε, μετά το διαζύγιο και οι δικές μου υποχρεώσεις αυξήθηκαν κατά πολύ. Πολλές φορές γυρνάω αργά και δεν προλαβαίνω να τον δω.

Π. Ν.: Και μένα έχει μαλλιάσει η γλώσσα μου να του τα λέω. Το έχω καταλάβει ότι τελευταία τεμπελιάζει. Αλλά ξέρετε πως είναι οι έφηβοι. Δε σηκώνουν κουβέντα!

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Μα δεν πρόκειται μόνο για τα μαθήματα. Εδώ φαίνεται ότι τον απασχολεί κάτι!

M. N.: (δείχνει να εκνευρίζεται) Ακούστε κυρία...

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Παράσχου...

M. N.: ... κυρία Παράσχου... όλη η οικογένεια περνάει δύσκολες στιγμές. Ο Νίκος είναι μεγάλος πια, νομίζω ότι μπορεί μια χαρά να αντιμετωπίσει την κατάσταση. Άλλωστε, γι' αυτό δουλεύω τόσο σκληρά, για να μην του λείπει τίποτα. (χτυπάει το κινητό της και απαντάει βιαστικά) Ναι; Μάλιστα. Δεν μπορώ να σας μιλήσω τώρα. Θα σας πάρω εγώ σε πέντε λεπτά... (στρέφεται στην καθηγήτρια) Έχετε κάτι άλλο να μας πείτε;

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Δε θέλω να φανώ αδιάκριτη αλλά μήπως κάποιος ειδικός θα μπορούσε να βοηθήσει; Όπως είπατε πρόκειται για οικογενειακή κρίση... Υπάρχει κάποια υπηρεσία που θα μπορούσαμε να σας παραπέμψουμε.

M. N.: (μισοσηκώνεται δείχνοντας ότι βιάζεται να φύγει) Νομίζω ότι μπορώ να τα χειριστώ μόνη μου με το παιδί μου. Θα κάνω μια κουβέντα μαζί του. Αν προκύψει κάτι σοβαρότερο παρακαλώ ενημερώστε με. Ορίστε, σας αφήνω και την κάρτα μου με το κινητό μου. Με συγχωρείτε αλλά βιάζομαι πραγματικά πάρα πολύ (δίνει το χέρι της στην καθηγήτρια).

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Μάλιστα. Καταλαβαίνω. Λοιπόν, να μη σας κρατάω. Θα τα ξαναπούμε...

M. N.: Γεια σας.

Π. N.: Ξέρετε, για να είμαι ειλικρινής δεν πολυπιστεύω σε αυτά. Ο Νίκος σίγουρα πληγώθηκε αλλά μετά από λίγο καιρό θα τα έχει ξεχάσει όλα. Έτσι, γίνεται με τους νέους... Λίγο η παρέα τους, οι φίλοι τους, καμιά κοπελίτσα και όλα θα περάσουν!

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Τουλάχιστον να είμαστε σε επαφή. Νομίζω ότι η συνεργασία μας θα βοηθήσει το παιδί.

Π. N.: Ασφαλώς! Τα τηλέφωνα μου τα έχετε. Μερικές φορές λείπω εκτός Αθηνών λόγω της επιχείρησής μου και είναι λίγο δύσκολο να με βρείτε. Μπορείτε όμως να αφήσετε μήνυμα στη γραμματέα μου αν χρειαστεί. (Σηκώνεται και τείνει το χέρι του). Λοιπόν, σας ευχαριστώ για την ενημέρωση. Θα τα ξαναπούμε...

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Οποσδήποτε, κύριε Βασδούκη! Γεια σας...

(καθώς αυτός φεύγει η καθηγήτρια κουνάει το κεφάλι της απογοητευμένη).

ΣΚΗΝΗ 7η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ανακριτής Α

Ανακριτής Β

Νίκος

Η σκηνή διαδραματίζεται στο ανακριτικό γραφείο. Έχει κληθεί να καταθέσει ως μάρτυρας ο Νίκος, εφόσον είναι ο στενότερος φίλος του κατηγορούμενου Άλντο. Ο Νίκος κάθεται απέναντι από τους ανακριτές με σκυμμένο το κεφάλι. 4ε φαίνεται να νιώθει άνετα.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Λοιπόν, Νίκο, ξέρεις γιατί κατηγορείται ο φίλος σου;

ΝΙΚΟΣ: Μέσες άκρες, κάτι μου είπανε στο σχολείο...

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Ο φιλαράκος σου κατηγορείται για χρήση και διακίνηση ναρκωτικών. Βρέθηκε μεγάλη ποσότητα χασίς στο σπίτι του. Για πες μας, εσύ τι ξέρεις γι' αυτό;

ΝΙΚΟΣ: Τίποτα, δεν έχω ιδέα.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Πόσο καιρό τον ξέρεις τον Άλντο;

ΝΙΚΟΣ: (κομπιάζοντας) Ε, χρόνια... Απ' το δημοτικό είμαστε φίλοι.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Και είστε καλοί φίλοι;

ΝΙΚΟΣ: Ναι, βέβαια! Είναι κολλητός μου...

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Αυτό σημαίνει ότι πήγαινες και σπίτι του, έτσι δεν είναι;

ΝΙΚΟΣ: (κάπως ταραγμένος) Ναι, πήγαινα καμιά φορά.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Άρα, κάτι θα πήρε το μάτι σου. Έλα, αγόρι μου! Μη φοβάσαι να μας πεις τι ξέρεις...

ΝΙΚΟΣ: Αλήθεια σας λέω! Δεν ξέρω τίποτα. Δεν είχα δει τίποτα, ποτέ!

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Μη νομίζεις ότι έτσι θα τον καλύψεις... Έτσι και αλλιώς τα πειστήρια υπάρχουν. Ο φίλος σου την έχει άσχημα... Κοίτα να μας πεις τη ξέρεις, μη βρεις κι εσύ τον μπελά σου!

ΝΙΚΟΣ: Δεν προσπαθώ να καλύψω κανένα! Δεν ξέρω τίποτα σας λέω!

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Δηλαδή δε σου είχε πει τίποτα για αυτό; Δεν τον είχες δει ποτέ να κάνει χρήση; Κανένα τσιγάρο ας πούμε;

ΝΙΚΟΣ: (σκύβει ακόμη πιο πολύ το κεφάλι) Όχι, ποτέ...

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Κοίτα, παιδί μου, ο Άλντο θα φάει πολλά χρόνια στη φυλακή. Δε θα τον γλιτώσεις έτσι. Πες μας την αλήθεια για να μην μπλέξεις κι από πάνω! Τον έχεις δει να κάνει χρήση;

ΝΙΚΟΣ: (φανερά ταραγμένος) Όχι, όχι...

[ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΑΥΤΟ ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΝΑ ΦΛΑΣ ΜΠΑΚ, ΜΕ ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΗ ΣΚΗΝΗ ΚΑΙ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ.]

Βλέπουμε τους δύο φίλους πάνω στη σκηνή, να πίνουν καφέ και να μιλάνε.

ΑΛΝΤΟ: Άσε, ρε. Ήρθαν οι δικοί μου προχθές για να κάνουμε μαζί Χριστούγεννα και με τσάτισε ο πατέρας μου. Θέλει λέει να ανοίξει ένα μαγαζάκι για να μου το αφήσει κληρονομιά!

ΝΙΚΟΣ: Με τι λεφτά;

ΑΛΝΤΟ: Αυτό του είπα κι εγώ. Άσε που θέλει να με μπλέξει εκεί και να μη σπουδάσω. Οι σπουδές λέει δεν είναι για τους φτωχούς.

ΝΙΚΟΣ: Η μάνα σου τι λέει;

ΑΛΝΤΟ: Ε, αυτή συνήθως με υποστηρίζει. Όχι πως καταλαβαίνει κιόλας! Εσύ, τι λέει;

ΝΙΚΟΣ: Χάλια! Περάσαμε κάτι Χριστούγεννα... Τσακωθήκανε πάλι. Πού να στα λέω! Δεν τους βλέπω καλά.

ΑΛΝΤΟ: Λες να πάνε για διαζύγιο;

ΝΙΚΟΣ: Σίγουρα! Και να σου πω... καλύτερα. Απ' το να σκοτώνονται κάθε μέρα...

ΑΛΝΤΟ: Όχι, ρε! Είμαστε 16 χρονών, στην καλύτερη ηλικία και καλά, και είμαστε βουτηγμένοι στα προβλήματα! Ζωή είναι αυτή; (εκείνη ακριβώς τη στιγμή ο Νίκος βγάζει ένα στριφτό τσιγάρο και το ανάβει. Ο Άλντο τον κοιτάει με έκπληξη). Τι έγινε, ρε; Από πότε άρχισες το κάπνισμα;

ΝΙΚΟΣ: Δεν είναι κανονικό τσιγάρο. Ξέρεις...

ΑΛΝΤΟ: Για πες...

ΝΙΚΟΣ: Να, μωρέ, προχθές είχα βγει με τον Κώστα, ξέρεις τον αδελφό του Αργύρη.

ΑΛΝΤΟ: (ειρωνικά) Με ωραία άτομα κάνεις παρέα!

ΝΙΚΟΣ: Τέλος πάντων! Αυτός μου έδωσε και να σου πω μου φάνηκε μια χαρά. Θεες;

ΑΛΝΤΟ: (επιφυλακτικά) Ξέρω εγώ; Άσε, μη με μπλέκεις καλύτερα!

ΝΙΚΟΣ: Έλα, ρε! Τι φοβάσαι; (του το δίνει και ο Άλντο τραβάει ένα δυο ρουφηξιές αλλά πνίγεται)

Πώς σου φαίνεται;

ΑΛΝΤΟ: Τι να σου πω; (τραβάει άλλη μια ρουφηξιά και περνάνε μερικές στιγμές)

Με ζάλισε! Πλάκα έχει...

ΝΙΚΟΣ: Είδες, που σου λέω; Μια χαρά είναι το τσιγαράκι...

ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ ΤΟ ΦΛΑΣ ΜΠΑΚ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΑ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΣΗΣ. Ο ΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΚΥΜΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΚΡΙΤΕΣ ΑΠΟ ΠΑΝΩ ΤΟΥ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΝΑ ΤΟΝ ΠΙΕΖΟΥΝ.]

ΝΙΚΟΣ: (απελπισμένα) Σταματήστε! Θέλω να σας πω κάτι!

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Άντε μπράβο αγόρι μου! Αυτό περιμένουμε τόση ώρα...

ΝΙΚΟΣ: Εγώ έβαλα το χασίς στο σπίτι του Άλντο. Το πακέτο που βρήκατε ήταν δικό μου...

(Οι ανακριτές κοιτάνε απορημένοι)

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: Τι λες παιδί μου; Δεν είναι αυτός τρόπος να βοηθήσεις το φίλο σου! Πρόσεξε τι λες!

ΝΙΚΟΣ: Σας λέω την αλήθεια. Εγώ φταίω!

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Πώς, γιατί το έκανες;

ΝΙΚΟΣ: Το ξέρω, ήταν λάθος μου αλλά δε φανταζόμουν ποτέ ότι θα το έβρισκαν στο σπίτι του Άλντο. Γι' αυτό ακριβώς το έκρυψα εκεί.

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Α: Είσαι σίγουρος γι' αυτά που καταθέτεις; Συνειδητοποιείς ότι θα βρεθείς εσύ στη θέση του κατηγορούμενου;

ΝΙΚΟΣ: Μα εγώ φταίω! Όχι ο Άλντο...

ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Β: (πλησιάζει το Νίκο και τον ακουμπάει στον ώμο) Αν είναι αλήθεια αυτό που λες πρέπει να μιλήσεις στους γονείς σου και να βρείτε ένα καλό δικηγόρο!

ΣΚΗΝΗ 8η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Πατέρας Νίκου

Μητέρα Νίκου

Νίκος

Η σκηνή διαδραματίζεται στο χώρο της φυλακής. Στη μια πλευρά βρίσκεται ξαπλωμένος ο Νίκος πάνω σ' ένα στρώμα. Στην άλλη πλευρά βρίσκεται ένα τραπέζι

με δύο καρτέκλες από κάθε πλευρά. Ακούγεται μια φωνή από μεγάφωνο: «Βασδούκης, επισκεπτήριο! Οι γονείς σου.» Ο Νίκος σηκώνεται και πλησιάζει στο τραπέζι ενώ την ίδια στιγμή εμφανίζονται οι γονείς του. Η μητέρα του κρατάει ένα πακέτο στα χέρια της και τρέχει να τον αγκαλιάσει.

ΜΗΤΕΡΑ ΝΙΚΟΥ: Νίκο μου, τι κάνεις;

ΝΙΚΟΣ: Καλά, καλά...

(πλησιάζει και ο πατέρας του που επίσης τον αγκαλιάζει)

ΠΑΤΕΡΑΣ ΝΙΚΟΥ: Γεια σου, παιδί μου!

(Κάθονται όλοι, ο Νίκος απέναντι από τους γονείς του. Η μητέρα του τού κρατάει τα χέρια και τον κοιτάει)

Μ.Ν.: Τι κάνεις, παιδί μου; Πώς είναι εδώ τα πράγματα; Τρως τίποτα;

ΝΙΚΟΣ: Εντάξει, δεν είναι και χάλια το φαγητό.

Μ.Ν.: Σου έφερα κάποια φαγώσιμα, είναι στον έλεγχο. Εδώ σου έχω μερικά ρούχα, φόρμες να αλλάζεις. (του δίνει το πακέτο)

ΝΙΚΟΣ: Ευχαριστώ μαμά!

Π.Ν.: Με ποιον είσαι στο κελί;

ΝΙΚΟΣ: Μ' έναν τύπο από την Καλαμάτα. Βαγγέλη τον λένε. Εντάξει φαίνεται.

Π.Ν.: Να προσέχεις αγόρι μου. Τα πράγματα εδώ μέσα είναι περίεργα.

Μ.Ν.: Νίκο ήρθαμε να σε δούμε και να σου ζητήσουμε συγγνώμη παιδί μου...

ΝΙΚΟΣ: (τη διακόπτει, έτοιμος να βάλει τα κλάματα) Εσείς; Εγώ πρέπει να ζητήσω συγγνώμη έτσι όπως τα έκανα και σας έμπλεξα όλους!

Π.Ν.: Όχι, Νίκο. Δε φταις εσύ παιδί μου, δε φταις εσύ. Δικά μας λάθη πληρώνεις.

Μ.Ν.: Έχει δίκιο ο μπαμπάς σου. Εσύ προσπάθησες να μας μιλήσεις αλλά εμείς δεν ακούγαμε! Κοίτα, να ξέρεις ότι από δω και πέρα θα είμαστε ενωμένοι και θα το παλέψουμε μαζί. Δεν έχει σημασία που δεν είμαστε μαζί με τον μπαμπά σου. Για σένα θα είμαστε πάντα κοντά, να είσαι σίγουρος!

ΝΙΚΟΣ: (κρύβει το πρόσωπο μέσα στα χέρια του, φαίνεται να κλαίει) Πώς τα έκανα έτσι; Τι θα γίνει τώρα;

Π.Ν.: (σηκώνεται και πηγαίνει κοντά του αγκαλιάζοντάς τον) Μη φοβάσαι παιδί μου! Θα βρούμε τους καλύτερους δικηγόρους! Θα σε βγάλουμε από δω και μετά όλα θα είναι ευκολότερα. Θα δεις...

ΣΚΗΝΗ 9η

ΠΡΟΣΩΠΑ

Άλντο

Νίκος

Τα δύο παιδιά συνυπάρχουν στη σκηνή χωρίς να είναι ξεκάθαρος ο χώρος και ο χρόνος. Στη μια πλευρά βρίσκεται ο Νίκος που είναι πάλι καθισμένος πάνω στο στρώμα. Έχει διπλωμένα τα γόνατα και γράφει ένα γράμμα. Στην άλλη άκρη βρίσκεται ο Άλντο καθισμένος ανάποδα σε μια καρέκλα διαβάζοντας ένα γράμμα (αυτό που του στέλνει ο Νίκος). Κρατάει το φάκελο. Μαγνητοφωνημένη ή και ζωντανά ακούγεται η φωνή του Νίκου να διαβάζει.

Φίλε μου Άλντο, σου γράφω αυτό το γράμμα για να σου ζητήσω μια συγγνώμη. Ξέρω, ίσως νιώθεις πως σε πρόδωσα και έχεις δίκιο. Να ξέρεις πως έχω στ' αλήθεια μετανιώσει, πίστεψέ με... Μαζί με το γράμμα σου στέλνω μια παλιά φωτογραφία από κάποια εκδρομή. Ίσως σε κάνει να θυμηθείς τις καλές στιγμές της φιλίας μας που για μένα είναι σημαντικές.

Περιμένω πως κάποια μέρα θα ανταμώσουμε ξανά.

Νίκος

Ο Άλντο σηκώνεται από την καρέκλα, βγάζει τη φωτογραφία από το φάκελο και κάνει να τη σκίσει αλλά μετανιώνει. Χτυπάει τη γροθιά του στον τοίχο και στρέφεται προς την πλευρά του Νίκου. Ο Νίκος σηκώνεται από το στρώμα. Στον τοίχο προβάλλει σε διαφάνεια η φωτογραφία των δύο φίλων από τα παλιά ενώ ακούγεται το τραγούδι των Linkin Park, "What I've done". Οι δύο φίλοι πλησιάζουν ο ένας τον άλλον και κοιτάζονται στα μάτια...

ΤΕΛΟΣ

Πηγή:

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

www.TheatroEdu.gr, e-mail: theatro@theatroedu.gr

Χρήσιμη βιβλιογραφία

- ΑΛΚΗΣΤΙΣ**, *Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000
- ΑΛΚΗΣΤΙΣ**, *Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο*, εκδ. «Άλκηστις» 1984
- ΑΛΚΗΣΤΙΣ**, *Το βιβλίο της δραματοποίησης*, εκδ. «Άλκηστις» 1989
- ΓΙΑΝΝΑΡΗΣ Γ.**, *Θεατρική αγωγή και παιχνίδι*, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 1994
- ΓΚΟΒΑΣ Ν.**, (επιμ.), *Τεχνικές θεάτρου και το διαπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον* (υλικό σεμιναρίου), ΔΔΕ Αν. Αττικής 1999
- ΓΚΟΒΑΣ Ν.**, *Για ένα δημιουργικό, νεανικό θέατρο: ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές*, εκδ. ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, Αθήνα 2003
- ΓΚΟΒΑΣ Ν.**, (επιμ.) *Το θέατρο στην εκπαίδευση: Δημιουργικότητα και Μεταμορφώσεις*, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Αθήνα 2004
- ΓΚΟΒΑΣ Ν., ΠΙΣΣΑΝΟΥ ΕΛ., ΜΠΙΝΙΑΡΗΣ Γ.** (επιμ.), *Δρόμοι προς το αρχαίο δράμα -υλικό σεμιναρίου*, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση
- ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ Θ.**, *Θέατρο και Παιδεία*, εκδ. Τελέθριον, Αθήνα 1998
- ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ Θ.**, *Ιστορία και θεωρία στη θεατρική έρευνα*, «Θεατρική Έρευνα» 1, εκδ. Αφοι Τολίδη, Αθήνα 19
- ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ Θ.**, *Ιστορία και θεωρία στη θεατρική έρευνα*, «Θεατρική Έρευνα» 1, εκδ. Αφοι Τολίδη, Αθήνα 1992
- ΔΙΩΤΗ Β.**, *Η θεατρική αγωγή στην πράξη*, Β. Διώτη, Αθήνα 1997
- ΚΟΥΡΕΤΖΗΣ Λ.**, *Το θεατρικό παιχνίδι*, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 1991
- ΚΟΥΡΕΤΖΗΣ Λ.**, *Το θέατρο για παιδιά στην Ελλάδα*, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 1990
- ΜΟΥΔΑΤΣΑΚΙΣ Τ.**, *Η θεωρία του δράματος στη σχολική πράξη*, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1994
- ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ**, *Θεατρική Αγωγή και παιδεία στο σύγχρονο σχολείο*, Υλικό σεμιναρίου, Αθήνα 1991
- ΣΕΞΤΟΥ Π.**, *Δραματοποίηση. Το βιβλίο του παιδαγωγού- εμπνευστή*, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 1998
- ΣΕΞΤΟΥ Π.**, *Πρακτικές εφαρμογές θεάτρου στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*, Εκδόσεις Καστανιώτης 2007